

T.C.
ATILIM ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
MALİYE ANA BİLİM DALI
MALİYE VERGİ YÜKSEK LİSANS PROGRAMI

KRİPTO PARA: KARA PARA AKLAMA VE VERGİ BOYUTU

Yüksek Lisans Tezi

Büşra YAYLA

Ankara-2025

T.C.
ATILIM ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
MALİYE ANA BİLİM DALI
MALİYE VERGİ YÜKSEK LİSANS PROGRAMI

KRİPTO PARA: KARA PARA AKLAMA VE VERGİ BOYUTU

Yüksek Lisans Tezi

Büşra YAYLA

Tez Danışmanı
Prof. Dr. Doğan CANSIZLAR

Ankara-2025

KABUL VE ONAY

Büşra YAYLA tarafından hazırlanan “Kripto Para: Kara Para Aklama ve Vergi Boyutu” başlıklı bu çalışma, 09 Eylül 2025 tarihinde yapılan savunma sınavı sonucunda başarılı bulunarak jürimiz tarafından Maliye Vergi Anabilim Dalı Maliye Vergi Programında Yüksek Lisans Tezi olarak oy birliği ile kabul edilmiştir.

Prof. Dr. Duran BÜLBÜL (Başkan)

Prof. Dr. Doğan CANSIZLAR (Danışman)

Prof. Dr. Eren ÇAŞKURLU (Üye)

Prof. Dr. Şule TUZLUKAYA

Enstitü Müdürü

ETİK BEYAN

Atılım Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Tez Yazım Yönergesi'ne uygun olarak hazırladığım bu tez çalışmasını;

- Akademik ve etik kurallar çerçevesinde hazırladığımı,
- Tüm bilgi, belge, değerlendirme ve sonuçları bilimsel etik ve ahlak kurallarına uygun olarak sunduğumu,
- Tez çalışmada yararlandığım eserlerin tümüne atıfta bulunarak kaynak gösterdiğimi,
- Bu tezde sunduğum çalışmanın özgün olduğunu bildirir,

Aksi bir durumda aleyhime doğabilecek tüm hak kayıplarını kabullendiğimi beyan ederim.

16 Eylül 2025

Büşra YAYLA

ÖZ

YAYLA, Büşra. “Kripto Para: Kara Para Aklama ve Vergi Boyutu”, Yüksek Lisans Tezi, Ankara, 2025.

2008 yılında, Satoshi Nakamoto takma ismine sahip kişi ya da kişilerce kullanıma sunulan kripto paralara son yıllarda artan ilgi düzeyi suçluların dikkatinden kaçmamış, kripto paraların mali suçlarla oluşan ilişkisi önlenmeye çalışılan ve üzerinde sayısız çalışma yapılan önemli bir konu haline gelmiştir. Bu benimsenme düzeyi öyle bir boyuta ulaşmıştır ki kripto para alım satım platformlarında 25 binden fazla sanal para bulunduğu ve kullanıcı sayısının 500 milyonu aştığı bilinmektedir. Kripto paralar, doğaları gereği anonim ve merkezi olmayan dijital varlıklardır. Kimlik bilgileri bulunmayan bir kullanıcı kitlesi düşünüldüğünde, kripto paraların kötü niyetli insanların elinde tehlikeli bir araç olarak kullanılabilceği bir gerçektir. Özellikle kripto para aracılığıyla gerçekleştirilebilen ve mali suçluların sıkça tercih ettiği kara para aklama, vergi kaçakçılığı, zimmet, hırsızlık ve dolandırıcılık gibi birçok suçun gizlilikle işlendiği bilinmektedir. Ülkelerin kripto paraların vergilendirilmesi ve kara para aklamayla mücadele hususundaki çalışmalarını incelendiğinde, söz konusu dijital paralar çerçevesinde bazı kararlar alındığı ancak hala tam olarak yasal düzenlemelere tabi tutulmadığı gözlemlenmektedir. Ayrıca, kripto paraları hukuki bir zemine entegre etmemiş olan ülkelerde, kripto paralardan kaynaklanan mali kayıplar yaşanmaya ve ülkelerin vergi sistemine verdiği zarar diğer ülkeleri de etkisi altına almaya devam etmektedir. Yürütülen bu araştırmada, söz konusu dijital paraların gelişim süreci ele alınarak kullanıcılara ve vergi sistemleri üzerinde oluşan olumlu/olumsuz etkilere yönelik bir çalışma gerçekleştirilmiştir. Ek olarak; Türkiye'nin ve seçili siyasi otoritelerin kripto para üzerinden kara para aklama ve vergilendirme problemlerine yönelik yaklaşımları kapsamlı bir şekilde incelenerek ulusal ve uluslararası kuruluşların kripto paralara karşı tutumları analiz edilmiş olup, literatüre katkı sağlamak amaçlanmıştır.

Anahtar Kelimeler: Kripto Para, Kara Para Aklama, Mali Suç, Vergi Kaçakçılığı, Vergilendirme

ABSTRACT

YAYLA, Büşra. “Cryptocurrency: Money Laundering and Taxation Aspect”, Master’s Thesis, Ankara, 2025.

In 2008, cryptocurrencies were introduced by an individual or group using the pseudonym Satoshi Nakamoto. In recent years, the increasing interest in cryptocurrencies has not gone unnoticed by criminals; the relationship between cryptocurrencies and financial crimes has become a significant issue that is being addressed and has been the subject of numerous studies. The level of adoption has reached such an extent that it is known that there are more than 25,000 digital currencies on cryptocurrency platforms and the number of users has exceeded 500 million. Cryptocurrencies are, by nature, anonymous and decentralized digital assets. Considering a user base with no identity information, it is a fact that cryptocurrencies can be used as a dangerous tool in the hands of malicious individuals. It is known that many crimes such as money laundering, tax evasion, embezzlement, terrorism, theft, and fraud can be committed in secrecy through cryptocurrencies, which are especially preferred by financial criminals. When examining the efforts of countries regarding the taxation of cryptocurrencies and the fight against money laundering, it is observed that decisions have been made within the framework of these digital currencies, but they still have not been subjected to comprehensive legal regulation. Moreover, in countries that have not yet established a legal basis for cryptocurrencies, financial losses caused by cryptocurrencies continue to occur, and the damage they inflict on national tax systems remains a significant issue that must be addressed. In this research, the development process of the aforementioned digital currencies has been examined, and a study has been conducted on their positive and negative impacts on users and tax systems. Furthermore, the approaches of Türkiye and selected political authorities to the issues of money laundering and taxation through cryptocurrencies have been comprehensively analyzed, and the attitudes of national and international institutions towards cryptocurrencies have been evaluated, with the aim of contributing to the academic literature.

Keywords: Cryptocurrency, Money Laundering, Financial Crime, Tax Eva

TEŞEKKÜR

Uzun ve yoğun geen alıŐma s¼recimin her bir aşamasında bana koŐulsuz desteğini sunan, karŐılaŐtıęım zorluklarda yolumu aydınlatan, sabır ve anlayıŐla motivasyonumu yükseltmek için elinden gelen her Őeyi yapan, en büyük destekçim ve yaşam yolculuğumun en önemli parçası olan sevgili eŐim Özg¼r YAYLA'ya; tüm hayatım boyunca bana güç veren, sevgilerini ve güvenlerini daima hissettiren ve bugün sahip olduğum değerleri kazanmamı sağlayan kıymetli kardeŐim Kazım Anıl TOKSÖZ, annem AyŐe TOKSÖZ ve babam Adnan TOKSÖZ'e; akademik s¼recimde bilgisinden ve tecrübesinden faydalanmama izin veren değerli hocam Prof. Dr. Doğan CANSIZLAR'a ve emeği geçen tüm hocalarıma, en derin duygularıyla teşekkür ederim.

Büşra YAYLA

İÇİNDEKİLER

ÖZ.....	i
ABSTRACT	ii
TEŞEKKÜR.....	iii
İÇİNDEKİLER.....	iv
TABLOLAR DİZİNİ.....	ix
ŞEKİLLER DİZİNİ.....	x
SİMGELER VE KISALTMALAR DİZİNİ.....	ix
GİRİŞ	1
BÖLÜM 1: KRİPTO PARA KAVRAMININ GELİŞİMİ	3
1.1. Paranın Doğuşu ve İlk Kullanımı	3
1.2. Paranın Gelişimi	4
1.2.1. Madenî para	5
1.2.2. Temsili para	6
1.2.3. Kâğıt para	6
1.2.4. Kaydî para	7
1.2.5. Elektronik para	7
1.2.6. Kripto para.....	8
1.3. Kripto Paranın Gelişimi	8
1.4. Kripto Paraların Ortak Özellikleri.....	15
1.4.1. Şifreleme	16
1.4.2. Merkeziyetsizlik	16
1.4.3. Anonimlik.....	17
1.4.4. Arz ve talep	17
1.4.5. Blockchain.....	17
1.4.5.1. Blockchain teknolojisinin avantajları ve dezavantajları.....	18
1.5. Kripto Paraların Saklanma Hizmetleri	18
1.5.1. Sıcak cüzdan.....	19
1.5.2. Soğuk cüzdan.....	19
1.5.2.1. Donanım cüzdan	20
1.5.2.2. Kâğıt cüzdan	20
1.5.2.3. Fiziksel bitcoin cüzdanı.....	20

1.6. Kripto Para Madenciliği.....	21
1.7. Kripto Paraların İşlevselliği ve Kullanım Pratikleri.....	21
1.7.1. Değer saklama aracı.....	22
1.7.2. Değer transfer aracı.....	22
1.7.3. Değer yatırım aracı	22
1.7.4. Alışveriş aracı.....	23
1.8. Kripto Paraların Avantajları ve Dezavantajları	23
1.8.1. Kripto paraların avantajları	23
1.8.2. Kripto paraların dezavantajları	24
BÖLÜM 2: KRİPTO PARALARIN KARA PARA AKLAMA VE	
DIĞER SUÇ YÖNTEMLERİNDEKİ ROLÜ AÇISINDAN DÜZENLEYİCİ	
ÇERÇEVESİ.....	27
2.1. Kara Para Kavramı.....	27
2.1.1. Kara para aklama	28
2.1.2. Kara para aklama aşamaları	29
2.1.2.1. Yerleştirme aşaması	29
2.1.2.2. Ayrıştırma aşaması.....	30
2.1.2.3. Bütünleştirme aşaması.....	30
2.2. Kripto Paraların Kötüye Kullanımı.....	30
2.2.1. Kripto para ve kara para aklama.....	31
2.2.2. Kripto para hırsızlığı ve dolandırıcılığı.....	33
2.2.2.1. Oltalama yöntemi.....	34
2.2.2.2. Aldatıcı coin yöntemi.....	34
2.2.2.3. İlk kripto para arzı yöntemi	34
2.2.2.4. Saadet zinciri yöntemi	35
2.2.2.5. Sahte kripto para alım satım platformları	35
2.2.2.6. Halı çekme yöntemi	35
2.3. Kripto Para Dünyasında Ortaya Çıkan Sistemsel Sorunlar,	
 Dolandırıcılıklar ve Güvenlik Problemleri.....	36
2.4. Kara Para Aklama ile Mücadele Çerçevesinde Uluslararası	
 Düzenlemeler	37
2.4.1. Avrupa Birliği'nin tutumu.....	38
2.4.2. Mali eylem görev gücü'nün tutumu.....	39
2.4.3. Ekonomik işbirliği ve kalkınma örgütü'nün tutumu	41

2.5. Kara Para Aklama ile Mücadele Çerçevesinde Ulusal Düzenlemeler	42
2.5.1. Amerika Birleşik Devletleri düzenlemeleri.....	42
2.5.2. Almanya düzenlemeleri	43
2.5.3. Birleşik Arap Emirlikleri düzenlemeleri.....	43
2.5.4. Birleşik Krallık düzenlemeleri	44
2.5.5. Fransa düzenlemeleri	44
2.5.6. Hollanda düzenlemeleri	45
2.5.7. Hindistan düzenlemeleri.....	45
2.5.8. Japonya düzenlemeleri.....	46
2.5.9. Kanada düzenlemeleri.....	46
2.5.10. Singapur düzenlemeleri.....	47
2.5.11. Venezuela düzenlemeleri	47
2.6. Kara Para Aklama ile Mücadele Çerçevesinde Türkiye	
Düzenlemeleri	48
2.6.1. Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu'nun tutumu	50
2.6.2. Mali Suçları Araştırma Kurulu'nun tutumu	50
2.6.3. Sermaye Piyasası Kurulu'nun tutumu	53
2.6.4. Türkiye Bilimsel ve Teknolojik Araştırma Kurumu'nun tutumu	55
2.7. Kripto Para Alım Satım Platformlarının Regülasyonlara Uyum	
Süreci ve Sorumlulukları	55
BÖLÜM 3: KRİPTO PARALARIN VERGİLENDİRME AÇISINDAN	
DÜZENLEYİCİ ÇERÇEVESİ.....	57
3.1. Kripto Paraların Vergilendirilmesi Çerçevesinde Uluslararası	
Düzenlemeler	58
3.1.1. G20'nin tutumu.....	58
3.1.2. Uluslararası para fonu'nun tutumu	59
3.1.3. Ekonomik İşbirliği ve Kalkınma Örgütü'nün tutumu.....	60
3.2. Kripto Paraların Vergilendirilmesi Çerçevesinde Ulusal	
Düzenlemeler	62
3.2.1. Amerika Birleşik Devletleri düzenlemeleri.....	62
3.2.2. Almanya düzenlemeleri	63
3.2.3. Birleşik Arap Emirlikleri düzenlemeleri.....	64
3.2.4. Birleşik Krallık düzenlemeleri	64

3.2.5. Fransa düzenlemeleri	65
3.2.6. Hollanda düzenlemeleri	65
3.2.7. Hindistan düzenlemeleri.....	66
3.2.8. Japonya düzenlemeleri	66
3.2.9. Kanada düzenlemeleri.....	66
3.2.10. Singapur düzenlemeleri.....	67
3.2.11. Venezuela düzenlemeleri	68
3.2.12. Diğer ülkelerdeki düzenlemeler.....	68
3.3. Kripto Paraların Vergilendirilmesi Çerçevesinde Türkiye	
Düzenlemeleri	72
3.3.1. Finansal İstikrar Komitesi'nin tutumu	73
3.3.2. Gelir İdaresi Başkanlığı'nın tutumu	74
3.3.3. Türkiye Cumhuriyeti Merkez Bankası'nın tutumu.....	74
3.4. Kripto Para ve Vergi İlişkisi	77
3.4.1. Kripto paraların vergilendirilmesi durumunun oluşturacağı etkiler	77
3.4.2. Kripto paraların vergilendirilmemesi durumunun oluşturacağı etkiler	78
3.5. Kripto Paraların Oluşturacağı Vergi Sorunları.....	78
3.5.1. Vergi kaçakçılığı sorunu	79
3.5.2. Vergi uyumu sorunu	79
3.5.3. Vergi cennetleri sorunu	80
3.5.4. Çifte vergilendirme sorunu.....	81
3.6. Kripto Paraların Dünya Ticaretindeki Rolü	81
3.7. Genel Değerlendirme	83
3.8. Türkiye Değerlendirmesi ve Öneriler	86
3.8.1. Kara para aklama ile mücadele kapsamında öneriler	87
3.8.2. Vergilendirme önerileri.....	89
SONUÇ.....	94
KAYNAKÇA.....	98
EKLER.....	128
EK 1: Kripto Paralar Aracılığıyla Kara Para Aklamayla Mücadelede	
Ulusal Politikalar: Seçilmiş Ülkeler Tablosu	128
EK 2: Kripto Para Vergilendirmesinde Ulusal Politikalar: Seçilmiş	
Ülkeler Tablosu	129

TURNİTİN RAPORU	130
ÖZGEÇMİŞ	148

TABLÖLAR DİZİNİ

Tablo 1. Bazı Avrupa Ülkelerinde Bitcoin ATM Adetleri.....	12
Tablo 2. Türkiye'de Bitcoin ATM'si Bulunan Şehirler ve ATM Adetleri.....	12
Tablo 3. NFT Kullanım Alanları.....	14
Tablo 4. Blockchain Teknolojisinin Avantaj ve Dezavantajları	18
Tablo 5. AB Üyesi Ülkeler	39
Tablo 6. FATF Üyesi Ülkeler.....	41
Tablo 7. G20 Üyesi Ülkeler	59
Tablo 8. OECD Üyesi Ülkeler.....	61
Tablo 9. Uluslararası Düzeyde Kripto Paralara Yönelik Vergi Yaklaşımları....	69

ŞEKİLLER DİZİNİ

Şekil 1. Kripto Para Piyasasında Lider Konumda Olan İlk 10 Birimin Toplam Piyasa Değeri	10
Şekil 2. Birim Bazında En Değerli 10 Kripto Para	11
Şekil 3. Kripto Varlık Çeşitleri.....	13
Şekil 4. Kripto Paraların Ortak Özellikleri	16
Şekil 5. Blokchain Sisteminin Çalışma Prensibi	18
Şekil 6. Kripto Para Saklama Hizmetleri.....	19
Şekil 7. Kara Para Aklama Aşamaları.....	29
Şekil 8. Kripto Para Hırsızlık ve Dolandırıcılık Yöntemleri	34
Şekil 9. OECD Ülkelerinin Kripto Para Sınıflandırmaları	61

SİMGELER VE KISALTMALAR DİZİNİ

AAVE	: Kripto Para Alım Satım Platformu
AB	: Avrupa Birliği
ABD	: Amerika Birleşik Devletleri (United States of America)
ADA	: Cardano (Kripto Para Birimi)
AEOI	: Otomatik Bilgi Değişimi (Automatic Exchange of Information)
AFM	: Finansal Piyasalar Kurumu (Authority for the Financial Markets)
ALTCOİN	: Alternatif Bitcoin
AMF	: Fransa Finansal Piyasalar Otoritesi (French Financial Markets Authority)
AML	: Kara Parayla Mücadele (Anti-Money Laundering)
AMLD5	: Beşinci Kara Para Aklama Direktifi (5th Anti-Money Laundering Directive)
ANUBISDAO	: Halı Çekme İçeren Kripto Proje
ATM	: Otomatik Para Çekme Makinesi (Automated Teller Machine)
AVAX	: Avalanche (Kripto Para Birimi)
BAE	: Birleşik Arap Emirlikleri (United Arab Emirates)
BAFİN	: Federal Finansal Hizmetler Denetleme Kurumu (Federal Financial Supervisory Authority)
BDDK	: Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu
BİTBOX	: Kripto Para Cüzdanı
BİTCONNECT	: Kripto Para Alım Satım Platformu
BM	: Birleşmiş Milletler (United Nations)
BMSV	: Banka ve Sigorta Muameleleri Vergisi
BNB	: Binance (Kripto Para Birimi)
BOI	: Nihai Hak Sahipliği Bilgisi (Beneficial Ownership Information)
BPM7	: Ödemeler Dengesi ve Uluslararası Yatırım Pozisyonu El Kitabı (Balance of Payments and International Investment Position Manual)
BSA	: Bankacılık Gizliliği Yasası (Bank Secrecy Act)
BTC	: Bitcoin (Kripto Para Birimi)
BTCTÜRK	: Kripto Para Alım Satım Platformu

BYBİT	: Kripto Para Alım Satım Platformu
CAAR	: Kripto Varlık Faaliyetleri Yönetmeliği (Crypto Assets Activities Regulation)
CARF	: Kripto Varlık Raporlama Çerçevesi (Crypto-Asset Reporting Framework)
CBUAE	: Birleşik Arap Emirlikleri Merkez Bankası (Central Bank of the United Arab Emirates)
CFT	: Terörizmin Finansmanıyla Mücadele (Countering the Financing of Terrorism)
CHAINLİK	: Blockchain Veri Sağlayıcısı
COBO	: Kripto Para Cüzdanı
COMPOUND	: Merkeziyetsiz Kredi Protokolü
CRA	: Kanada Gelir İdaresi (Canada Revenue Agency)
CRO	: Cronos (Kripto Para Birimi)
CRS	: Ortak Raporlama Standardı (Common Reporting Standard)
CTR	: Döviz İşlem Raporu (Currency Transaction Report)
DAI	: Daicoin (Kripto Para Birimi)
DB	: T.C. Dışişleri Bakanlığı
DEFİ	: Merkezi Olmayan Finans (Decentralized Finance)
DGFİP	: Fransa Genel Kamu Maliyesi Müdürlüğü (French General Directorate of Public Finance)
DNB	: Hollanda Merkez Bankası (Dutch Central Bank)
DOGE	: Dogecoin (Kripto Para Birimi)
EFT	: Elektronik Fon Transfer Sistemi
EGM	: Emniyet Genel Müdürlüğü
ELECTRUM	: Kripto Para Cüzdanı
ESMA	: Avrupa Menkul Kıymetler ve Piyasalar Otoritesi (European Securities and Markets Authority)
ETH	: Ethereum (Kripto Para Birimi)
EXODUS	: Kripto Para Cüzdanı
FATF	: Malî Eylem Görev Gücü (Financial Action Task Force)
FCA	: Finansal Davranış Otoritesi (Financial Conduct Authority)
FIU	: Mali İstihbarat Birimi (Financial Intelligence Unit)
FİK	: Finansal İstikrar Komitesi

FİNCEN	: Mali Suçları Engelleme Ağı (The Financial Crimes Enforcement Network)
FSA	: Financial Services Agency (Japonya Mali Hizmetler Kurumu)
FSB	: Mali İstikrar Kurulu (Financial Stability Board)
FTX	: Vadeli İşlem Borsası (Futures Exchange)
G20	: 20 Grubu
GİB	: Gelir İdaresi Başkanlığı
GVK	: Gelir Vergisi Kanunu
HBAR	: Hedera (Kripto Para Birimi)
HMB	: T.C. Hazine ve Maliye Bakanlığı
IMF	: Uluslararası Para Fonu (International Monetary Fund)
INTERPOL	: Uluslararası Kriminal Polis Teşkilatı (The International Criminal Police Organization)
IOC	: İlk Kripto Para Arzı (Initial Coin Offering)
IRAS	: Singapur Gelir İdaresi (Inland Revenue Authority of Singapore)
JPY	: Japon Yeni
KDV	: Katma Değer Vergisi
KTB	: T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı
KVK	: Kurumlar Vergisi Kanunu
KYC	: Müşterini Tanı (Know Your Customer)
LTC	: Litecoin (Kripto Para Birimi)
MAP	: Mutant Maymunu Gezegeni (Mutant Ape Planet)
MASAK	: Mali Suçları Araştırma Kurulu
MİCA	: Kripto Varlık Piyasaları Düzenlemeleri (Markets in Crypto Assets)
MLRO	: Kara Para Aklama Raporlama Görevlisi (Money Laundering Reporting Officer)
MT. GOX	: Magic: The Gathering Çevrimiçi Kart Takas Platformu (Magic: The Gathering Online Exchange)
MYCELİUM	: Kripto Para Cüzdanı
MZC	: Mazacoin (Kripto Para Birimi)
NFT	: Nitelikli Fikri Tapu (Non-Fungible Token)

OECD	: Ekonomik İşbirliği ve Kalkınma Örgütü (Organisation For Economic Cooperation And Development)
ONECOİN	: Saadet Zinciri İçerikli Kripto Para Birimi
OPOLO	: Kripto Para Cüzdanı
P2P	: Eşten Eşe (Peer-to-Peer)
PACTE	: İşletmelerin Büyümesi ve Dönüşümü Hakkında Kanun (Law on the Growth and Transformation of Enterprises)
PAX	: Paxos Standard (Kripto Para Birimi)
PMLA	: Kara Para Aklamayı Önleme Yasası (Prevention of Money Laundering Act)
PSA	: Ödeme Hizmetleri Yasası (Payment Services Act)
PTR	: Petro (Kripto Para Birimi)
RUE	: Düzenlenmiş Birleşik Avrupa (Regulated United Europe)
SARS	: Şüpheli İşlem Raporları (Suspicious Activity Reports)
SCA	: Birleşik Arap Emirlikleri Menkul Kıymetler ve Emtia Vadeli İşlemler Komisyonu (Securities and Commodities Authority)
SOL	: Solana (Kripto Para Birimi)
SPK	: Sermaye Piyasası Kurumu
SUI	: Sui (Kripto Para Birimi)
SUNACRIP	: Kripto Varlıklar ve İlişkili Faaliyetler Ulusal Denetleme Kurumu (National Superintendency of Cryptoassets and Related Activities)
ŞİB	: Şüpheli İşlem Bildirimi
T.C.	: Türkiye Cumhuriyeti
TCK	: Türk Ceza Kanunu
TCMB	: T.C. Merkez Bankası
TDK	: Türk Dil Kurumu
TDS	: Kaynakta Vergi Kesintisi (Tax Deducted at Source)
THODEX	: Kripto Para Alım Satım Platformu
TL	: Türk Lirası
TOB	: T.C. Tarım ve Ormanlık Bakanlığı
TON	: Toncoin (Kripto Para Birimi)
TRX	: Tron (Kripto Para Birimi)
TUSD	: True USD (Kripto Para Birimi)

TÜBİTAK	: Türkiye Bilimsel ve Teknik Araştırma Kurumu
USB	: Evrensel Seri Veri Yolu (Universal Serial Bus)
USDC	: USD Coin (Kripto Para Birimi)
USDT	: Tether (Kripto Para Birimi)
VA	: Sanal Varlık (Virtual Asset)
VASP	: Sanal Varlık Hizmet Sağlayıcıları (Virtual Asset Service Provider)
VİV	: Veraset ve İntikal Vergisi
VUK	: Vergi Usul Kanunu
WASABI	: Kripto Para Cüzdanı
WBTC	: Wrappet (Kripto Para Birimi)
WWW	: Dünya Çapında Ağ (World Wide Web)
XLM	: Stella (Kripto Para Birimi)
XMR	: Monero (Kripto Para Birimi)
XRP	: Ripple (Kripto Para Birimi)
\$: Amerikan Doları (United States Dollar [USD])

GİRİŞ

Takas ve ödeme aracı olarak işlev gören paranın günümüzde şekli de tanımını da oldukça değiştirmiştir. Çünkü çağın getirdiği teknolojiye ayak uyduran şeylerden biri de günlük hayatta ödeme aracı olarak sıkça kullanılan para olmaktadır. Bu gelişimin ışığında, dijital para akışını sağlayan yeni bir teknoloji finansal dünyada kendine yer bulmuştur. Bu teknolojinin ismi “kripto para”dır.

Kripto para eşten eşe (P2P) şifreleme sistemiyle geliştirilmiş bir dijital para olmanın yanı sıra anonim olma, güvenli olma, hızlı olma, şeffaf olma ve merkeziyetsiz olma gibi özellikleri neticesinde milyonlarca yatırımcıya ulaşarak kısa sürede çağımızın en çok kullanılan mübadele araçlarından biri haline gelmiştir. 2008 yılında üretilen Bitcoin isimli kripto para birimi ve sonrasında altcoin adı verilen diğer kripto para birimleri finansal dünyayı kasıp kavurmuştur. Güvenlik sorunlarına dair dünya basınına yansıyan sayısız haber olmasına rağmen kripto para alım satım platformlarına rağbet devam etmekte ve ülkeler tarafından bu dijital değere karşı muhtelif adımlar atılmaktadır. Ancak tüm bu adımlara rağmen, küresel anlamda konsensüs sağlanamamış, bazı ülkelerde kripto para kullanımına yasaklama veya kısıtlama getirilirken bazı ülkelerde ise yasallaştırılmıştır.

Kripto para kullanımının yaygınlaşmasının akabinde birtakım sorunlar meydana çıkmıştır. Tezin oluşum amacını yansıtan bu sorunların ilki kara para aklama suçunun artışıdır. Merkeziyetsiz ve anonim olmasının etkisiyle suçlular kara para aklama süreçlerinde kripto para birimlerinden de faydalanmış, böylelikle bu yöntem üzerinden gerçekleştirilen suç oranı hızla artmıştır. İkinci sorun ise bu yeni değişim aracının vergilendirilmesi meselesidir. Çünkü ülkelerin kripto paraların vergilendirilmesi hususunda ortak bir karar almaması ve belirli bir standart oluşturmaması bazı sorunların ortaya çıkmasına yol açmaktadır.

Bu çalışmada öncelikle ilk bölümde, konu ile ilintili olan veya olmayan tüm okuyuculara kripto paraların ve temel kavramların anlatılması amaçlanmıştır. Ayrıca paranın tarihi serüveni ele alınarak deniz kabuğundan kripto paraya kadar oluşan finansal ve teknolojik gelişimden söz edilmiştir. Ardından kripto paranın doğuşu ve yaygınlaşmasından bahsedilerek blockchain teknolojisi ve kripto para saklama hizmetleri incelemeye alınmıştır. Kripto paranın tanıtımını yapmaya ayrılan bu

bölümün devamında ise kripto para birimlerinin kullanım çeşitliliğine dair bilgiler verilerek, kripto para kullanımının olumlu ve olumsuz yönleri derlenmiştir.

İkinci bölümde, kara para kavramı başlığı altında kripto paraların suçla olan yakın ilişkisinden söz edilmiştir. Kara para aklama aşamaları araştırılarak dolandırıcılık yolları incelenmiştir. Kripto para aracılığıyla gerçekleştirilen kara para aklama ve terörizmin finansmanı suçuyla ulusal ve uluslararası boyutta gerçekleştirilen mücadele yöntemleri ele alınarak araştırılmış ve bölüm alım satım platformlarının sorumluluklarına değinilerek sonlandırılmıştır.

Üçüncü bölümde, kripto paraların hukuki sisteme entegrasyon süreci ulusal ve uluslararası boyutta incelenmiş ve güncel durumlarıyla kaleme alınmıştır. Ayrıca bu bölümde olası vergilendirmenin kripto paralar üzerinde yaratabileceği etkiler incelenmiş ve kripto paraların dünya ticaretindeki rolü üzerine çalışılmıştır.

Sonuç bölümünde ise, kripto paraların vergi sistemine konu edilmemesinin getirdiği maddi kayıplar irdelenerek çözüm fikirleri sunulmuştur. GVK'ya eklenecek yeni bir iradın kripto paraların vergilendirilmesi açısından uygun bir seçenek olabileceği önerisi detaylı bir şekilde açıklanmıştır. Kripto para aracılığıyla artan kara para aklama ve terörizmin finansmanı suçunun önlenmesi yönünde tüm bulgular ele alınarak gerekli öneriler ve son değerlendirmeler yapılmıştır.

BÖLÜM 1: KRİPTO PARA KAVRAMININ GELİŞİMİ

İnsanlık tarihinin varoluşundan beri alma ve verme ihtiyacının giderilmesi için icat edilen para, iktisat dünyasının kesişim noktasıdır. İlkel toplumların aksine gelişmiş toplumlarda bir mal veya hizmeti elde etmek ya da birikim yapmak için para adı verilen değişim aracı kullanılmaktadır (Kamalak, 1980: 73). Para, Fars dilinde “küçük parça” anlamında kullanılan “pare” sözcüğünün değişikliğe uğrayarak “para” haline gelmesiyle dilimize katılmış ve günümüze kadar kullanılmaya devam etmiştir (Elmas ve Aydın, 2021: 255).

“Para; devletçe bastırılan, üzerinde değeri yazılı, mal ve hizmetlerin değişimini kolaylaştırma işlevi olan kâğıt veya metal ödeme aracı, ortaklaşa bir değer birimidir” (Darphane ve Damga Matbaası Genel Müdürlüğü, t.y.). Takas yönteminden sonra çağlar boyunca insanların ya da toplumların gerçekleştirdikleri ticari faaliyetlerde kabul edip kullandıkları bir ödeme ve biriktirme aracıdır (Tekin, 1998: 3). Para bazı önemli özelliklere sahiptir. Bunlar; kabul edilebilirlik, bölünebilirlik, taklit edilemezlik, genel kabul edilebilirlik, dayanıklılık, homojenlik, taşınabilirlik, stabilize ve standardizasyon şeklinde sıralanmaktadır. Bu özellikler parayı hem bir kâğıt ya da metal parçası olmaktan çıkararak özellikli kılmakta hem de işlevlerini eksiksiz olarak yerine getirmesini sağlamaktadır (Özbilen, 2016: 5).

1.1. Paranın Doğuşu ve İlk Kullanımı

M.Ö. VII. yüzyılda, Anadolu bölgesinde Lidyalılar tarafından keşfedildiği bilinen paranın icadından evvel ihtiyaçlar takas yöntemi kullanılarak elde edilmekteydi. Bu yöntem ile talep edilen mal veya hizmet karşılığında, kişinin kendisinde bulunan bir mal veya hizmeti karşı tarafa sunması (değiş tokuş yöntemi) neticesinde sağlanmış olurdu. İnsanlık, tarih boyunca önce birincil amaç olarak hayatta kalabilmek, sonrasında zamanla gelişen diğer tüm ihtiyaçlarını karşılayabilmek için değişen ve gelişen faaliyetlerde bulunmuştur. Günümüzde de olduğu gibi, coğrafi olarak insanların birbirinden farklı gelişen yetenek ve özellikleri faaliyet alanlarını çeşitlendirmiştir. Böylelikle, elinde olmayana elde etmek isteyen kişiler takas sistemini keşfederek alışveriş yapmaya başlamışlardır (Coşkun ve Yıldırım, 2023: 86).

Zaman içinde malların çeşitliliğinin artması ve ihtiyaç kalemlerinin çoğalması sebebiyle takas yöntemi önemini yitirmeye başlamış, takas edilen ürünlerin birbirine denkliği de sorgulanır bir mesele haline gelmiştir. İnsanların sadece taş aletler

kullanarak avcı toplayıcı şekilde yaşamlarını sürdürdükleri dönemlerde, nüfusun ve üretimin az olması sebebiyle, paraya herhangi bir şekilde ihtiyaç duyulmamıştır. Ancak, nüfus arttıkça ve insanların ihtiyaçları çoğaldıkça, takas sistemindeki eksiklikler hissedilmeye başlamıştır. Tüketim süresi uzun olan ürünler ile hemen tüketilmesi gereken ürünler ya da üretimi zor gerçekleşen ürünlerle üretimi kolay gerçekleşen ürünler takas edilemez hale gelmiş, kısacası trampa adı verilen bu işlem kullanışsız olmaya başlamıştır (Fidan vd., 2019: 142).

Bir müddet sonra takas işleminin sağladığı anlık fayda insanoğluna yeterli gelmemiş, ileriye dönük güvence sağlayacak bir yatırım aracı ihtiyacı doğmuştur. Böylelikle, oluşabilecek ihtiyaçları elde edebilmek amacıyla birikim yapmak ve yarımını güvence altına almak isteyen insanoğlu için yeni bir değişim yöntemi bir mecburiyet haline gelmiştir (Ünalın, 2019: 5). Yani insanoğlu, takas yönteminin yetersiz kalmasıyla birlikte yaşamış olduğu zorlukların üstesinden gelmek adına para adı verilen ödeme yöntemini icat etmiştir (Kamalak, 1980: 73).

1.2. Paranın Gelişimi

Uzun yıllar kullanılan trampa yönteminin yetersiz kalmasının ardından, farklı bir ödeme yöntemi olan paranın icat edilmesiyle beraber, satın alınmak istenen ihtiyaçlar karşılığında para denilen mübadele aracı yaygınlaşmaya başlamıştır. Para sisteminin gelişim sürecinde; altın ve gümüş sikkeler, kâğıt parçaları, çeşitli boncuklar, deniz kabukları ya da değersiz taşlar ile sembolize edilerek kullanılmış ve bu sistem günümüze kadar gelmeyi başarmıştır.

Toplumlarda zaman içerisinde bir fiyat/değer belirleme ihtiyacı oluşmuş, para adı verilen ödeme aracının keşfedilmesinin ardından devlet kontrolüyle çeşitli madenler aracılığıyla üretilmiş paralar kullanılmaya başlamıştır. Bununla beraber toplumların nüfusu arttıkça ticaret hacmi büyümüş, madenî paraların kullanışlı olmaması sebebiyle farklı ödeme yöntemleri arayışına girilmiştir. İnsanlar, ticari faaliyetlerini daha kullanışlı olduğu düşünülen ve sertifika adı verilen ödeme yöntemiyle yapmaya yönelmiştir. Sertifikanın ardından bugün de sıkça kullanılan kâğıt paralar ödeme aracı olarak sistemde yerini almıştır (Erdem, 2024: 4)

Para; hareket ettirilemeyecek kadar ağır bir taştan, bir kâğıt parçasından, bir boncuktan, bir deniz kabuğundan veyahut değersiz bir metalden üretilmiş olsa bile her zaman insanlar için kıymetli bir varlık olmuştur. Çünkü paranın; değişim ve ödeme

aracı olmak, değer saklama aracı olmak ve değer ölçüsü olmak gibi çok önemli fonksiyonları bulunmaktadır. Bu fonksiyonlar paranın kıymetli bir varlık olma özelliğini kazanmasını sağlayan etkenlerdir. Tarih boyunca para, fonksiyonlarını yitirmediği sürece şekli ne olursa olsun insanlar için değerli bir varlık olarak kalmaya devam edecektir (Mellor, 2010: 8). Ayrıca para konvertibilitesi olan bir araç olup uluslararası piyasada işlem görebilmekte, başka ülkelerin banknotlarıyla alınıp satılabilmekte ve değiştirilebilmektedir. Bu durum, paranın değerinin evrensel nitelikte olduğunun bir kanıtıdır.

1.2.1. Madenî para

Madenî para; altın, gümüş, demir, bakır, alüminyum, bronz gibi madenlerden oluşan, genellikle avuç içinde taşınabilir şekilde hazırlanmış bir mübadele aracıdır. Devletler tarafından basılıp dağıtılan ve belirli bir değere sahip olan madenî para, yaygın olarak bireyler arasında alışverişi sağlamakta kullanılan en ilkel yöntemlerden biridir. Nümismatik bilimi araştırmacıları tarafından yapılan çalışmalar gösteriyor ki, Lidyalıların icat ettiği iddia edilen madenî paralar darp suretiyle oluşturulmuştur. Bir kalıbın üzerine konulan pulun çekiçle vurularak şekle sokulması yöntemiyle üretilen madenî paralar, günümüze kadar kullanılmaya devam etmiştir (Darphane ve Damga Matbaası Genel Müdürlüğü, t.y.).

Tarihte madenî paraların oldukça önemli bir yeri vardır. Öyle ki, devletler zenginliklerini madenî paralarının hangi metalden üretildiği ile göstermişlerdir. Ayrıca hükümdarlar, paraların üzerine kendi resimlerini basarak hem güç gösterisi yapmış hem de paraların sahtelerinin piyasaya sürülmesini engellemeye çalışmışlardır. Bu bağlamda, günümüzde gerçekleştirilen arkeolojik çalışmalarda elde edilen madenî para buluntuları tarihi aydınlatmak açısından önemli ipuçları vererek, geçmiş dönem toplumsal hayatına ve insanoğlunun iktisadi hayattaki gelişim sürecine de ışık tutmaktadır.

Osmanlı Devleti tarafından ilk madenî para; 1326 yılında Osman Gazi tarafından, Türkiye Cumhuriyeti'nde ise; 1934 yılında Mustafa Kemal Atatürk tarafından dolaşıma girmiştir. Türkiye'de hala tedavülde bulunan madenî paraların basımı, kâğıt paralardan farklı olarak, T.C. Hazine ve Maliye Bakanlığına (HMB) bağlı bulunan Darphane ve Damga Matbaası Genel Müdürlüğü tarafından yapılmaktadır (Malumatfuruş, 2022).

1.2.2. Temsili para

Altın, gümüş, bakır gibi metaller kullanılarak oluşturulan madenî paranın, taşıma zorluğu yaratmasının yanı sıra güvenli bir şekilde saklanması da oldukça zor olması sebebiyle temsili para sistemi ortaya çıkmıştır. Temsil kelime anlamıyla simgelemek, sembolü olmak şeklinde bilinmektedir. Temsili para ise, maddi bir değeri simgeleyen üzeri yazılı kıymetli evrak olarak tanımlanmaktadır (Elmas ve Aydın, 2021: 257). Geniş kapsamıyla temsili para, değeri karşılığında ödenen miktarla belirlenen ve üzeri yazılı olan sertifikadır. Bir ödeme aracı olarak kullanılan temsili para istenildiğinde altın, gümüş vb. değerli madenlere kolayca çevrilmektedir (Kıvanç ve Özcan, 2022: 36).

Ticaretin gelişmeye başlamasıyla beraber insanların paralarını güvende tutmak, saklamak ve biriktirmek gibi ihtiyaçları doğmuştur. Geçmişte insanların paralarını koruma altına almak amacıyla din adamlarına verdikleri karşılığında ise temsili para denilen kıymetli evrakları aldıkları bilinmektedir. Günümüzde ise bankalar tarafından değerine uygun biçimde hazırlanan kıymetli sertifikalar temsili para olarak kullanılmaya devam etmektedir.

1.2.3. Kâğıt para

Adına basılan ülkenin yetkili merkez bankası basım hanesi tarafından değeri belirlenerek üretilen ve altın, gümüş, bakır gibi madenlere çevrilme gereksinimi olmayan banknotlara kâğıt para denir (Gülşen, 2009: 21). Merkez bankaları tarafından üzerine değerinin yazıldığı bir hesap birimi olan kâğıt para, günümüzde yaygın olarak kullanılan ödeme araçlarından biridir. Kâğıt paranın bir diğer adı “itibari para”dır. Kâğıt paranın itibari para adını almasının tek sebebi, değerini diğer maddi kaynak sağlayan madenlerden (altın, gümüş, bakır vb.) değil otoritenin sağladığı itibardan almasıdır. Bir başka deyişle paranın itibarı, devletlerin kâğıt parayı yasal olarak halkın kullanabileceği bir ödeme aracı olarak basması ve tedavüle sokmasından meydana gelmektedir (Ünsal, 2017: 569).

İlk kâğıt para milattan sonra 806 yılında Çin’de görülmektedir. Batıda ise kâğıt paranın kullanımı XVII. yüzyılın sonlarına dayanmaktadır. İlk kez Amerika Birleşik Devletleri (ABD) tarafından 1690 yılında dolaşıma giren kâğıt para, Osmanlı Devleti tarafından ilk kez 1840 yılında Abdülmecit tarafından basılmıştır (Coşkun ve Yıldırım, 2023: 93). Türkiye Cumhuriyeti’nde ise; 1927 yılında Mustafa Kemal Atatürk

tarafından birinci emisyon grubu banknotları olarak basımı yapılan kâğıt paranın, Türkiye Cumhuriyeti Merkez Bankası (TCMB) bünyesinde bulunan Banknot Matbaası Genel Müdürlüğü tarafından likiditesi oluşturulmaktadır. (TCMB, t.y.a).

1.2.4. Kaydî para

Bankacılık sisteminin yüzyıllar boyunca kaydettiği gelişim ile bankalarda para muhafaza etme alışkanlığı da artmış, bu durum bir başka ödeme aracı olan kaydî para sistemini meydana getirmiştir (Soğukoğlu Korkmaz, 2024: 7).

Kaydî para, “banka parası” olarak da bilinen bir ödeme yöntemidir. Çünkü kaydî paralar bankalar tarafından oluşturulan ve fiziksel varlığı olmayan paralardır. Bankalar kuruluş amaçları gereğince, müşterilerinden para teslim almakta ve aldıkları paralardan oluşan birikimleri kullanarak kaydî paraları oluşturmaktadır (Mishkin, 2016: 422). Kaydî para kullanımı, diğer ödeme türlerine göre daha hızlı ve pratik olması sebebiyle sıklıkla tercih edilmektedir. Bu ödeme yolu neticesinde, kâğıt para kullanım oranı zaman içinde azalmış, banka kartı kullanımıyla birlikte para farklı bir form kazanmıştır.

1.2.5. Elektronik para

XXI. yüzyılın en önemli icadı olan internet, birçok konuda insanlığın yaşam kalitesini arttırarak konfor sağlamış ve her zaman kullanıcılara en pratik seçenekleri sunmuştur. İnternetle bağlantılı olarak, teknoloji gün geçtikçe gelişmiş ve gelişen teknolojiyle ortaya çıkan dijital yeniliklerin arasına ödeme araçları da dâhil olmuştur. Bu uyum sürecinde, paranın kullanım şekilleri de teknolojiyle birlikte büyük bir değişim göstermiştir. Elbette teknolojinin insanlığa sağladığı faydalardan bir tanesi de ödeme aracı olarak kullanılan paranın dijitalleşmesi ve akabinde elektronik para yönteminin bulunmasıdır (Coşkun ve Yıldırım, 2023: 96).

Bir ödeme aracı olan Elektronik Fon Transferi (EFT) Türkiye’de 1 Nisan 1992 tarihinden itibaren en çok kullanılan ödeme yöntemlerinden biri olarak kullanılmaktadır (Elektronik Fon Transferi, 2024). EFT olarak adlandırılan elektronik para (e-para), diğer ödeme araçlarından fiziki varlığı olmaması özelliğiyle ayrılmaktadır. Bu özelliği sebebiyle elektronik para, uzaktan ödeme kolaylığı sağlayan akıllı bir sistemdir. Son yıllarda özellikle madenî ve kâğıt para kullanımı oldukça azalmış ve yerini kullanım kolaylığı nedeniyle elektronik para devralmıştır.

Günümüzde sıklıkla kullanılan kredi kartları, banka kartları, mobil bankacılık ve internet bankacılığı sistemleri birer elektronik para yöntemidir.

1.2.6. Kripto para

Para, yıllar içinde birçok farklı forma girmiş ve insanlık tarafından çeşitli şekillerde kullanılmıştır. Teknolojinin gelişmesiyle beraber paranın formu da oldukça değişmiştir. Para yıllar içinde; takas, madenî para, temsili para, kâğıt para, kaydî para, elektronik para gibi birçok şekilde kullanılmış, son olarak popüler değişim aracı olan kripto para isimli yeni ve dijital forma evrilmiştir.

Kelime anlamı “saklılık taşıyan belge” olan kripto paralar eşten eşe akıllı transfer sağlayan ve herhangi bir fiziksel varlığı bulunmayan dijital para birimleridir. Özellikle çocukluk çağlarından itibaren internetle büyüyen ve Y kuşağı olarak bilinen bireyler arasında oldukça revaçta olan bu dijital temelli paralar %57’lik kullanıcı kitlesini bu kuşaktan edinmiştir. Bu yeni para türünün en büyük ikinci kullanıcı kitlesi ise %20’lik bir oran ile X kuşağı olmaktadır (D’Souza, 2025).

1.3. Kripto paranın gelişimi

1989 yılında İsviçre’nin Cern şehrinde, tüm dünyayı etkisi altına alacak bir icat gerçekleştiren İngiliz bilim insanı Tim Berners-Lee, günümüzün en önemli sistemlerinden biri olan World Wide Web’i (www) tasarlayarak, günümüzde gerçekleşen birçok teknolojik gelişimin altyapısını hazırlamıştır. Küresel çapta kullanılan sanal ağ, hayatımızı kolaylaştırarak adeta insanlığa sunulan bir armağan olmuştur. İnternet ağının kullanım çeşitliliği gün geçtikçe artmış, sadece veri iletmeye yarayan teknolojik bir buluş olmaktan çıkarak sayısız amaca hizmet eden ve hayatımızın büyük bir bölümünü kaplayan bir buluş haline gelmiştir. Çok kısa bir zaman içinde, internet ağının insan hayatında kullanım sahası gitgide artmış ve çeşitli platformlar oluşturularak geniş bir alana yayılmıştır. Böylelikle XX. yüzyılda ortaya çıkan bu yeni teknolojik ilerleme de paranın tarihsel serüvenine katkı sağlamış, insanoğluna alternatif bir finansal sistem sunmuştur.

Bitcoin (BTC): Eşler Arası Elektronik Para Sistemi (Bitcoin: A Peer-to-Peer Electronic Cash System)¹ başlığı altında yayımlanmış olan bir makale ile başlayan serüven, 2008 yılından günümüze kadar gelmiştir. Özellikle son yıllarda, popüler bir

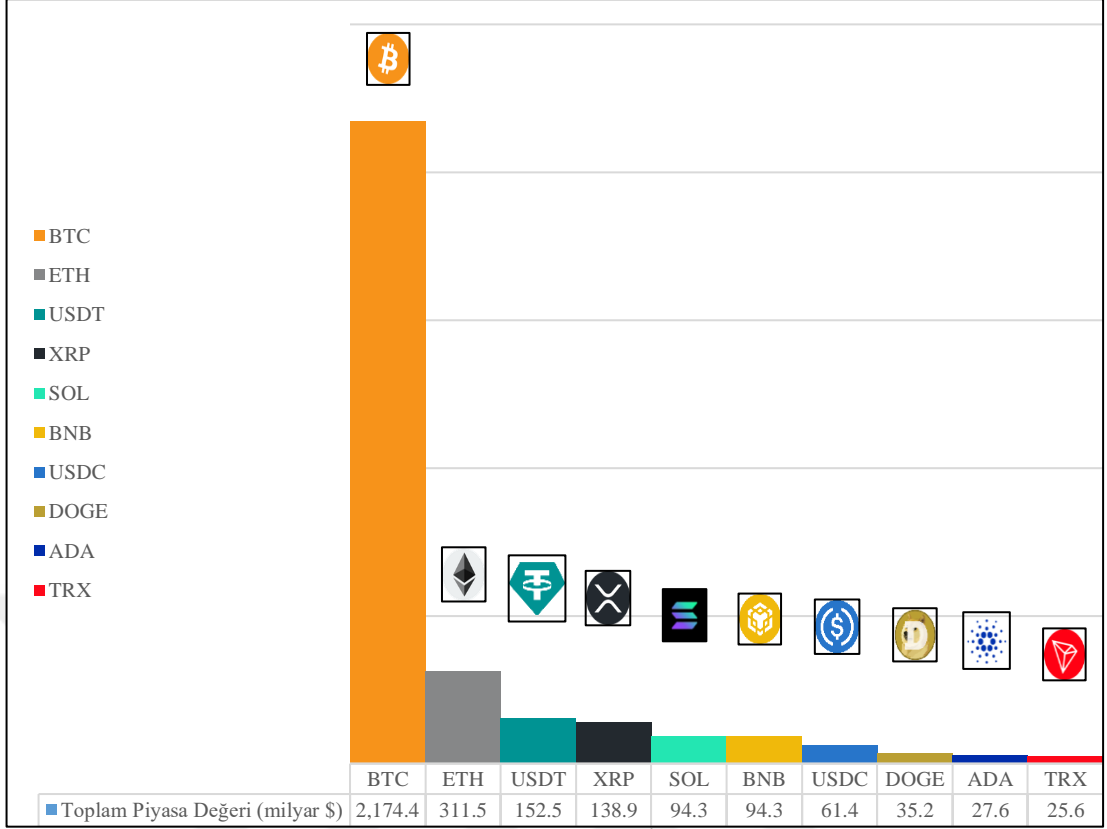
¹ 31 Ekim 2008 tarihinde yayımlanan Bitcoin kullanım kılavuzu.

yatırım aracı olan kripto paralar, internet ağı kullanılarak para akışının sağlanabildiği bir teknolojik yeniliktir. Kripto paralar; şeffaf, hızlı ve ucuz kaynak aktarımı sağlayabilen para birimleridir. Kriptografi sistemiyle oluşturulmuş olan bu sisteme aynı zamanda “dijital döviz” de denir (Ulucan Özkul ve Baş, 2020: 58). Dolayısıyla kripto para, herhangi bir aracı otoriteye ihtiyaç duyulmaksızın internet vasıtasıyla kullanılan ve fiziksel varlığı olmayan dijital paralara verilen isimdir (Dayanan, 2021: 38).

Son yıllarda aktif olarak kullanılan kripto para birimlerinin arasında en yüksek maddi değere sahip olan kripto para birimi “Bitcoin”dir. Bitcoin, kendi kendini yöneten ve kendi güvenliğini kendi sağlayan para şeklinde tanımlanmaktadır (Sönmez, 2014: 8). Eşten eşe elektronik ödeme sistemi olan Bitcoin, “ilk nesil blockchain” olarak bilinmektedir. Bir başka deyişle Bitcoin, takip edilmeden ve herhangi bir kuruma bağlı olmadan, hızlı bir şekilde para transfer etme işleminin gerçekleşmesine olanak sağlayan yeni bir teknolojidir (Eşelioğlu, 2024: 1).

Bitcoin üretilen ilk kripto para birimi olup 2008 yılında kullanıma sunulmuştur (Ulucan Özkul ve Baş, 2020: 58). Bitcoin isimli kripto para birimi, adı Satoshi Nakamoto olarak bilinen bir Japon vatandaşı veya bu mahlas altında faaliyet göstermiş kişi veya kişiler tarafından icat edilmiştir. Bitcoin, tasarlandığı ilk yıllarda değerli bir para birimi olmasa da şimdilerde onlarca ülke tarafından kabul edilip kullanılan, oldukça değerli bir kripto para birimi haline gelmiştir (Turan, 2018: 3).

En büyük ve değerli kripto para birimi olan Bitcoin’in yanı sıra, üretilmiş başka kripto paralar da bulunmaktadır. Kısaca “altcoin” adı verilen bu kripto para birimleri Bitcoin’e alternatif olarak piyasaya çıkarılmıştır. İlk altcoin biriminin adı Namecoin (NMC) olarak bilinmektedir. Sonrasında Ethereum (ETH), Tether (USDT), Solana (SOL), Ripple (XRP), Binance (BNB), Stellar (XLM), Cardano (ADA), Monero (XMR), Dogecoin (DOGE), Tron (TRX), Wrapped (WBTC), Avalanche (AVAX), Suicoïn (SUI), Hedera (HBAR), Toncoin (TON), Daicoïn (DAI), Litecoïn (LTC), Cronos (CRO), Mantle (MNT) piyasaya sürülmüştür. Tek tek sayamayacağımız kadar fazla olan altcoïnlerin sayısı Coingecko verilerine göre 2025 yılı mayıs ayı itibarıyla 16.975’i bulmuştur. Başka kaynaklarda bu sayının 25.000’e kadar vardığı da görülmektedir.

Şekil 1. Kripto Para Piyasasında Lider Konumda Olan İlk 10 Birimin Toplam Piyasa Değeri
Kaynak: <https://coinmarketcap.com>

Kripto para değerleri ve kripto para çeşitlerinin piyasa hacimleri geleneksel finans araçlarına ve diğer para türlerine kıyasla çok daha hızlı değişmektedir. Yukarıdaki grafikte de görüldüğü üzere, en büyük piyasa değerine sahip kripto para birimi Bitcoin iken; Ethereum, Tether ve Ripple isimli kripto para birimlerinin de 23 Mayıs 2025 tarihi itibarıyla değerleri 100 milyar doların üzerindedir.

Bitcoin dışında kalan tüm kripto para birimlerinin altcoin olarak adlandırılmasından altcoinlerin değersiz dijital para birimleri olduğu yorumu çıkarılmamalıdır. Çünkü alternatif kripto para birimleri, piyasadaki hacimlerinden de bağımsız bir şekilde birbirlerinden farklı değerlere sahiptir.

Birim Bazında En Değerli 10 Kripto Para			
1		Bitcoin (BTC)	109.582,56 \$
2		Ethereum (ETH)	2.576,08 \$
3		Binance (BNB)	669,36\$
4		Solana (SOL)	181,43 \$
5		Ripple (XRP)	2,36 \$
6		Tether (USDT)	1,00 \$
7		USDC (USDC)	1,00 \$
8		Cardano (ADA)	0,78 \$
9		Tron (TRX)	0,27 \$
10		Dogecoin (DOGE)	0,24 \$

*Şekil 2. Birim Bazında En Değerli 10 Kripto Para
Kaynak: <https://coinmarketcap.com>*

Kripto para birimlerinin arasında oldukça yüksek değerlere sahip altcoinler mevcuttur. Buna en güzel örnek olarak Ethereum adıyla bilinen kripto para birimi verilebilir. Ethereum, altcoinlerin içinde en yüksek mali değere sahip olan kripto para birimidir. Yukarıdaki tabloda bazı altcoinler ile Bitcoin'in 23 Mayıs 2025 tarihli mali değerleri açıklanmıştır. Ancak platformlarda yaşanan yüksek volatilité sebebiyle kripto para birimlerinin değerlerinin sürekli olarak değişiklik göstermekte olduğu unutulmamalıdır.

Altcoinler, Bitcoin ile aynı mantıkta üretilip kullanılmaktadır. Madencilik yöntemi ile kullanıma alınan altcoinlerle, muhtelif kripto para alım satım platformları aracılığıyla transfer, yatırım ve alım satım işlemleri yapılmaktadır.

Birçok çeşidi bulunan dijital para birimleri, 2008 yılından itibaren finans dünyasında olmasına rağmen, özellikle son birkaç yılda güçlü bir kullanıcı kitlesine ulaşmıştır. Öyle ki; Türkiye'de milyonlarca kripto para kullanıcısı bulunmakta ve ABD, Kanada, Fransa, İngiltere, Almanya, Japonya, gibi ülkelerde de Türkiye'de olduğu gibi yaygın olarak kullanılmaktadır.

Kripto para kullanımının ne denli arttığını, dünyada bulunan kripto para otomatik vezne makinelerinden anlamak mümkündür. Çünkü, dünya genelinde 34.063 adet kripto

para Otomatik Para Çekme Makinesi [Automated Teller Machine (ATM)] bulunduğu bilinmektedir. Verilere göre, 30.000'den fazla kripto para ATM'si ile birinci ABD iken, Türkiye'de İstanbul ilinde² bugüne kadar 20 adet kripto para ATM'si kullanıma açılmıştır (Fintechistanbul, 2023). Avrupa'da da kripto para ATM'lerinin oldukça yaygın olduğu görülmektedir. İspanya ve Avusturya, Avrupa'nın en çok kripto para ATM'sine sahip ülkeleridir. Bu ülkeleri sırasıyla Polonya, Romanya, Çekya, Yunanistan ve İtalya takip etmektedir (Bitcoin ATM, 2024).

Tablo 1. Bazı Avrupa Ülkelerinde Bitcoin ATM Adetleri

Ülke Adı	Makine Adedi
Avusturya	133 Adet
Çekya	69 Adet
İspanya	174 Adet
İtalya	60 Adet
Polonya	114 Adet
Romanya	87 Adet
Yunanistan	63 Adet

Kaynak: https://tr.wikipedia.org/wiki/Bitcoin_ATM

Tablo 2. Türkiye'de Bitcoin ATM'si Bulunan Şehirler ve ATM Adetleri

Şehir Adı	Makine Adedi
Ankara	1 Adet
Antalya	2 Adet
İstanbul	14 Adet
İzmir	2 Adet
Mersin	1 Adet

Kaynak: (Blokchain Türkiye [BCTR], 2023).

Bu araştırma, her ne kadar kripto varlıkların finansal boyutuna odaklanılarak hazırlanmış olsada, kripto ekosistemi geniş ve çok yönlü bir alana yayılmaktadır. Kripto para ve kripto varlık, sıklıkla birbiriyle karıştırılan ancak farklı anlamları olan kavramlardır. Temelde ortak özellikleri ve benzerlikleri mevcut olan bu iki kavram birbirinden kapsam açısından ayrılmaktadır. Çünkü kripto para birimlerini kripto varlık şeklinde tabir etmek doğru olabilirken, kripto varlıklara kripto para demek yanıltıcı bir ifade olmaktadır. Özetle, kripto varlıklar genel olarak tüm kriptoprafik varlıkları (her türlü dijital değer) ifade ederken, kripto para sadece para birimi (değişim ve ödeme aracı) olarak kullanılan kripto varlıkları içine almaktadır (Bitlo Akademi, 2022).

İçinde çeşitlilik bulunduran ve çatı kavram olarak bahsedilen kripto varlıklar; kripto paralar, kripto emtialar, tokenlar, NFT'ler, menkul kıymet tokenleri ve sabit kripto paralar gibi alt başlıklarda incelenmektedir.

² Türkiye'de de ilk Bitcoin ATM'si Atatürk Havalimanında açılmıştır.

Kripto Varlıklar					
Kripto Para Değer Transferi Sağlayan Para	Kripto Emtialar Değer Saklama Aracı	Tokenlar Hizmet ve Yatırım Aracı	NFT'ler Dijital Benzersiz Varlıklar	Menkul Kıymet Tokenları Yatırım Aracı	Sabit Kripto Paralar Sabit Değerli Dijital Para

Şekil 3. Kripto Varlık Çeşitleri

- Kripto paralar; alınabilen, satılabilen, yatırım yapılabilen ve transfer edilebilen, kısacası ulusal para birimleriyle yapılan tüm işlemlerin gerçekleştirilebildiği para birimleridir. Bir başka deyişle, kripto paralar fiat paraların sahip olduğu; değişim ve ödeme aracı olma, değer saklama aracı olma ve değer ölçüsü olma işlevlerine sahiptir. Ancak kripto varlıklar çok daha geniş yelpazede kullanılabilir. Kripto varlıklar; alınabilen, satılabilen, yatırım yapılabilen, spekülasyon, mübadele aracı olabilen, dijital koleksiyon halinde sahip olunabilen, ödül olarak verilebilen, herhangi bir hizmeti elde etmek amacıyla kullanılabilen, zincir dışı finansal gelir sağlanabilen, potansiyel bölünme elde edilen varlıklardır (Ünalın, 2019: 118).
- Kripto emtialar, değerini bazı dijital emtialardan (Bitcoin, Ethereum, Chainlink, Litecoin vb.) alan kripto varlıklara verilen isimdir (Bitlo, t.y.). Adı geçen varlıklar piyasada fiziksel olarak bulunan emtialar gibi yer almakta ve kripto emtiaların sahip oldukları değer (fiziksel emtialar gibi) arz ve talep dengesiyle belirlenmektedir (Tangem, 2025a). Bu durum, emtia bazlı kripto varlıklara fiyat istikrarı sunarak düşük volatilité avantajı sağlamaktadır (Bitlo, t.y.). Fiyat istikrarı dijital finans sistemleri için alışılabilir bir durum değildir. Kripto paraların aksine emtialar, yatırımcılar için avantaj sağlaması ve risk oranının düşük olması sebebiyle tercih edilmektedir.
- Tokenlar, kendi blok zinciri olmayan, başka blok zincirler üzerinde çalışan kripto varlıklardır. Kripto para birimleri ile tokenların arasındaki en büyük fark blockchain sistemidir. Kripto para birimlerinin kendine ait blok zincirleri varken, tokenlar başka kripto paraların blok zincirlerini kullanmaktadır (TokenInc, 2024). Chainlink, Compound, Aave gibi bilinen DeFi tokenları genellikle Ethereum blok zincirinin üzerinde çalışmaktadır. Tokenlar, sanal gayrimenkul satışından merkezi olmayan uygulamalarda faiz oranlarını

dinamik şekilde ayarlamaya kadar birçok şeyin yapılması konusunda faydalı olmaktadır. Yanı sıra, kripto para birimleriyle benzer yönleri bulunan tokenlar biriktirilebilen ve ticareti yapılabilen varlıklardır (Coinbase, t.y.a).

- NFT'ler, Nitelikli Fikri Tapu (Non-Fungible Token) olarak bilinen, eşi benzeri olmayan ve değiştirilemeyen dijital varlıklardır. NFT'leri kripto paralardan farklı kılan en önemli nokta benzersiz ve değiştirilemez olmalarıdır (Gazioğlu ve Özen, 2022: 24). Bu yönüyle NFT'ler dijital ortamda yer alan özgün sanat eserlerine benzemektedir. NFT'leri kripto paralardan ayıran bir başka husus da kendi blok zincirine sahip olmalarıdır. Ayrıca NFT'ler, kripto paralardan farklı olarak değerini finansal işlemlerden ziyade resim, müzik, film gibi sanat eserlerinden almaktadır. Kripto paraların değişim aracı olma özelliğiyle karşılaştırıldığında NFT'ler bu amaca hizmet eden kripto varlıklar sınıfına girmektedir. Bu bağlamda NFT'leri belge veyahut patent kategorisinde düşünmek daha doğru olmaktadır (Düzenli ve Perdahçı, 2024: 20).

Tablo 3. NFT Kullanım Alanları

Kullanım Alanı	Açıklama
Dijital Sanat	Dijital ortamda hazırlanan sanat eserlerinden oluşan NTF'ler
Koleksiyon	Bazı koleksiyon ürünlerinin dijitalleşmiş şekilleri
Oyun	Oyun içinde kullanılan malzemelerden oluşan dijital varlıklar
Müzik/Film/Spor	NTF'ler kullanılarak hazırlanan çalışmalar
Moda	Yeni çizimlerin NTF olarak dijital şekilde hazırlanması
Metaverse	Dijital ortamda ev, araba, dükkân, arsa gibi yerlerin alınması

Kaynak: <https://tr.wikipedia.org/wiki/NFT#:~:text=NFT'ler>

- Menkul Kıymet Tokenları, kendi blok zinciri olmadan, başka blok zincirler üzerinde çalışmaktadır. Menkul kıymet tokenları; alınabilen, satılabilen, bölünebilen ve takip edilebilen varlıklardır. Bu tip tokenlar, yıllar yıllı ticari işlemlerde kullanılan piyasa bazlı emtiaların dijital forma çevrilmiş halidir. Menkul kıymet tokenları, işletmenin mali performansına göre değerlendirilen kripto varlıklardır. Kripto para birimleri gibi merkeziyetsiz olan menkul kıymet tokenlarına sahip olan kişiler bazı mali hakları da elde etmektedir. (Yüksel, 2020: 446). Bu haklar alışlagelmiş sermaye piyasası araçlarıyla benzer şekildedir. Sadece elde edilen varlıklar dijitaldir.
- Sabit Kripto Paralar, yüksek volatiliteden etkilenmeyen kripto varlıklardır. Diğer kripto para birimleriyle kıyaslandığında en önemli özelliği değerinin sabit kalmasıdır. Sabit kripto paralar genellikle dolar, euro gibi dövizlere ya da altın gümüş gibi emtialara sabitlenerek işlem görmektedir (BtcTurk, 2024a).

Ek olarak farklı kripto para birimlerine sabitlenerek işlem gören kripto paralar da bulunmaktadır. Bu sayede, kripto para birimleri uzun süreli yatırım yapmayı tercih eden kullanıcılar için, anlık düşüş ve yükselişlerden ziyade risksiz bir piyasa ortamı sağlanmaktadır (Coinbase, t.y.b). Diğer kripto para birimleriyle aynı kullanım alanlarına sahip olan sabit kripto paralar yoğun olarak Amerikan Doları'na endekslenmektedir. En popüler sabit kripto paralar ise; Tether, USD Coin, True USD ve Paxos Standard isimli paralardır.

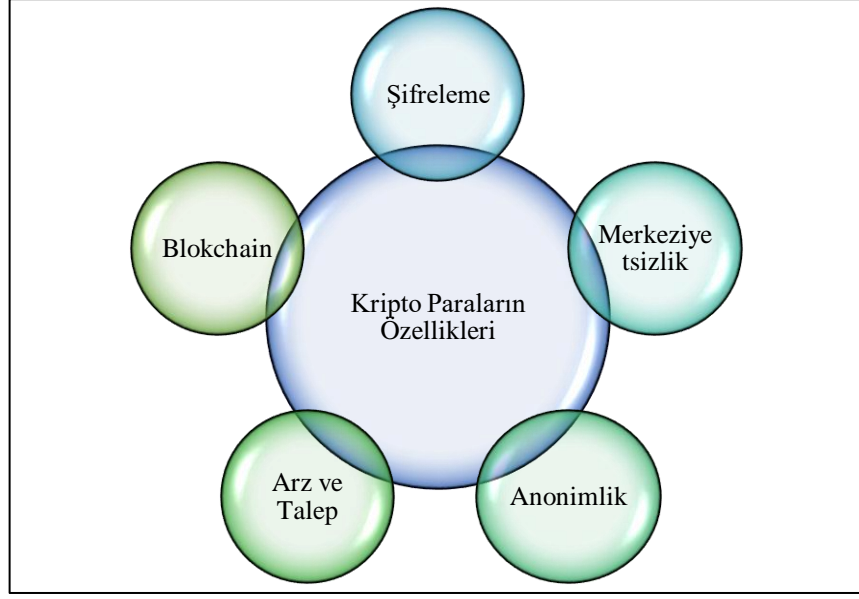
Finans dünyasında; dijital paralar, kripto paralar ve elektronik paralar fiziksel varlıklarının olmaması sebebiyle birbirine sıkça karıştırılan ödeme sistemleridir. Temelde bahsi geçen ödeme sistemlerini birbirinden ayıran bazı önemli noktalar mevcuttur. Oldukça geniş bir olguyu temsil eden dijital paralar, kripto paraları da kapsayan bir türdür. Çünkü, her kripto para bir dijital para iken her dijital para bir kripto para değildir. Kripto paraları diğer dijital paralardan ayıran en önemli özellik anonim ve merkeziyetsiz olmasıdır (KuveytTürk, 2023). Çünkü dijital paralar bir otorite tarafından oluşturulmakta ve kontrol edilmektedir.

Söz konusu duruma paralel olarak benzer bir durum elektronik para sistemlerinde de mevcuttur. Bankalar tarafından oluşturulan elektronik paralar yine bankalar eliyle kontrol altında tutulmaktadır. Ayrıca dijital paralar dünya ekonomisinde kabul gören ve birçok ülke tarafından kullanılan finansal sistemlerdir. Ancak kripto paralar henüz ülkeler tarafından yeni yeni benimsenmeye başlanmıştır (Koçak, 2023: 44).

Kripto paraları bu iki sistemden ayırıştıran önemli bir husus daha vardır. Hiçbir dijital ya da elektronik para sisteminde bulunmayan blokchain teknolojisi kripto paraları diğer tüm ödeme sistemlerinden net bir şekilde ayırmaktadır (Weston, 2024). Bu bağlamda, fiziksel varlığı olmayan ödeme sistemlerini birbirinden ayıran en önemli unsur yapısal farklılıkları olmaktadır.

1.4. Kripto Paraların Ortak Özellikleri

Her ne kadar kripto para birimlerinin yapısal farklılıkları ve değer eşitsizlikleri mevcut olsa da tüm kripto para birimlerinde bulunan bazı ortak özellikler vardır. Bu özellikler şifreleme, merkeziyetsizlik, anonimlik, şeffaflık, arz talep ve blokchain olarak beş ayrı başlıkta incelenmiştir.

Şekil 4. Kripto Paraların Ortak Özellikleri

1.4.1. Şifreleme

Etimolojik olarak kriptografi, gizli yazı ya da şifreleme anlamına gelmektedir. Kriptografi sistemi, matematiksel tekniklerle şifreleme yaparak, dijital verilerin güvenli bir şekilde korunmasını sağlamaktadır. Kripto paralar kriptografi adı verilen yöntem ile şifrelenir. Böylece kripto para kullanıcılarının veri güvenliği sağlanmış olur (Binance Türkiye, 2024). Kullanıcı yetkisi olmadan bilgi erişimine izin vermeyen bu sistem, kripto para kullanıcıları için bilgi güvenliğinin oluşmasına olanak tanımaktadır (Yılmaz ve Koç, 2007: 138).

1.4.2. Merkeziyetsizlik

Merkeziyetsizlik, herhangi bir otorite, kurum, kuruluş ya da aracı tarafından kontrol edilmiyor olmak anlamına gelmektedir. Bu nedenle, kripto paraları fiat paralardan ayıran en önemli özellik merkezi bir denetim altında olmayışıdır. Özgün bir mekanizması olan kripto paralar, merkezi bir otorite tarafından denetim altında tutulmak yerine kullanıcılar tarafından şeffaf bir şekilde tutulan kayıtlarla kullanılan bir sistemdir (Karaçalı, 2019: 20). Kripto paraların bu benzersiz yapısı sayesinde, kullanıcılar kendi aralarında doğrudan işlem yapma özgürlüğüne sahiptir. Böylelikle sistem kullanıcılarına kontrol ve kısıtlama olmaksızın yararlanılacak bir finans sistemi sunmaktadır (Ekiz, 2019: 4).

1.4.3. Anonimlik

Kripto paraları yenilikçi ve farklı kılan şeylerden biri anonim olma özelliğidir. Anonimlik, kripto para transfer işlemlerinde herhangi bir kimlik bilgisi aktarımına ihtiyaç duyulmaması anlamına gelir. Kripto paralar ile transfer işlemi gerçekleştirilirken kimlik bilgilerini içeren bir girdi kullanılmamaktadır (Akkurt, 2023: 21). Anonimlik özelliği, özel kriptografik anahtarlar yoluyla gerçekleştirildiği için gizliliğin yanında güvenliği de arttıran bir özellik olarak karşımıza çıkmaktadır (Şahin, 2024: 9). Bu sayede, kullanıcıların gizliliği sağlanarak kişisel veriler korunmaktadır.

1.4.4. Arz ve talep

Türk Dil Kurumuna (TDK, t.y.a) göre arz; “*piyasaya mal sürülmesi, sunu*” anlamına gelirken, talep kelimesi ise; “*istek*” anlamına gelmektedir. Arz ve talep iktisadi olarak birbirini doğrudan etkileyen iki unsurdur. Ulusal para piyasalarında olduğu gibi, kripto para birimlerinin değeri de arz ve talebe bağlı olarak değişim göstermektedir. Örneğin, bir kripto para biriminden piyasada az varsa ve istek çoksa, o kripto paranın birim değeri yükselir. Bu yönüyle kripto paraların değerlendirme süreci, iktisadın temel unsurlarından biri olarak görülen arz ve talep dengesiyle bağlantılı olarak, küresel ve yerel piyasalarda fiyatları değişiklik gösteren emtiaların değerlendirme sürecine oldukça benzemektedir (Çetinkaya, 2018: 13).

1.4.5. Blockchain

Kripto para işlemlerinin kayıt altına alındığı veri tabanına blockchain denilmektedir. Blockchain teknolojisi, kripto para sisteminin temelini oluşturmaktadır. Sistem, adı gibi bloklardan ve bu blokların birbirlerinin bilgilerinin bazı kısımlarını kullanarak bağlanmasıyla zincir haline gelmesinden oluşmaktadır (Ünal ve Uluyol, 2020: 168). Teknolojinin bu bağlamı sebebiyle gerçekleştirilen tüm işlemler, ağda bulunan kullanıcılar tarafından değiştirilememekte, ancak izlenerek doğrulanabilmektedir. Blockchain teknolojisi, işlemlerin tüm kullanıcıların görebileceği bir sistem üzerine kuruludur (Şahin, 2024: 4). Bu teknolojiyi bir nevi kayıt defteri olarak düşünmenin pek de yanlış olmayacaktır. Kripto paraların üzerinde çalışmasını sağlayan teknoloji; merkeziyetsizlik, anonimlik, izlenebilirlik ve şeffaflık esas alınarak kurgulanmış olup, blokların en önemli özelliği birbirlerine kriptografik fonksiyonlarla bağlanmaları sebebiyle silinemez olmalarıdır. Bu durum, blockchain sisteminin ne denli güvenilir olduğuna bir kanıt niteliğindedir.

Şekil 5. Blokchain Sisteminin Çalışma Prensibi

1.4.5.1. Blokchain teknolojisinin avantajları ve dezavantajları

Blokchain; benzersiz teknolojisi, merkezi otoriteleri ortadan kaldıran yapısı, dağıtık ve değiştirilemez veri tabanı, şeffaf ve güvenilirliği ile finans sistemine açılan yeni bir çağ niteliğindedir. Kullanıcılara sunduğu uygulama alanlarıyla devrim yaratan teknoloji son yılların en etkili buluşlarından biri olarak görülmektedir. Ancak, blokchain teknolojisinin kullanıcılarına sunduğu avantajların yanında dikkat çeken bazı dezavantajları da bulunmaktadır. Bu bağlamda genel bir değerlendirme yapıldığında, ortaya çıkan olumsuz sonuçları değiştirerek blokchain kullanımındaki sürdürülebilirliğe yönelik teknolojik adımlar atılması, söz konusu dijital yeniliğin geleceği açısından öneme sahiptir.

Tablo 4. Blokchain Teknolojisinin Avantaj ve Dezavantajları

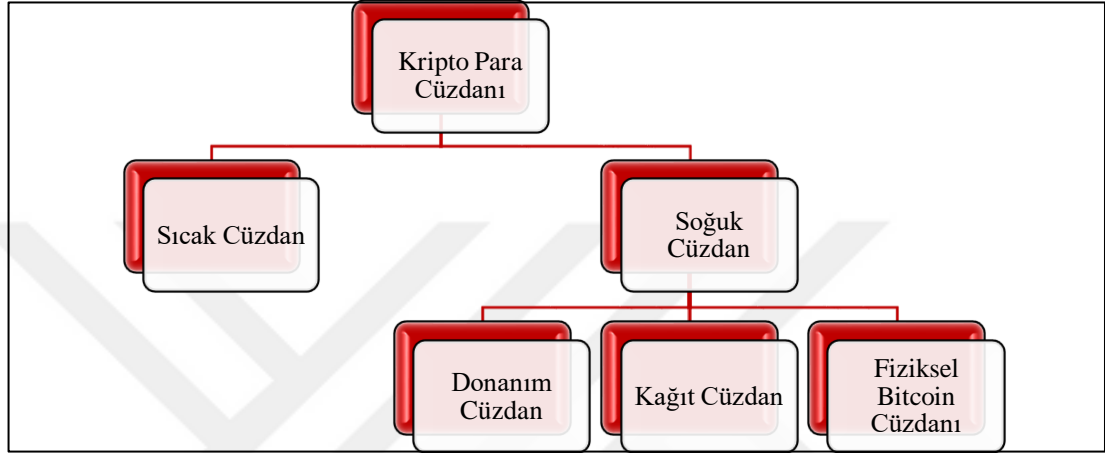
Avantajlar	Dezavantajlar
Merkeziyetsizlik	Yüksek Enerji Sarfıyatı
Anonimlik	Maliyetli Teknolojik Alet İhtiyacı
Güvenlik	Kesinleşmiş İşlemler
Şeffaflık	Uzman Yetersizliği
Kayıt Etme	Siber Saldırı Riski
İşlemlerde Süre Tasarrufu	Zararlı Kullanıcılık

1.5. Kripto Paraların Saklanma Hizmetleri

Fiziki paraları taşımaya yarayan cüzdanların kullanım mantığıyla benzerlik gösteren, içerisinde kripto para birimlerinin saklandığı dijital cüzdanlar oluşturulmuştur.

Bu cüzdanlar sayesinde kripto para kullanıcıları çevrimiçi ve çevrimdışı seçeneklerle kripto para birimlerine ulaşım sağlayarak dijital paralarını görebilmekte, bir arada tutabilmekte, kontrol edebilmekte ve transfer işlemlerini gerçekleştirebilmektedir (Oğuz, 2021: 18). Exodus, BitBox, Electrum, OPOLO, Mycelium, Cobo, Wasabi ve Binance kripto para cüzdanı olarak bilinen seçeneklerden en yaygın olarak kullanılanlarıdır.

Kripto para cüzdanları kullanım şekline göre çeşitlendirilmiştir.

Şekil 6. Kripto Para Saklama Hizmetleri

1.5.1. Sıcak cüzdan

Sıcak cüzdan tipi, kullanım kolaylığı sebebiyle dünya üzerinde en çok tercih edilen kripto para saklama yöntemidir (Oğuz vd., 2023: 133). Çünkü bu tip cüzdanlar kullanıcılara mobil ve masaüstü uygulamaları aracılığıyla internet ağı bulunan her yerde hesaplarına ulaşabilme ve işlem gerçekleştirebilme imkânı sağlamaktadır. Ancak sıcak cüzdanlar, kullanım kolaylığının yanı sıra hırsızlık risklerini de beraberinde getirmektedir (Şavlı, 2022: 31). İnternet ağına bağlı olmaları, bu tip cüzdanların daha kolay siber saldırıya uğramalarına olanak tanımaktadır. Bu nedenle, sıcak cüzdan tipini tercih eden kişilerin, kullandıkları cüzdan aracını virüslerden korumaları önem arz etmektedir (Aktaş, 2023: 32).

1.5.2. Soğuk cüzdan

Soğuk cüzdan tipi, kullanıcıların anahtar bilgileri girilerek hesaplarına eriştikleri türde cihazlardır. Soğuk cüzdanların tasarlanma amaçları, hırsızlık riskini azaltarak fiziksel ortamlarda saklanıp kullanılmasıdır. Soğuk cüzdan cihazları, sıcak cüzdanların tersi bir mantıkla, kripto para bilgilerini çevrimiçi ortam yerine çevrimdışı bir ortamda muhafaza etmektedir. Böylelikle daha güvenli bir depolama ortamı oluşturulmuş olur (Kırbaş, 2018:

79). Bu sebeple soğuk cüzdan tipi saklama araçları, yüksek miktarda dijital değeri korumak ve uzun vadeli yatırımlar gerçekleştirmek için daha çok tercih edilmektedir.

Donanım cüzdan, kâğıt cüzdan ve fiziksel Bitcoin cüzdanı şeklinde soğuk cüzdan tipleri bulunmaktadır (Aktaş, 2023: 33).

1.5.2.1. Donanım cüzdan

Donanım cüzdan tipi, genellikle özel anahtarları güvenli bir şekilde saklayan USB bellek veya benzeri cihazlara benzemektedir (Şavlı, 2022: 31). Bir soğuk cüzdan çeşidi olan donanım cüzdanlar masaüstü cihazlar aracılığı ile kullanılmaktadır. Donanım cüzdan tipi saklama araçlarında genellikle kodlama ve kurtarma anahtarı gibi koruma önlemleri bulunmaktadır. Donanım cüzdan 12 ile 24 haneli özel anahtar bilgileri vasıtasıyla korunmaktadır. Bu önlemler sayesinde donanım tipi bir cüzdan kaybolursa bile içinde bulunan kripto para birimlerine ulaşmak bir hayli zordur. Ayrıca cüzdanın kullanılabilmesi için PIN kodu oluşturularak kripto para işlemlerinin kullanımı sağlanmaktadır (Oğuz vd., 2023: 133).

1.5.2.2. Kâğıt cüzdan

Kâğıt cüzdan tipi, diğer soğuk cüzdanlar gibi çevrimdışı kullanılan ve siber saldırı riski bulunmayan cihazlardır. Bu cüzdan tipi, fiziksel bir kâğıt üzerinde bulunan kare kodların taratılmasıyla kripto paralara erişilmesini sağlamaktadır. Kripto paraları çevrimdışı saklayan bu sistemde, kodların taratılması telefon veya bilgisayar aracılığıyla yapılmaktadır (Aktaş, 2023: 33).

Bu tip cüzdanların avantajlı yönleri olduğu kadar dezavantajlı yönleri de vardır. Örneğin kâğıt cüzdanın kaybedilmesi veya hasar görmesi gibi durumlarda kripto paraların görüntülenmesi mümkün değildir. Bu sebeple kâğıt cüzdan kullanırken dikkatli olunması gerekmektedir (BtcTurk, 2024b).

1.5.2.3. Fiziksel bitcoin cüzdanı

Fiziksel Bitcoin cüzdanları, içerisine kripto para yüklemek suretiyle çevrimdışı olarak kullanılan bir soğuk cüzdan çeşididir. Bu cüzdan tipi, ilk bakışta gümüş veya altın gibi metallerle kaplanmış olarak görünmektedir. Ancak, bir donanım cüzdan tipi olan fiziksel Bitcoin cüzdanlarının kendine ait özel bir anahtarı bulunmaktadır. Bu anahtar madalyon şeklinde görünen cüzdanın içine gizlenmektedir (Plisio, t.y.).

1.6. Kripto para madenciliği

Kripto para madenciliği; Bitcoin, Ethereum, Ripple gibi kripto para birimlerinin üretilebilmesi için çeşitli matematiksel işlemler kullanılarak, birbirinin ardına eklenmiş blok zinciri oluşturma işlemine verilen addır (Ergün, 2022: 137). Nakamoto (2008); yazmış olduğu makalede madenciliği şu şekilde açıklamaktadır:

“Sözleşmeyle, bir bloğun ilk işlemi, bloğun yaratıcısı tarafından sahip olunan yeni bir madenî para cinsi başlatan özel bir işlemdir. Bu, düğümlerin (madencilerin) ağa destek olması için bir teşvik yaratır ve başlangıçta madenî paranın dolaşıma girmesinin de bir yolunu sağlar. Çünkü bunları çıkarmak için herhangi bir merkezi otorite bulunmamaktadır. Sabit bir miktar yeni madenî paranın sabit bir şekilde eklenmesi altın madencilerinin, dolaşıma altın eklemek için kaynakları harcamasına benzemektedir. Bizim durumumuzda bu, merkezi işlem birimi (CPU) süresi ve harcanan elektriktir”.

Kripto para birimlerini var etme işlemini gerçekleştirenlere madenci adı verilmektedir. Madenciler sistemin devamlılığı açısından etken bir rol oynamaktadır (Özgül ve Baş, 2020: 63). Madenciler, bir nevi darphane işletmektedir. Çünkü, bilgisayarlarının işlem gücüyle elde edilen yeni kripto para birimleri kullanıma hazır hale getirilmektedir (Serçemeli, 2018: 48).

Madencilere oluşturdukları her blok için ödül verilir. Bitcoin madenciliği için madencilere verilen ödül başlangıçta 50 Bitcoin'dir. Bu ödül madencilerin oluşturduğu her 210.000 blokta bir yarılanarak devam eder (Kırbaş, 2018: 79). Başlangıç Bloğundan (Genesis Block) günümüze kadar kazınan Bitcoin sayısının 19 milyondan fazla olduğu ve hala kazanmamış olan 1,5 milyon Bitcoin bulunduğu bilinirken, madencilik işleminin 2140 yılına dek süreceği öngörülmektedir. Bitcoinlerin tamamı kazınıp dolaşıma sokulduktan sonra ise, Bitcoin madencileri blok ödülleri almak yerine işlem ücreti almaya başlayacaktır (Blockchain Council, 2025).

Her kripto para birimi madenciliği aynı değildir (Özgül ve Baş, 2020: 63). Sarf edilen enerji, kripto para adedi ve kazınma işlem süresi gibi faktörler kripto para birimlerinin piyasa değerini belirlemektedir. Bu sebeple madencilerin tarafından altcoin üretiminden elde edilen kripto para gelirleri farklılık göstermektedir.

1.7. Kripto Paraların İşlevselliği ve Kullanım Pratikleri

Kripto paralar; tanınma, değişim aracı olma, taklit edilememe, transfer edilebilme, değer saklama ve homojenlik niteliklerini taşıması sebebiyle ulusal paraların tüm özelliklerine sahiptir (Kayacan & Anavatan, 2018). Bu sebeple kripto

paralar, fiat paralarda olduğu gibi çeşitli alanlarda kullanılabilirler. Kripto paralar kullanıcının tercihine göre biriktirilebilmekte, alınıp satılabilmekte, yatırım aracı olarak kullanılabilmekte ve transfer edilebilmektedir.

1.7.1. Değer saklama aracı

Kullanıcılar tarafından sıkça uygulanan yöntem, maddi varlıkların kripto para olarak saklanmasıyla gerçekleştirilmektedir (Sarı Özgün, 2024: 3). Kripto paraların merkeziyetsiz olma özelliği kullanıcıların kaynak saklama yöntemini tercih etmelerine sebep olmaktadır. Ancak, kripto para alım satım platformlarının volatilité yüksekliği düşünöldüğünde maddi kayıplarla sonuçlanma riski bir hayli fazladır. Bu sebeple kripto paralar spekülâtif bir araç olarak görölmektedir (Corbet v.d., 2019). Kripto para alım satım platformlarında bu konudaki risk uyarıları açıkça yapılmakta, sorumluluğunun kullanıcının kendisinde olduğu belirtilmektedir.

1.7.2. Değer transfer aracı

Sistemin temel amaçlarından biri, kullanıcıların eşten eşe transfer işlemlerini gerçekleştirebilmelerini sağlamaktır. Kullanıcılar; kripto paraları herhangi bir ödeme kesintisi ya da saat, gün veya limit sınırlaması olmadan ve herhangi bir otoriteye bağlı bulunmadan kolaylıkla transfer edilebilmektedir. Nakamoto (2008) kripto paraların transferini; *“Kişilerin karşılıklı dijital imzalarının birbirini doğrulaması ile para transferi gerçekleşmektedir”* şeklinde açıklamaktadır.

Kripto paraların doğasına aykırı olduğu gerçeğiyle beraber bu tür işlemler kripto para alım satım platformları üzerinden de gerçekleştirilmektedir. Kripto para transferlerinde alınan ücret geleneksel banka transferlerinde alınan ücretlere kıyasla oldukça düşük kalmakta ve bu durum kullanıcıların lehine görölmektedir.

1.7.3. Değer yatırım aracı

Kripto para birimleri, kullanıcıların büyük bir kısmı tarafından yatırım aracı olarak kullanılmaktadır. Çünkü kripto paralardaki fiyat dalgalanmaları, kullanıcıların yaşadığı kayıpların yanında, büyük kazançlar elde etmelerini de sağlamıştır.

2008 yılında piyasa değeri önemsenmeyecek derecede düşük olan Bitcoin'in 23 Mayıs 2025 tarihli değerinin 109.582,56 dolar olduğu düşünöldüğünde kripto paraların oldukça kazanç getiren bir yatırım aracı olduğu görölmektedir

(Coinmarketcap, 2025). Kripto paralar değerli madenler gibi sınırlı sayıda ve dayanıklı yapıda olmaları sebebiyle bir nevi dijital altın kategorisine alınmaktadır. Bu sebeple günümüzde altın yatırımı gibi kripto para yatırımı da sıkça başvurulan bir değer yatırım yöntemi olmuştur (Baur v.d., 2018).

1.7.4. Alışveriş aracı

Kripto para alım satım platformlarına yaşanan yüksek fiyat dalgalanmaları sebebiyle finansal yatırıma uygunluğu tartışılan bir konu olurken, kripto para ile ödeme yapma yöntemi son yıllarda oldukça yaygınlaşmaktadır. Özellikle dünyaca ünlü bir otomobil markasının araçlarını kripto para birimi olan Bitcoin karşılığında satacağını duyurması, kripto para ile alışveriş yöntemine yönelimin artmasında büyük bir rol oynamıştır. Artık alanında dev birçok şirketin ödemeleri kripto para birimiyle kabul etmesiyle, kripto paralar sadece yatırım aracı olmaktan çıkarak günlük hayata alışveriş aracı olarak entegre olmaya başlamıştır (Euronews, 2021).

1.8. Kripto Paraların Avantajları ve Dezavantajları

Kimi kullanıcı tarafından sadece yatırım yapmak, kimi kullanıcı tarafından ise alışveriş yapmak amacıyla kullanılan kripto paralar günümüzde oldukça geniş bir kitleye hitap etmektedir. Kripto paralar kullanılmaya başlandığı günden bugüne sorunsuz çalışan bir ödeme aracı gibi görünse de bilinmezliklerle dolu birçok yönünün olduğu da bir gerçektir. Ancak tüm bu bilinmezliklere rağmen milyonlarca insanın kullanıcısı olduğu bu dijital dünyanın sunduğu birçok avantaj varken dezavantajları da bulunmaktadır (Yılmaz, 2022: 15).

1.8.1. Kripto paraların avantajları

Dijital para olarak da bilinen kripto para birimleri son dönemde önemli bir ivme kazanarak değer artışı göstermektedir. Günümüzde kullanıcı sayısı gittikçe artan dijital paraların birçok avantajlı yönü bulunmaktadır.

- Kripto paralar herhangi bir otorite tarafından kontrol edilmemektedir. Kriptografi sistemi gereği, kullanıcıların bir aracıya ihtiyaç duymaması sebebiyle, kontrol yetkisi sadece kripto para kullanıcılarına bırakılmaktadır (Tecim v.d., 2023: 271).
- Veriler kripto para kullanıcıları tarafından hem görüntülenebilmekte hem de saklanabilmektedir. Verilerin silinip değiştirilmesi olanaksızdır. Böylelikle

kullanıcılar için daha güvenli bir alan oluşturulmaktadır (Ünal ve Uluyol, 2020: 168).

- Kullanıcılar kimlik bilgilerini bildirmek veya doğrulamak zorunda değildir. Bu durum kripto para kullanıcılarına anonimlik sağlamaktadır. Böylelikle kullanıcılar kişisel verilerini koruyarak işlem yapabilmektedir (Aydın ve Şahin, 2025: 3).
- Kripto paralar, bilinçli kullanıldığı takdirde, kredi kartı sistemlerinden çok daha güvenilirdir. Çünkü kredi kartı ödemelerindeki gibi aktarılan paranın iptal edilmesi ya da geri çekilmesi gibi bir durum mevzu olmamaktadır (Yanar vd., 2022: 37).
- Kripto para kullanıcıları, transfer işlemleri gerçekleştirirken herhangi bir yaptırıma maruz kalmamaktadır. 7 gün 24 saat kripto para transferi gerçekleştirilebilmesi ve ulusal para birimlerine kısa sürede dönüştürülebilmesi kripto para kullanıcılarına önemli bir avantaj sağlamaktadır (Önsoy, 2025: 27). İşlem gerçekleştirirken resmî tatil, hafta sonu veya mesai bitimi gibi sebeplerle transfer aksaklığı yaşamak olanaksızdır. Böylelikle kullanıcılara geleneksel finansal işlemlerin aksine çok daha hızlı ve sorunsuz bir sistem sunulmaktadır.
- Günümüz bankacılık sistemlerinde müşteriler para transferi yaparken, transfer edilen miktara göre değişen ödemeler yapmak zorundadır. Ancak kripto paraların transfer ve alım satım işlemlerinde kripto para birimine göre değişen komisyonlarla, yüksek hacimli transferleri çok düşük işlem ücretleriyle ya da herhangi bir ücret ödemededen gerçekleştirmek mümkündür (Ömriuzun, 2019: 1).
- Kripto paralar belirli sayıda olmaları sebebiyle arz talep dengesi ile fiyatlanmaktadır. Bu durum yüksek enflasyonu kripto paralara karşı etkisiz kılan bir etkidir (Dumitrescu, 2017: 6),

1.8.2. Kripto paraların dezavantajları

Kripto para teknolojisi, diğer ödeme yöntemlerine nazaran hızlı ve fonksiyonlu görünse de içinde barındırdığı riskler sebebiyle kullanımı esnasında dikkatli olunması gereken bir teknolojidir. Bu sebeple, avantajlı yönlerinin yanında dezavantajlı yönlerinin de göz önünde bulundurulması gerekmektedir.

- Kriptografi ve blockchain teknolojilerinin oldukça yeni yapılar olması ve sistemsel hatalar ile güvenlik zafiyetlerini öngörecekte düzeyde uzmanlaşmış kişi sayısının az olması, karşılaşılan problemlerin çözülmesi açısından yetersiz kalınmasına sebep olmaktadır. Ayrıca gelişen teknolojinin

kullanıcıların lehine sonuçlar doğurabildiği gibi aleyhine sonuçlar da doğurabilmektedir. Teknolojinin kötü niyetli kişiler için de geliştiğini unutmamak gerekir (Şahin ve Yoloğlu Serter, 2023: 612).

- Kripto paraların varoluşsal doğası güvenlik üzerine kuruludur. Ancak, yeteri düzeyde güvenlik önlemi bulunmayan alanlarda kripto paralara karşı saldırı olması veya dolandırıcılık girişimlerinin artması da kaçınılmazdır (Tecim vd., 2023: 286). Kripto paralar, dijital platformda muhafaza edilmeleri sebebiyle ele geçirilmeye geleneksel saklama yöntemlerinden çok daha açık finansal varlıklardır. Hackerler, kripto para kullanıcılarının sahip olduğu maddi varlıkları ele geçirmek veya yok etmek amacıyla bu finansal sistemlere saldırı düzenlemektedir (Şahin ve Yoloğlu Serter, 2023: 613).
- Kripto paraların insanlığın kullanımına sunulduğu tarihi pek de uzak değildir. Bu sebeple kullanıcılar tarafından kripto para alım satım platformlarında hatalı işlemler yapılabilmektedir. Örneğin, nakit olarak bulunan bir miktar para, kolayca bankaya yatırılarak uzun süreler bekletilebilmektedir. Ancak, kripto para alım satım platformları bu mantığa uygun değildir. Kripto para alım satım platformlarını banka olarak düşünmek yerine, döviz bürosu olarak düşünmek daha mantıklı olacaktır. Kripto paralar alım satım aracı olmanın yanı sıra yatırım aracı olmuş olsa da yaşanan volatilité ve öngörülemez deflasyon beraberinde yüksek risk getirmektedir (Dijital Güvenlik Platformu, t.y.). Kripto paraların merkeziyetsiz olması; fiyatlarının, kırılabilirliklerinin ve volatilitésinin yüksek olmasına bir engel değildir (Ulucan Özkul ve Baş, 2020: 63). Bu durum, yatırım amaçlı saklanan kripto paraların ani bir düşüşle geri dönülmesi zor veya imkânsız olabilecek maddi kayıplar yaratabileceği anlamı taşımaktadır.
- Kripto paraların merkeziyetsiz olması sebebiyle gelişimi ve değişimi teknik geliştiricilere bağlı olarak ilerlemek zorundadır. Bu durum, kripto para teknolojisinin gelişimi hakkında herhangi bir kesinliğin olmaması anlamına gelmektedir.
- Kripto paralar, küresel olarak aktif bir biçimde kullanılıyor olsa da kripto para birimlerinin yasal durumu birçok ülkede henüz netleşmiş değildir. Ülkelerin yaklaşımının birbirinden oldukça farklı olması sebebiyle de uluslararası ticarete kripto para birimlerinin kullanımı zorlaşmaktadır.

- Devletlerin birçoğunun kripto para işlemlerini denetim altına almaması, kara para aklama ve vergi kaçakçılığı gibi suçları da beraberinde getirmektedir (Parlaktuna ve Güngül, 2020: 31). Ayrıca, kripto paraların bilinçsiz kullanımı, sadece bireysel kayıplara yol açmakla kalmaz, aynı zamanda kripto para ekosisteminin olgunlaşmasını da tehlikeye sokabilecek bir unsur olabilir. Bu nedenle, kripto para birimlerini kullanırken bilinçli kararlar almak son derece önemlidir.
- Kripto paralar aynı zamanda yatırım aracı olma özellikleri sebebiyle, gizli servetlerin saklanması amacıyla başvurulan bir yöntemdir. Kimlik bilgisi vermenin zorunlu olmadığı bu sistemde, kıyı bankacılığında gerçekleştirilen işlemler gibi kripto paralar da saklanmaktadır. Sonuç olarak, bazı ülkeler bu sistemi kullanarak kripto paralar üzerinden döviz rezervini artırma yoluna gitmektedir (Çetinkaya, 2018: 19).
- Madencilik adı verilen kripto para üretim süreci, pahalı teknolojik cihazlar gerektiren ve fazla enerji sarfiyatına sebep olan bir süreçtir. Bu sebeple maliyeti oldukça yüksektir (Önsoy, 2025: 23). Ayrıca fazla enerji tüketimi çevre sorunlarını da beraberinde getiren bir durumdur.
- Blockchain'deki tüm veriler sorumluluğu her bir kullanıcıya pay etmektedir. Ancak bu teknolojide, yeknesak veri tabanı sistemlerinden oldukça farklı bir yöntem kullanılarak, yetki dağılımı sağlanmaktadır. Yetkiler blockchain zincirinde bulunan düğümlerin tamamına paylaştırılarak verilmektedir (Tanrıverdi vd., 2019: 203). Aslında bu bir avantaj olarak görünse de, düğümdeki her bir verinin tamamının kopyalayarak saklanabilmesi ve içeriğine erişilebilmesi, sistemin mahremiyetini engellemektedir.

BÖLÜM 2: KRİPTO PARALARIN KARA PARA AKLAMA VE DİĞER SUÇ YÖNTEMLERİNDEKİ ROLÜ AÇISINDAN DÜZENLEYİCİ ÇERÇEVESİ

Sınır ötesi bir sorun olan suçtan kaynaklanan malvarlığı değerlerini aklama suçu, toplumsal düzene ve küresel ekonominin devamlılığına dair büyük bir tehdit oluşturmaktadır. Aklama suçunun artışı, diğer suç tiplerini tetiklemiş ve genel suç oranı artmış, suçlular son yıllarda kripto para birimlerini kullanarak kara para aklama faaliyetlerini hızlandırmaya başlamıştır (Shademanpoor, 2024: 90). Kripto paraların doğası gereği sunduğu bazı özellikler kötü niyetli insanların elinde bir felakete dönüşmüş ve suç gelirlerini aklama yollarının en etkili haline gelmiştir. Teknolojiyle beraber gelişen suç yöntemleri sebebiyle kripto paraların üzerinde kötü bir imaj oluşmuş, bu durum yeni dijital değerlerin benimsenmesi yönünde engel teşkil etmiştir (Çildir ve Chandirli, 2024: 269).

2.1. Kara Para Kavramı

Kara para, suç eylemleri sonucunda elde edilen para olarak bilinmektedir. Ancak paranın neye göre kara para sıfatını aldığı meselesi önemlidir. Hukuksal yollar kullanılarak kazanılmış ve vergisi tam olarak ödenmiş para “beyaz para” olarak adlandırılırken, hukuksal yollarla kazanılmış ancak vergisi ödenmemiş para “gri para” olarak tanımlanmaktadır. Kara para terimi ise hem hukuka aykırı hem de vergisi ödenmemiş parayı belirtmek amacıyla kullanılan bir ifade olarak literatürde yer almaktadır (Karaduman, 2013: 4). Bu tanımın ışığında, paranın çeşitlendirildiği ve renklerle sembolize edildiği anlaşılmıştır.

Kara para; göçmen kaçakçılığı, organ veya doku ticareti, uyuşturucu veya uyarıcı madde imal ve ticareti, fuhuşa aracılık ve zorlama, ateşli silahlar ve mermilerin izinsiz olarak bulundurulması veya el değiştirilmesi, bilişim sistemine girme, bilişim sistemini engelleme veya verileri yok etme, bilişim yoluyla dolandırıcılık, hırsızlık, dolandırıcılık, parada sahtecilik, rüşvet, kumar oynanması için yer ve imkân sağlama, terörle mücadele kanunu kapsamındaki suçlar vb. suçlardan elde edilen yasadışı paradır. Bu sebeple kara paraya aynı zamanda; suç geliri, yasadışı para, kirli para, kayıt dışı para gibi isimler de verilmektedir.

Kara para, bir diğer adıyla suç geliri, yasadışı faaliyet neticesinde elde edilen değer anlamına gelmektedir (T.C. Dışişleri Bakanlığı [DB], t.y.). Kara para, finansal açıdan bakıldığında mali kuralların çiğnenmesiyle elde edilen para, ahlaki açıdan bakıldığında toplum tarafından oluşturulmuş ahlak kurallarının çiğnenmesiyle elde edilen para, sosyal açıdan bakıldığında sosyal kuralların çiğnenmesiyle elde edilen para ve hukuki açıdan

bakıldığında ise devlet tarafından oluşturulmuş hukuk kurallarının yok sayılmasıyla elde edilen para olarak tanımlanabilir (Ünlü, 2019: 157). Kara para ulusal ve uluslararası düzeyde ekonomik, ahlaki, sosyolojik ve hukuki bir sorundur ve çözülmediği takdirde büyük yıkımlara yol açabilecek derecede tehlikelidir.

2.1.1. Kara para aklama

Suçtan elde edilen paranın (kara para) ekonomiye katılarak harcanabilir hale getirilmesine aklama işlemi denir. Aklama işlemi öncül suçlardan elde edilen gelirlerin yasadışı kaynağını gizlemek ve bu gelirleri yasal bir kaynaktan elde etmiş gibi göstermek amacıyla yapılan her türlü işlem olarak tanımlanabilir (MASAK, t.y.a). Bir başka deyişle kara para aklama işlemi, kanun dışı ele geçirilen paranın çeşitli yalan beyan ve belgeler kullanılarak kanunlara uygun bir şekilde elde edilmiş gibi gösterilmesi ve mali sisteme entegre edilmesi faaliyetlerine verilen isimdir (Gökbunar, 2010: 118).

Kara para aklama yönteminin ilk kez ne zaman uygulandığı bilinmese de tarihinin oldukça eski olduğu tahmin edilmektedir. Yöntem, Çinli tacirlerin sahip oldukları para ve malları, devlet tarafından müsadere edilmemesi için saklamalarıyla başlamış, yıllar içinde suçtan kazanılan gelirleri örtbas etmek için kullanılan bir yöntem haline gelmiştir (Erdoğan, 2010: 4). Kara para aklamanın terim olarak ortaya çıkışı ise, 1920 yıllarının başında birden çok çamaşır temizleme dükkânına sahip olan ABD vatandaşı Alphonse Gabriel Capone ile olmuştur. Capone, suç yoluyla elde ettiği gelirleri çamaşırhane işletmeciliği vasıtasıyla aklayarak finansal sisteme sokmuş ve çamaşırhane (laundromat) aracılığıyla kara parayı aklama yoluna gittiği için “money laundering” (para aklama) terimini oluşturmuştur (Aydınşakir, 2008: 3). Bu anlatı son yıllarda en çok karşılaşılan suçlardan biri olan kara para aklama suçunun zeminini oluşturan bir başlangıçtır. 2000 yılı sonrasında ise küreselleşmenin hızlanmasıyla birlikte yatırımcılar, önceki dönemlere kıyasla daha fazla getiri elde edebilecekleri şekilde yatırımlarını yönlendirmeye başlamıştır. Bu sebeple oluşan sermaye transferleri ve ülkeler arasındaki para akışı ile başlayan kara para aklama işlemleri hızlanarak çoğalmış ve bugünkü halini almıştır (Şahinler, 2006, 1).

1996 yılında yürürlüğe giren 4208 sayılı Kara Paranın Aklanmasının Önlenmesi Hakkında Kanun Türkiye’de aklama faaliyetlerine yönelik ilk yasal regülasyondur. Söz konusu suç, 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu’nun (TCK) 282. maddesinde “Suçtan Kaynaklanan Malvarlığı Değerlerini Aklama” olarak düzenlenmiştir. Suçtan elde edilen bir gelirin kaynağını gizlemek, yasal faaliyetlerden elde edildiğini inandırma eyleminde

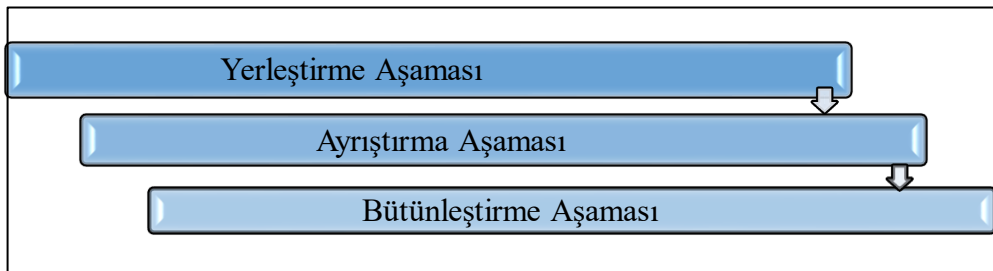
bulunmak ve ülke dışına çıkmasını sağlamak gibi eylemler suç olarak görülmekte ve bu eylemleri gerçekleştirenlere cezai yaptırımlar (üç ile yedi yıl arasında hapis cezası ve yirmi bin gün adli para cezası) uygulanmaktadır (Bülbül ve Güler,2025: 491).

Kara para aklama faaliyeti kısa sürede gerçekleştirilebilen bir eylem değil, aşamalardan oluşan bir gidişattır. Kara para aklayabilmek için öncelikle 5237 sayılı TCK'nın 282. maddesinde belirttiği gibi “*alt sınırı altı ay veya daha fazla hapis cezasını gerektiren*” bir suçun işlenmesi sonucunda bir kazanç elde edilmesi gerekmektedir. Akabinde kazanılan kara para sisteme sokularak kullanılabilir hale getirilmelidir. Böylece asıl yapmak istenen, suç ile elde edilen parayı sistemde hareket ettirerek, bazen de yasal yolla kazanılan parayla karıştırılarak, paranın asıl kaynağının yok edilmesidir. Böylece para aklanarak kullanıma hazır bir hale getirilmektedir (Miyinat ve Duramaz, 2013: 316).

Kara para aklama, sebepsiz zenginleşme imajını ortadan kaldırmak amacıyla yürütülen bir süreçtir. Şirinler yöntemi, parçalama yöntemi, bahis siteleri, paravan şirketler, döviz büroları, yüksek değerli mal alım satımı, sahte fatura kesimi, vergi cennetleri gibi yollarla kara paralar aklanabilir (Sırma ve Sardanlı, 2015: 108) Ancak artık çok daha kolay bir yöntemle başvurulmuş ve kripto paralar aracılığıyla suçtan elde edilen gelirler aklanmaya başlanmıştır.

2.1.2. Kara para aklama aşamaları

Bir süreç olarak gerçekleştirilen kara para aklama faaliyetinin üç aşaması vardır.

Şekil 7. Kara Para Aklama Aşamaları

2.1.2.1. Yerleştirme aşaması

İlk aşama olan yerleştirme aşaması, suçtan elde edilen nakit paranın hareket kolaylığını sağlamak amacıyla banka sistemine aktarıldığı süreçtir. Aşamaların arasında en zor olanıdır çünkü nakit para banka sistemine girdiğinde paranın

kaynağının yasal bir dayanağı olmamaktadır. Ancak suçtan elde edilen para nakit değilse bu aşamanın uygulanması gerekmemektedir (MASAK, t.y.b).

2.1.2.2. Ayrıştırma aşaması

İkinci aşama olan ayrıştırma aşamasında amaç, kara paranın elde edildiği yasadışı faaliyetlerle bağlantısını kesmektir (MASAK, t.y.b). Ayrıştırma aşaması, banka sistemine sokulan paranın, çeşitli finansal işlemlere karıştırılarak asıl kaynağının gizlenmesi için yapılan bir dizi işlemidir (Sevim,2022). Çok hızlı ve karmaşık işlemler gerçekleştirilen bu aşamada, elde edilen kara paralar küçük parçalara bölünerek farklı ülkelerin banka sistemlerine sokulmaktadır (Şentürk, 2025: 6). Böylelikle finansal istihbarat birimlerinin dikkatini çekmeden paranın sisteme karışması sağlanmaktadır.

2.1.2.3. Bütünleştirme aşaması

Son aşama olarak bilinen bütünleştirme aşamasında, suçtan elde edilen kara paraya yasal yollardan kazanılmış imajı verilerek meşru finansal sisteme entegre olması sağlanır. Bu aşamada finansal istihbarat birimleri tarafından fark edilmeden çeşitli yatırımlar yapılmaktadır. Aşamada, iş yeri açmak ve gayrimenkul değerleri edinmek gibi birtakım işlemler gerçekleştiren suçlular, varlıkların kendine ait olduğunu ispatlamaya çalışmaktadır (Comply Advantage, 2025). Aşamaların arasında en önemli olanı bütünleştirme aşamasıdır. Çünkü bu aşamada doğru yöntemler uygulandığı takdirde, paranın asıl kaynağı tamamen gizlenmiş ve suçtan elde edilen para aklanmış olur (Memiş, 2025).

2.2. Kripto Paraların Kötüye Kullanımı

Bilgi, günümüzün en önemli silahlarından. Bilgi iyi niyetle kullanılabilirdiği gibi kötü emeller gerçekleştirmek için de mükemmel bir araç olabilir. Kripto para buluşu teknolojinin, bilgi birikiminin ve bilgi gelişiminin ürünü olmakta beraber, bu alan üzerinden gerçekleştirilen suçlar da aynı şekilde teknolojinin, bilgi birikiminin ve bilgi gelişiminin ürünüdür. Mali suçlarla başa çıkmak için hiç durmadan yeni yollar aranmış olsa da suçlular daima yeni yöntemler denemekte ve bulmaktadır. Böylece teknoloji geliştikçe, suçlar da suçlular da gelişecek ve değişecektir. Bu sebeple bilgiyi kullanmak ve korumak için en önemli nokta güvenliktir. Ayrıca suç ve suçlu kavramı, tüm dünyada birbirinden oldukça farklı şekillerde tanımlanan bir sonuç olmuştur (Okuyucu, 2020: 1).

“Toplumsal düzenin devamı açısından korunması gereken hukuki değerlerin bilerek ve istenerek ihlalini (kast) veya bu değerleri korumaya yönelik kurallara karşı

özensizliği (taksir) ifade eden insan davranışı suçtur” (T.C. Adalet Bakanlığı [ADB], t.y.a). Suç, anayasada belirtilmiş olan ceza kanunlarının ihlal edilmesi ile gerçekleştirilen ve çeşitli yaptırımlarla sonuçlanan davranışa verilen addır (Bingöl, 2022: 642). Pek çok konuda suç işlenebildiği gibi mali kaynakları elde etmek ya da kayıt dışı kaynakları kullanmak için de suç işlenebilir. Mali suçlar, küçük çaplı olabileceği gibi çok büyük çaplı ve derin etkiler yaratan suçlardan da oluşabilir. Bu sebeple mali suç, çözülmesi ve önlenmesi gereken küresel bir sorundur.

Suç çeşitleri içinde büyük bir yere sahip olan mali suçlar, insanoğlunun parayı tanımlamasıyla beraber akıl almaz bir şekilde artış göstermiştir. Özellikle son yıllarda Türkiye’de ve Dünya’da gerçekleşen suç oranının azımsanmayacak kadar büyük bir kısmının mali suçlardan oluştuğu bilinmektedir. Ancak mali suçlar en az şiddet suçları kadar tehlikeli ve önlenmesi zor suç türleridir (Dursun, 2005: 215). Mali suç oranlarının yüksek olduğu ülkelerde ekonomik gelişimin düşük olduğu görülmektedir. Dolayısıyla mali suçla ekonomik gelişim arasında ters bir orantı söz konusudur. Çünkü mali suç, bir başka kimsenin sahip olduğu değerli varlığa yönelik gerçekleştirilen bir suç türüdür (Yüce ve Akkaya, 2020: 41).

Mali suç boyutuna giren suçlar hırsızlık, dolandırıcılık, para sahtecilik, rüşvet, suçtan kaynaklanan malvarlığı değerlerini aklama şeklinde sıralanabilir. Bu tip suçlar genellikle maddi kaynaklı suç olarak bilinir ancak şiddet suçlarıyla yakından ilgilidir. Globalleşen ticaret faaliyetleri, kısa yoldan para kazanma arzusu, iyi bir gelecek hayali, işsizlik, nüfus artışı, eğitimsizlik gibi nedenler suç teşkil edecek olayların artışına neden olmuştur (Gediz Oral ve Yeşilkaya, 2021: 212). Bu sebeple mali suçlar kolluk kuvvetlerinin yakından ilgilendiği ve üzerinde çalışmalar yaptığı bir suç türüdür, önlenmesi gerekmektedir (The International Criminal Police Organization [INTERPOL], t.y.).

2.2.1. Kripto para ve kara para aklama

Kripto paralar, son yıllarda bazı suçlara araç olarak kullanılmaktadır. Özellikle kara para aklama ve terörizmin finansmanı gibi suçların içinde gördüğümüz kripto paraların alet edildiği suçlara çeşitli isimler verilmiştir. Bunlardan bazıları; kripto suç, kripto para suçları, kripto paraya bağlantılı suçlar ve kripto varlıklarla işlenen suçlar şeklinde adlandırılmaktadır (Dülger, 2024: 49).

Kripto paralar, anonim ve merkeziyetsiz olma özellikleri sebebiyle, suçluların yasadışı şekilde temin ettikleri paraları aklama işlemlerini sorunsuz bir şekilde

gerçekleştirmelerini kolaylaştırmaktadır. Kullanıcıların kimlik numarası, gelir beyanı gibi özel bilgileri olmadan işlem yapmalarını sağlayan sistem, yasadışı eylem gerçekleştirmek isteyen insanların elinde tehlikeli bir araç haline gelmiştir (Kolay, 2023: 29). Aslında kripto paraları izlemesi oldukça kolaydır. Çünkü birbirine bağlı olan blockchain sistemi tamamen şeffaftır. Ancak kripto para alım satım platformlarında işlem gerçekleştirirken kullanıcıların kimlik bilgisi girmemeleri işlem sahiplerinin anonimleşmesi anlamına gelmektedir (Dülger, 2024: 50). Bu sebeple, şüpheli işlemlerin kime veya kimlere ait olduğunu tespit etmek mümkün değildir.

Dijital ortamda oluşan siber saldırılar sonucunda işlenen bazı mali suçlar da vardır. Özellikle kripto para cüzdanları siber saldırıların hedefi olmaktadır. Saldırganlar çeşitli yöntemlerle birlikte kullanıcıların kripto paralarını ele geçirmektedir. Bu şekilde kripto paralar üzerinden zarara uğrayan kullanıcı sayısı oldukça fazladır. Saldırganlar elde ettikleri kripto paraları, kripto para alım satım platformları aracılığıyla çeşitli egemen para birimlerinden herhangi birine dönüştürebilir. Bu durum, kripto paraların yasadışı eylemlerden elde edilen gelirin dönüştürülmesi ve aklanmasında araç vazifesi görmesi anlamına gelmektedir.

Ulusal ve uluslararası düzeyde bir mücadele olan kara para aklama suçu, birçok ülkede ağır yaptırımlarla sonuçlanan bir suç olmakta ve küresel etkileri beraberinde getiren bu eylemlerin yaratmış olduğu birçok olumsuz sonuç bulunmaktadır. Bunlar aşağıdaki gibi sıralanabilir.

- Kara para aklama ve terörizmin finansmanı gibi yasadışı faaliyetler sadece mali zarar oluşturmakla kalmayıp, aynı zamanda toplum yapısını tahrip ederek etik dışı eylemlerin çoğalmasına sebep olmaktadır (Kolay, 2023: 29).
- Kara para aklamanın sonuçlarından biri de gelir dağılımında meydana gelen olumsuz etkidir. Kara para aklayarak gelir elde eden ve sebepsiz zenginleşen kişi veya kişiler toplumsal yozlaşmaya neden olarak bozuk bir sosyal etki oluşturmaktadır. Bu durum, gelir dağılımındaki adaletin bozulması ve toplumdaki bireyler arasında sınıf farkının artmasıyla sonuçlanmaktadır.
- Suç yoluyla elde edilen gelirlerin aklanması, küresel çapta gerçekleşen ekonomik bozukluklara yol açmaktadır. Aklanarak sisteme dâhil edilen kara paraların miktarı arttıkça yüksek enflasyon ve volatilité tetiklenmekte ve bu durum toplumların ekonomik gelişimine zarar vermektedir (Searchsanctions, t.y.a).

- Kara para aklama faaliyetleri, vergi sisteminin sağlıklı çalışmasını engelleyerek mali disiplini zedelemektedir. Kara para, aynı zamanda vergisi ifa edilmemiş para anlamına gelmektedir. Bu durumda kara para aklama faaliyetleri hem vergi kaynaklarında azalmaya sebebiyet vermekte hem de vergi sistemine duyulan güveni sarsmaktadır.
- Kara para aklama faaliyetleri hukuki yönden yozlaşma oluşturarak halkın otoriteye olan inancını zayıflatmaktadır (Searchsanctions, t.y.a).
- Kara para aklayan işletmeler dürüst şekilde ticaret yapan işletmeleri rekabet açısından olumsuz yönde etkilemektedir. Haksız rekabet yüzünden var olan denge bozulmakta, yasal yolla çalışan işletmelerin yenilgiye uğrayarak ayakta kalamamasıyla sonuçlanmaktadır (Ünlü, 2019: 174).

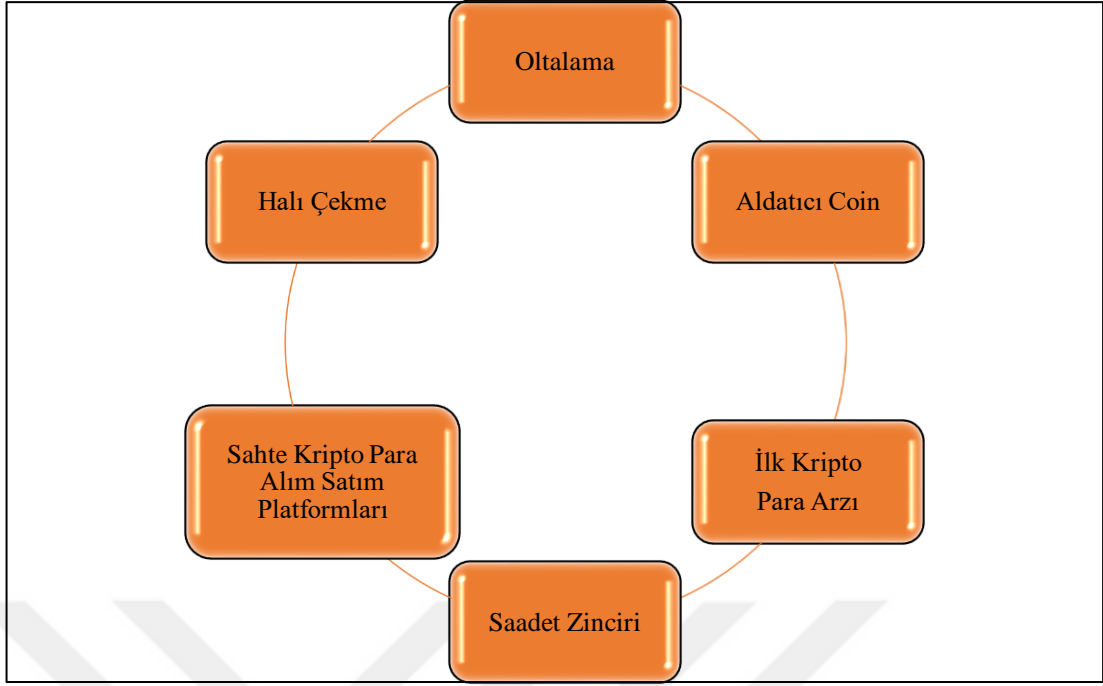
2.2.2. Kripto para hırsızlığı ve dolandırıcılığı

“Dolandırıcılık, en genel anlamıyla aldatma amacı ile yapılan kasıtlı eylemlerdir” (Emniyet Genel Müdürlüğü [EGM], t.y.). 12 Ekim 2004 tarih ve 5237 sayılı TCK’nın 157’nci maddesinde; *“Hileli davranışlarla bir kimseyi aldatıp, onun veya başkasının zararına olarak, kendisine veya başkasına bir yarar sağlayan kişiye bir yıldan beş yıla kadar hapis ve beş bin güne kadar adli para cezası verilir”* hükmü yer almaktadır.

Dolandırıcılık geçmişten günümüze en çok işlenen suçlardan bir tanesidir. Telefon yoluyla dolandırıcılık, e-posta yoluyla dolandırıcılık, sosyal medya yoluyla dolandırıcılık, bankacılık yoluyla dolandırıcılık, kandırma yoluyla dolandırıcılık şeklinde çeşitli dolandırıcılık yolları bulunmakla beraber son yıllarda kripto paralar üzerinden dolandırıcılık suçları da yaşandığı görülmektedir.

Kripto paraların bilinçsiz kullanımıyla birlikte hızla artan dolandırıcılık vakaları engellenmeye çalışılsa da hızla devam etmektedir. Her ne kadar dolandırıcılığı engellemek adına çeşitli yollar bulunsa da suçlular, gelişen dijital dünyada suç yöntemleri üretmeye devam etmiştir.

Dolandırıcılığın çeşitli yolları olduğu gibi kripto para üzerinden gerçekleştirilen dolandırıcılığın da birden çok yolu bulunmaktadır.

Şekil 8. Kripto Para Hırsızlık ve Dolandırıcılık Yöntemleri

2.2.2.1. Oltalama yöntemi

En çok kullanılan kripto para dolandırıcılığı yöntemidir. Bu yöntemde, popüler kripto para alım satım platformlarının adı kullanılarak e-postalar gönderilmekte ve hedef kişilere ulaşılarak algı oyunu yapılmaktadır. Ulaşılan kişiler sahte olarak oluşturulmuş platformlara giriş yapmaya çalışırken kullanıcı bilgileri ve şifreleri ele geçirilmektedir. Elde edilen şifre ile taklidi yapılan platformlardan başkalarına ait kripto paralar çalınmakta ve böylelikle oltalama işlemi gerçekleşmektedir (Aktolga Öztürk, 2020).

2.2.2.2. Aldatıcı coin yöntemi

Bir kripto para biriminin çeşitli reklam ve manipülasyon yöntemiyle tanıtılarak satışa çıkarılması yöntemidir. Bu yöntemde değerinin çok üstüne satılan kripto para birimleri değerli bir varlık gibi gösterilerek yatırımcıların yanıltılması amaçlanır (Sarıkaya, 2023: 569). Böylece yatırımcılar aldatıcı coin yöntemi aracılığı ile kripto para birimleri üzerinden zarara uğratılmaktadır.

2.2.2.3. İlk kripto para arzı yöntemi

İlk kripto para arzı, kripto para yatırımcıları için oldukça önemlidir. Çünkü, söz konusu kripto para birimi henüz düşük değerlere sahipken edinilirse, çoğu zaman bu edinim yüksek kazançlı bir yatırım haline dönüşmektedir. İlk kripto para arzı yönteminde kripto para birimleri yatırımcılara piyasaya çıkış sürecinde satılmaktadır. Yatırımcılar

kripto paraların zaman içerisinde değerlenmesini beklemekte, ancak böyle bir durum gerçekleşmediğinde yatırımcılar zarara uğramaktadır (Aktolga Öztürk, 2020).

2.2.2.4. Saadet zinciri yöntemi

Ponzi sistemi olarak da bilinen saadet zinciri dolandırıcılığı aslında herkesin yakından tanıdığı bir yöntemdir. Sadece artık bu dolandırıcılık yöntemi kripto para birimleri üzerinden de yapılmaya başlamıştır.

Bu yöntemde öncelikle herhangi bir ticari faaliyet olmamasına rağmen (tersi bir algı yaratılarak) kişilerden katılım ücreti talep edilmektedir. Zincirleme bir şekilde yeni katılımcıların yatırdıkları kripto paraların bir kısmı eski katılımcılara aktarılmakta ve katılımcılar kripto para kazancı sağladıklarını zannetmektedir. Bu eylem bir süre devam etmekte ve yeteri miktarda katılımcı toplandığında ise tüm kripto paraların hesaplardan çekilmesiyle işlem tamamlanmaktadır. Böylelikle yeni veya eski tüm katılımcıların hesapları boşaltılarak dolandırıcılık işlemi gerçekleştirilmektedir (Gündüz, 2024).

2.2.2.5. Sahte kripto para alım satım platformları

Kripto para alım satım platformları devlet denetimi altında olmamaları sebebiyle (devlet denetimi bulunmayan ülkelerde) herkes tarafından işletilebilen platformlardır. Bu sebeple yatırım yapmak için seçilen kripto para alım satım platformlarının güvenilirliği çok önemlidir.

Son yıllarda ortaya çıkan platformların arasında dolandırıcılık amacıyla kurulanların sayısı oldukça fazladır. Sahte platformların ilk amacı, kullanıcılara yasal bir platform olduğunu düşündürmek ve geniş bir kullanıcı kitlesine ulaşmaktır. Dolandırıcı platformlar, hedeflenen yatırımcı ve fon miktarına ulaştıktan sonra kullanıcıların hesaplarına erişimlerini engelleyerek fonlarının tamamını ele geçirmektedir (Kaspersky, t.y.).

2.2.2.6. Halı çekme yöntemi

Halı çekme yöntemi, bir kripto para biriminin likiditesini yok etme işlemidir. Bu işlem neticesinde kripto para birimi satılamayacak kadar değersizleşir (TabTrader, 2022). Kripto para yatırımcılarının bu dolandırıcılığa maruz kaldıklarını anlamaları oldukça güçtür. Çünkü bu işlem kripto para birimini oluşturan kişilerin ani bir şekilde projeyi iptal etmesi üzerine kurgulanmıştır. Halı çekme yöntemine örnek olarak

OneCoin, Thodex, AnubisDAO, Kalamar Oyunu Jetonu, Mutant Maymun Gezegeni (MAP) NFT'leri gösterilebilir (Roy, 2025).

2.3. Kripto Para Dünyasında Ortaya Çıkan Sistemsel Sorunlar, Dolandırıcılıklar ve Güvenlik Problemleri

Kripto para birimlerinin popüler olmasıyla birlikte kullanıcıların yaşadığı maddi kayıplar da artış göstermiştir. Özellikle son yıllarda yüksek oranlarda kripto para kaybı yaşanmış ve bu kayıplar basına yansımıştır. Dünya’da ve Türkiye’de yaşanan bazı örnekler aşağıdaki gibidir.

- Magic: The Gathering Online Exchange (Magic: The Gathering Çevrimiçi Kart Takas Platformu) olarak da bilinen Mt. Gox, 2010 ve 2014 yılları arasında kripto para kullanıcılarına hizmet veren ve en büyük kullanıcı kitlesine sahip kripto para alım satım platformu olarak hizmet vermiştir. Mt. Gox’a yapılan siber saldırılar neticesinde kullanıcıların bilgileri siber suçlular tarafından ele geçirilmiştir. 2014 yılında iflas eden ve kripto para dünyasında güvenlik endişelerinin artmasına yol açan bu platform, çok fazla sayıda kullanıcının maddi kayıp yaşamasına sebep olmuştur (Rasure, 2024).
- 2016 yılı itibariyle en popüler kripto para birimlerinden biri haline gelen BitConnect’in ponzi şeması olduğu ortaya çıkmıştır. Birçok yatırımcıyı zarara uğratan kripto para birimi, 2,5 milyar dolar büyüklüğünde gerçekleşen dolandırıcılık skandalıyla gündemdeki yerini almıştır (Kahraman, 2024).
- 2018 yılında BtcTurk isimli bir Türk platformu kullanıcı verilerinin depolandığı sistemde oluşan bir güvenlik ihlali neticesinde operasyonlarını sonlandırmak zorunda kalmıştır. Güvenlik ihlalinin etkilenen 516.954 kişi olduğu bilinirken, bu durum kripto para alım satım platformlarında yeterli şekilde güvenlik önlemi alınmadığı sonucuna varılmasına yol açmıştır (Kişisel Verileri Koruma Kurumu [KVKK], t.y.).
- Bahamalar’da kurulan bir kripto para alım satım platformu olan FTX kullanıcıları, kripto paralarını platformdan çekememiştir. Yöneticilerin platform üzerinden kullanıcıları dolandırmasıyla gerçekleşen olay sebebiyle 2022 yılında 1 milyondan fazla kullanıcının maddi zarar gördüğü açıklanmıştır (Zahn, 2024).
- Birleşik Arap Emirlikleri’ne (BAE) ait Bybit isimli bir kripto para alım satım platformu 2025 yılında çok kısa bir süre içinde 1,4 milyar dolar değerinde

Ethereum'un çalındığına dair duyuru yapmıştır. Bu olay, kripto para hırsızlıklarının devam ettiğinin en güncel göstergelerinden birisidir (Crystal Intelligence, 2025).

Kripto paraların yeni bir finansal sistem olması sebebiyle güvenlik açıkları ya da yönetsel sorunlar oluşmuş, yukarıda örneklendirildiği gibi yaşanan dolandırıcılık vakaları kripto para piyasasını derinden etkilemiştir. Dünya'da ve Türkiye'de bazı kripto para yatırımcılarının yaşamış olduğu kayıplardan ötürü hayatlarını sona erdirdiklerine dair haberler sıklıkla gündeme gelmiş ve yatırımcıların platformları kullanırken dikkatli olmaları nezdinde kamuoyunda uyarılar sıkça paylaşılmıştır. Bu nedenle, yatırım yaparken güvenlik sisteminden emin olunan platformlar tercih edilerek risk oranı azaltılmaya çalışmalıdır. Ancak her zaman olası bir riskin bulunduğu da unutulmamalıdır.

2.4. Kara Para Aklama ile Mücadele Çerçevesinde Uluslararası Düzenlemeler

Her ülke, kara para aklama ve terörizmin finansmanı ile mücadele alanında kendi yasal faaliyetlerini sürdürmektedir. Ancak tek başına yeterli olmayan bu faaliyetlerin yanı sıra devletlerin eşgüdüm bir mücadelenin içinde olmaları elzemdir (Şahin, 2010: 157). Dijital dönüşüm sürecinin başlamasıyla beraber kara para aklama suçuna yönelik faaliyetler artmış ve bu durum başat ekonomilerin ortak bir süreç yürütmesinin gerekliliğini ortaya çıkarmıştır. Böylelikle, kamu otoriteleri arasında sağlanan antlaşmalar ve oluşturulan yetkili kuruluşlar, kara para aklama ve terörizmin finansmanına karşı mücadelede birlik ve beraberlik sağlamıştır (Öztürk, 2005: 48).

Küresel ekonominin son yıllarda en büyük sorunlarından biri olan kripto para aracılığı ile kara para aklama gibi enformel faaliyetlerle mücadele bağlamında gerçekleştirilen bazı uluslararası düzenlemeler dikkat çekmektedir. Kara para aklama faaliyetlerini önleme girişiminin kanunlaşması dünyada ilk kez 1986 yılında ABD'de düzenlenen Kara Para Aklama Kanunu ile gerçekleşmiştir (Mutluoğlu, 2020: 170). Ancak son 30 yılda uluslararası hacimde kanun dışı faaliyet içeren suçların arttığı gözle görülür bir gerçektir. Bu artış sebebiyle suçlarla mücadele de önemiyet kazanmıştır. Birleşmiş Milletler [United Nations (BM)] kara para aklama miktarının 1,5 milyon dolar olduğunu açıklarken, 1994 yılında ABD'nin Washington şehrinde merkezi bulunan Uluslararası Para Fonu [International Monetary Fund (IMF)] son birkaç yıl içinde kara para aklama miktarının 2 trilyon dolar seviyelerinde olduğu tahmininde bulunmaktadır (DB, t.y.a).

Kara para aklama suçu uluslararası bir karaktere sahiptir. Çünkü suç faaliyetleri sonucu elde edilen gelirlerin takibini engellemek amacıyla gelirler, çeşitli ülkelerin finansal ağları arasında taşınarak offshore hesaplarında gizlenmektedir. Bu durumda, ülkeler kara para aklama suçu ile mücadelede etkili olabilmek adına, kolektif bir yaklaşım sergilemek durumunda kalmaktadır (Şentürk, 2025: 7). Bu bağlamda kripto paraların oluşturduğu riskler karşısında uluslararası otoritelerin aldığı kararlar kritiktir.

2.4.1. Avrupa Birliği'nin tutumu

1 Kasım 1993 tarihinde Maastricht Antlaşması ile kurulan Avrupa Birliği (AB), önemli siyasi ve ekonomik sorumlulukları bulunan bir topluluktur. AB, Avrupa kıtasında bulunan ülkeleri ve vatandaşlarını sosyo-ekonomik açıdan bir bütün olarak özümseyen yaklaşıma sahip bir örgüttür. Dünyada herhangi bir benzeri bulunmayan bu yapılanma, AB çatısı altındaki devletleri eşit şartlarla bağlayan hukuk sistemi, uluslararası antlaşmaları ve karar mekanizmasıyla birleştirilerek güçlü bir bütünlük sağlamaktadır (AB Başkanlığı, t.y.). Bu denli birleştirici bir etkiye sahip olan örgütün finans dünyasının gündemindeki kripto paralara olan yaklaşımı oldukça önemlidir.

AB tarafından kripto varlıklara ve hizmet platformlarına standart getirmesi amaçlanarak düzenlenen, Kripto Varlık Piyasaları Düzenlemeleri [Markets in Crypto Assets (MiCA)], 9 Haziran 2023 tarihinde yürürlüğe girmiştir. MiCA, kripto varlıkları "dağıtılmış defter teknolojisi veya benzeri bir teknoloji kullanılarak elektronik ortamda aktarılabilen ve saklanabilen bir değer veya hakkın dijital temsili" olarak tanımlamaktadır (Häring ve Wöckener, 2023). MiCA, herhangi bir finansal mevzuata konu olmayan kripto varlıklar ve kripto varlıklar üzerinden ticaret yapan kişiler için bazı denetim mekanizmalarını kapsamaktadır (European Securities and Markets Authority [ESMA], t.y.). Düzenlemeler, kripto varlık kullanıcılarını koruma altına alarak, kripto varlıkların yeniliklere açık hale gelmesi konusunda destek sağlamaktadır. Küresel ekonominin büyük bir kısmı olan AB ülkelerinde uygulanacak olan MiCA, Avrupa ülkeleri ve ilintili birçok ülkeye kripto varlık çerçevesinde düzenleyici bir kesinlik sağlamayı amaçlamaktadır (Coinbase, t.y.c).

AB'nin kripto paraların suç gelirlerinin aklanması faaliyetlerinde kullanılmaması için aldığı önlemler arasında, Kara Parayla Mücadele [Anti-Money Laundering (AML)] ve Terörizmin Finansmanı [Countering the Financing of Terrorism (CFT)] kapsamında kripto paralar üzerinden gerçekleştirilen finansal işlemlerin takip edilerek denetlenmesi süreci bulunmaktadır. Ayrıca AB, Müşterini Tanı [Know Your Customer (KYC)]

doğrultusunda risk, şüpheli işlem ve yasadışı faaliyetleri önlemek amacıyla bazı önemli uygulamaları zorunlu kılmıştır (Jonesday, 2025). Bu önlemler hem kripto para kullanıcılarını hem de kripto varlık hizmet sağlayıcılarını içermektedir. Aynı zamanda aşağıdaki tabloda belirtilen siyasi otoritelerin ve yeni finansal sistemin geleceğini de etkileyen önlemler alan AB'nin bu tutumu, kripto para kullanımını tamamen kontrol altına alma isteğinde olduğunu işaretidir.

Tablo 5. AB Üyesi Ülkeler

Kurucu Üyeler (1951)	
Almanya	Hollanda
Belçika	İtalya
Fransa	Lüksemburg
Sonra Katılan Üyeler	
Avusturya (1995)	Letonya (2004)
Bulgaristan (2007)	Litvanya (2004)
Çekya (2004)	Macaristan (2004)
Danimarka (1973)	Malta (2004)
Estonya (2004)	Polonya (2004)
Finlandiya (1995)	Portekiz (1986)
GKRY (2004)	Romanya (2007)
Hırvatistan (2013)	Slovakya (2004)
İrlanda (1973)	Slovenya (2004)
İspanya (1986)	Yunanistan (1981)
İsveç (1995)	

Kaynak: (AB Başkanlığı, t.y.).

2.4.2. Mali eylem görev gücü'nün tutumu

Mali Eylem ve Görev Gücü [Financial Action Task Force (FATF)]; “suçtan kaynaklanan malvarlığı değerlerini aklama, terörizmin finansmanı ve kitle imha silahlarının yayılmasının finansmanı” ile mücadele etmek için bazı standartlar oluşturarak uygulayan ve üye ülkeler tarafından her yıl (üç kez) genel kurul toplantısı gerçekleştirilen uluslararası bir yapılandırma (ADB, t.y.b).

14-16 Temmuz 1989 tarihlerinde Paris'te Ekonomik Kalkınma ve İşbirliği Örgütü [Organisation for Economic Co-operation and Development (OECD)] bünyesinde kurulan FATF, 11 Eylül 2001 tarihinde ABD'ye karşı gerçekleştirilen terör saldırısından önce yalnızca kara para aklama suçuyla mücadele görevi üstlenirken, saldırı sonrasında terörizmin finansmanı alanında da çalışmalara başlamıştır (Akyürek, 2022).

FATF sadece kendi üyesi olan ülkelerle sınırlı kalmayıp, egemen siyasi yapıların da kara para aklama ve terörizmin finansmanı ile mücadelede FATF'ın öneri ve kararlarını uygulamaları çerçevesinde yönlendirmeler yapmaktadır (Yüce ve Akkaya, 2020: 44). Kara para aklama ve terörizmin finansmanı ile mücadele gibi

FATF'ın görev alanına giren suçların kripto paralar aracılığıyla gerçekleştirilmesi, örgütün kripto paralara yönelik önlemler almaya başlamasına sebep olmuştur.

FATF, 2019 ve 2021 yıllarında rapor yayımlayarak, sanal varlıkların ve sanal varlık hizmet sağlayıcılarının denetimini içeren açıklamalarda bulunmuştur. Sanal varlık hizmet sağlayıcılarına bazı yükümlülüklerin getirilmesi gerektiğini içeren raporda, sanal varlıklar aracılığıyla yapılan faaliyetlerin risk unsuru taşıdığı belirtilerek, bu risklerin azaltılması gerektiğine değinilmiştir (Demir, 2024: 57).

FATF tarafından 2019 yılında yayımlanan, Sanal Varlıklar ve Sanal Varlık Hizmet Sağlayıcıları İçin Risk Temelli Yaklaşım İlişkin Rehber'de Seyahat Kuralı'nın (Travel Rule) içerikleri paylaşılmıştır. Rehberde, kripto para üzerinden kara para aklama ve terörizmin finansmanını önlemeye yönelik kripto paraların transfer edilme sürecinden bahsedilmiştir. Süreçte, kripto para göndericisinin ve alıcısının kimlik bilgilerinin temini ve taraflara eş zamanlı şekilde iletilmesine yönelik işlemler bulunmaktadır (Kaylar vd. 2025).

FATF tarafından Ekim 2024'de güncellenerek yayımlanan "Kırk Tavsiye"nin içinde bulunan önlemlerin arasında; müşterinin tanınması, işlem kayıtlarının tutularak saklanması, şüpheli bulunan işlemlerin bildirilmesi ve kripto varlık hizmet sağlayıcılarının uyum görevlisi bulundurması gibi tedbirler bulunmaktadır (Bülbül ve Güler, 2025: 489). FATF oluşturduğu tedbirler doğrultusunda, finansal suçlarla olan mücadelede uluslararası normları şekillendiren bir pozisyonda bulunmaktadır. Çünkü, özellikle kripto paraların kullanımında işlemleri kimin, ne miktarda, ne sıklıkta ve ne amaçla gerçekleştirdiği sorularının yanıtlanması kara para aklama ve terörizmin finansmanı ile mücadele alanında önem arz etmektedir.

FATF 9 Temmuz 2024 tarihinde, Sanal Varlıklar: VA'lar (sanal varlıklar) ve VASP'ler (sanal varlık hizmet sağlayıcıları) Üzerindeki FATF Standartlarının Uygulanmasına Yönelik Hedefli Güncelleme başlığı altında bir rapor daha yayımlamıştır. Yayımlanan rapor, kripto varlık kullanımının getirdiği kara para aklama ve terörizmin finansmanı ve dolandırıcılık suçu risk güncellemelerini içermektedir. Merkezi Olmayan Finans [Decentralized Finance (DeFi)] ve Nitelikli Fikri Tapu [Non-Fungible Token (NFT)] gibi kripto evreninde yaşanan güncel gelişmelerin takip edilmesinin ve oluşabilecek potansiyel riskle mücadelenin zorunlu olduğu bildirilmiştir. Raporda, kripto varlıkların devamlılığı için gereken bazı önlemlerden bahseden FATF, üyelerin gerekliliklere yeteri kadar önem göstermediğini ve VASP'lerin denetim altına alınması konusunda yetersiz

kalındığını, bu durumun ortak bir çaba ile aşılması gerektiğini belirtmiştir (FATF, 2023). Raporunda, aşağıdaki tabloda belirtilen FATF ülkelerinin sadece %25'inin standartlara uyum sağladığı, %50'sinin kısmen uyum sağladığı, %25'inin ise hiç uyum sağlamadığı açıklanmıştır.

Tablo 6. FATF Üyesi Ülkeler

Üye Listesi		
AB	Fransa	Japonya
ABD	Güney Afrika	Kanada
Almanya	Güney Kore	Körfez İşbirliği Konseyi
Arjantin	Hindistan	Lüksemburg
Avustralya	Hollanda	Malezya
Avusturya	Hong Kong	Meksika
Belçika	İrlanda	Norveç
Birleşik Krallık	İspanya	Portekiz
Brezilya	İsrail	Singapur
Çin	İsveç	Suudi Arabistan
Danimarka	İsviçre	Türkiye
Endonezya	İtalya	Yeni Zelanda
Finlandiya	İzlanda	Yunanistan

Kaynak: (FATF, t.y.).

Türkiye'nin kara para aklama suçunun engellenmesi yönünde ilk hareketi, 1991 yılında FATF'a üye olmasıyla (hükümetler arası bir organizasyona dâhil olmasıyla) başlamıştır (Mutluoğlu, 2020: 170). Türkiye'nin FAFT üyeliği, kara para aklama ve terörizmin finansmanı ile mücadele çerçevesinde dünya politikalarını takip etmek ve uygulamak adına etkili olmuştur. Türkiye, FATF üyesi olan küresel aktörlerle ortak kararlar alarak, bu faaliyetler doğrultusunda kararlı hamleler gerçekleştirmiştir.

2.4.3. Ekonomik işbirliği ve kalkınma örgütü'nün tutumu

OECD; 30 Eylül 1961 tarihinde kurulmuş ve Türkiye'nin de kurucu üyesi olduğu 38 üye ülkeden oluşan bir örgüttür. Asıl kuruluş amacı ikinci Dünya Savaşı'nda yerle bir olan Avrupa kentlerini tekrar inşa ederek yeniden ayağa kaldırmak olarak belirlenmiştir. Ancak zaman içerisinde üye sayısının çoğalmasıyla gelişen örgüt, küreselleşen dünyada; ekonomik, ticari ve çevresel değişkenleri inceleyerek, üretkenliği artırmaya yönelik ölçümler gerçekleştirmektedir (T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı [KTB], t.y.).

Kripto paralar uyarınca detaylı çalışmalar yapan OECD, otoritelerin kripto paraları vergilendirme noktasında koordinasyon sağlamaları gerektiğini belirtmiştir. Bunun için OECD, üye devletlerin kendi arasında bilgi alışverişi yapmaları için bazı standartlar ortaya koymaktadır. OECD, Otomatik Bilgi Değişimi [Automatic Exchange of Information (AEOI)] ve Ortak Raporlama Standardı [Common Reporting Standard (CRS)] ile bu hedefini gerçekleştirmeyi amaçlamaktadır (Altun, 2024: 63).

8 Haziran 2023 tarihinde güncellenen raporda, kripto varlık hizmet sağlayıcılarının kripto para kullanıcılarına ait kişisel bilgileri raporlamasının gerekliliği vurgulanmıştır. Bu doğrultuda, alım satım ve transfer işlemleri gibi bilgilerin kayıt altına alınarak, otomatik bilgi değişimi sistemi yoluyla diğer ülkelerle paylaşılması uygun görülmüştür. Bu önlemler neticesinde, kullanıcıların şeffaf bir şekilde izlenerek kara para aklama ve diğer mali suçların engellenmesi hedeflenmiştir (OECD, 2023).

2.5. Kara Para Aklama ile Mücadele Çerçevesinde Ulusal Düzenlemeler

Kripto para üzerinden kara para aklama ve terörizmin finansmanı ile mücadele kapsamında her ülke kendi yasal mevzuatı doğrultusunda hareket etmektedir. Bu süreçte, ülkelerin kendi sınırları içinde uyguladığı istihbarat yöntemleri oldukça önemlidir. Çünkü mali işlemlere yönelik gerçekleştirilen suçlarda, ülkelerin denetim eksiklikleri diğer ülkeleri olumsuz yönde etkilemektedir. Güçlü istihbarat ağı ve denetim sistemi olan ülkelerin kara para aklama ve terörizmin finansmanı ile mücadelede başarılı olması ise diğer ülkelere yol gösterici bir etki yaratmaktadır.

2.5.1. Amerika Birleşik Devletleri düzenlemeleri

Kripto para kullanılarak aklanan kara paraların oluşturduğu riskin uluslararası olduğu konusunda farkındalığa sahip olan ülke, kara para aklama faaliyetlerini önlemek amacıyla birtakım politikalar geliştirmektedir. 29 Ekim 1970 yılında yürürlüğe giren Bankacılık Gizliliği Yasası [Bank Secrecy Act (BSA)], ABD'nin mali suçlarla mücadelesinde önemli bir rol oynamaktadır. BSA, kripto varlıklarla beraber ortaya çıkan sorunların çözümü için bazı yöntemler geliştirerek uygulamaya koymaktadır (Tangem, 2025b).

ABD'nin Hazine Bakanlığı'na bağlı mali istihbarat birimi olan Mali Suçları Engelleme Ağı [The Financial Crimes Enforcement Network (FinCEN)] kara para aklama ve terörizmin finansmanı ile mücadeleye yönelik çalışmalar gerçekleştiren etkili bir kurumdur (Searchsanctions, t.y.b). ABD, sınırları içinde bulunan kripto varlık hizmet sağlayıcılarına FinCEN bünyesine kaydolma zorunluluğu getirmiş, olası şüpheli işlemlerin Şüpheli İşlem Raporları [Suspicious Activity Reports (SARs)] ile FinCEN'e iletmelerini zorunlu kılmıştır. FinCEN, hizmet sağlayıcılarından elde ettiği raporlar neticesinde şüpheli faaliyetleri önleyerek, kripto para ticareti için güvenli bir ortam sağlamayı ve kara para aklama ve terörizmin finansmanı ile engellemeyi amaçlamaktadır (Tangem, 2025c).

ABD, hizmet sağlayıcılarından 10.000 dolar ve üstü tutardaki kripto para işlemleri için Döviz İşlem Raporu [Currency Transaction Report (CTR)] hazırlayarak FinCEN'e iletme zorunluluğu getirmektedir. FinCEN tarafından uygulanan Nihai Hak Sahipliği Bilgisi Bildirimi [Beneficial Ownership Information Report (BOI bildirim)] kripto para kullanıcılarının şeffaf bir şekilde izlenmesine katkı sağlamaktadır. Ülke, 1 Ocak 2024 itibarıyla FinCEN'e BOI bildirim yapma zorunluluğu olan kripto varlık hizmet sağlayıcılarının, diğer şirketlerin ve diğer tüzel kişiliklerin bildirim yapmadıkları takdirde 10.000 dolara kadar para cezası ile cezalandırılmalarına karar vermiştir (Manay CPA, 2025).

2.5.2. Almanya düzenlemeleri

Almanya, söz konusu finansal sistemi kötü niyetli eylemlerde kullanmak isteyen kişilere karşı mücadele yöntemleri geliştirerek, Federal Finansal Hizmetler Denetleme Kurumu [Federal Financial Supervisory Authority (BaFin)] bünyesinde, kara para aklama ve terörizmin finansmanı ile mücadele çalışmaları sürdürmektedir (Akbulak, 2022). Kripto para faaliyetlerine dayanarak birtakım önlemler alan BaFin, kripto varlık hizmet sağlayıcılarına lisans zorunluluğu getirerek ülkede kara para aklama faaliyetlerini engellemeyi amaçlamaktadır. İlaveten, Almanya'nın finansal düzenini muhafaza etme amacıyla faaliyet gösteren Mali İstihbarat Birimi [Financial Intelligence Unit (FIU)] kripto varlık hizmet sağlayıcıları tarafından iletilen şüpheli işlemleri kontrol ederek, yasadışı faaliyetleri önlemek amacıyla kripto varlık hizmet sağlayıcıları ile yetkili merciler arasında iletişim kurmaya yönelik çalışmalar yapmaktadır (Aykın, 2017). Beşinci Kara Para Aklama Direktifi [5th Anti-Money Laundering Directive (AMLD5)] ile AML/CFT ve KYC protokollerini uygulayan FIU, kripto varlık hizmet sağlayıcılarının raporlarını denetlemekle sorumlu birim olarak çalışmalarını sürdürmektedir (Stamm ve Blessing, 2019).

2.5.3. Birleşik Arap Emirlikleri düzenlemeleri

Dünyanın önde gelen finans merkezlerinden biri olma gayesiyle çalışan BAE için, kripto para üzerinden kara para aklama ve terörizmin finansmanı ile mücadele oldukça önemli bir konudur. Bu sebeple, sermaye piyasalarının düzenleyici ve denetleyicisi olan Menkul Kıymetler ve Emtia Vadeli İşlemler Komisyonu [Securities and Commodities Authority (SCA)] 2020 yılında, Kripto Varlık Faaliyetleri Yönetmeliğini [Crypto Assets Activities Regulation (CAAR)] yayımlayarak kripto

para faaliyetlerinin tamamını kapsayan kurallar bildirmiştir. FATF'a uyumlu AML/CFT önlemlerinin de içinde bulunduğu yönetmelikte, hem kripto varlık hizmet sağlayıcılarına lisans alma zorunluluğu getirilmiş hem de SCA'nın kurallarına uyum sağlamayan hizmet sağlayıcılarının faaliyet sonlandırma ve lisans iptali gibi uygulamalara tabi tutulacağı bildirilmiştir (Regulated United Europe [RUE], t.y.a).

2.5.4. Birleşik Krallık düzenlemeleri

Birleşik Krallık, kripto para üzerinden kara para aklama ve terörizmin finansmanı ile mücadele çerçevesinde yenilikçi adımlar atmaktadır. Finansal Davranış Otoritesi [Financial Conduct Authority (FCA)] 2013 yılında kurulmuş olup, Birleşik Krallık'ın finansal düzenlemelerini ve piyasalarını denetlemekle sorumlu kurumdur (Finansal Yürütme Kurumu, 2025). FCA, kripto varlık hizmet sağlayıcılarına lisans zorunluluğu getirmiş ve kurallara uygun şekilde çalışmalarını amacıyla KYC, AML/CFT yükümlülüklerine uyumluluğunu denetleyerek Birleşik Krallık'ın kara para aklama ve terörizmin finansmanı ile mücadelesinde kilit bir rol üstlenmiştir (Finansal Davranış Otoritesi [FCA], 2024).

Birleşik Krallık kripto para şirketlerine, 2017 Kara Para Aklama, Terörizmin Finansmanı ve Fonların Transferi (Ödeyen Hakkında Bilgi) Yönetmelikleri [The Money Laundering, Terrorist Financing and Transfer of Funds (Information on the Payer) Regulations 2017] çerçevesinde uyum zorunluluğu getirmiştir. Yönetmelikte şirketlerden; AML/CFT mutabakatlarını uygulayarak risk değerlendirmesi yapmaları, nitelikli bir AML/CFT görevlisi eşliğinde çalışmalarını, şüpheli işlem bildirimlerini kaydedip raporlayabilir vaziyette olmaları ve sağlıklı bir denetim fonksiyonuna sahip olmaları talep edilmektedir (RUE, t.y.b).

2.5.5. Fransa düzenlemeleri

Fransa, 22 Mayıs 2019 tarihinde kara para aklama ve terörizmin finansmanının önlenmesine yönelik kripto para hizmet sağlayıcılarını içeren düzenlemeler yaparak, Fransa Finansal Piyasalar Otoritesi [French Financial Markets Authority (AMF)] ile Fransa Bankası iş birliğiyle hazırlanan İşletmelerin Büyümesi ve Dönüşümü Hakkında Kanun [Law on the Growth and Transformation of Enterprises (PACTE)] yayımlamıştır. Böylece, kripto para hizmet sağlayıcılarına, ülke sınırları içinde faaliyet gösterebilmeleri için, lisans alma ve AML/CFT protokollerine uyum sağlama zorunluluğu getirilmiştir (Vauplane ve Bordet, 2024).

Fransa 2022 yılında PACTE yasasını özetleyen yeni bir kılavuz yayımlamış, kılavuzda kripto varlık piyasasındaki ihracatçıları, emanetçileri, kripto para alım satım platformlarını ve kripto hizmet sağlayıcılarını kapsayan yükümlülükler bildirmiştir. İlgili kılavuzda, kripto para hizmet sağlayıcılarının AMF'ye kayıt olma zorunluluğundan bahsedilmiştir (Korkmaz, 2025a). KYC ve AML/CFT kapsamında oluşturulan düzenlemelere uyum zorunlu kılınmış, uyulmadığı takdirde lisans iptali ve para cezası gibi çeşitli yaptırımlarda bulunulacağı belirtilmiştir (Moille, 2024).

2.5.6. Hollanda düzenlemeleri

Hollanda da kripto paralar aracılığıyla kara para aklama ve terörizmin finansmanı ile mücadelede etkin rol oynayan kurumlar, Finansal Piyasalar Kurumu [Authority for the Financial Markets (AFM)] ve Hollanda Merkez Bankası [Dutch Central Bank (DNB)] olmaktadır (Beenen ve Van den Bosch, 2020).

Ülke, sınırları içinde faaliyet göstermek isteyen kripto para hizmet sağlayıcılarına DNB'ye kayıt yapma zorunluluğu getirmiştir (Wermers ve Bruinsma, 2019). Ayrıca, kripto para hizmet sağlayıcıları karşılaştıkları şüpheli işlemleri Hollanda Mali İstihbarat Birimine [Financial Intelligence Unit Netherlands (FIU-Nederland)] bildirmekle yükümlü tutulmaktadır (Van de Swaluw, 2025). Kurum iletilen şüpheli işlemleri yetkili mercilere ileterek, kara para aklama ve terörizmin finansmanı ile mücadele konusunda çalışmalarını yürütmektedir.

FAFT'nin kripto para politikalarını uygulamayı tercih eden Hollanda, AB'nin AMLD5, AML/CFT ve KYC standartlarını yerine getirerek, kara para aklama ve terörizmin finansmanı ile tüm gücüyle mücadele etmektedir (İnce, t.y.).

2.5.7. Hindistan düzenlemeleri

Hindistan, kara para aklama ve terörizmin finansmanı gibi zararlı faaliyetleri engellemek amacıyla, kripto paraları yasaklamaya yönelik çalışmalar gerçekleştirmiştir. Ancak son zamanlarda, kripto paralara yönelik etkili ve sürdürülebilir politika tedbirleri ile gelişme sürecine girmiştir (Sathiyamoorthy ve Venkatavaradan, 2023).

Hindistan Mali İstihbarat Birimi, kara para aklama ve terörizmin finansmanı ile mücadeleye yönelik bir yönerge yayımlamıştır. Ülke, 10 Mart 2023 tarihinden itibaren geçerli olan, Sanal Dijital Varlıklar ile İlgili Hizmetler Sağlayan Kuruluşları Bildirmek İçin Kara Para Aklama ve Terörizmin Finansmanına Karşı Mücadele Rejimi [Anti-Money

Laundering and Countering the Financing of Terrorism Guidelines for Reporting Entities Providing Services Related to Virtual Digital Assets (FIU Guidelines)] başlıklı yönergesinde, kripto para hizmet sağlayıcılarını bankalar, kuyumcular ve borsacılar gibi sektördeki bazı araçılara denk bir düzeyde gördüğünü belirtmiştir (Akbulak, 2023).

FATF'a uyumlu olma doğrultusunda çalışmalarını sürdüren Hindistan, 7 Mart 2023 tarihinde Hindistan Maliye Bakanlığı tarafından yapılan bildiriyle kripto para faaliyetlerini Kara Para Aklamayı Önleme Yasasına [Prevention of Money Laundering Act (PMLA)] entegre etmiştir. Böylelikle kripto para faaliyetlerine yönelik karmaşa yaşanan ülkede, kripto para hizmet sağlayıcılarına şüpheli işlem bildirim, kayıt altına alma ve raporlama gibi yükümlülükler getirilmiştir. Diğer yandan, gerçekleştirilen bu regülasyonun sonucu olarak, kripto para faaliyetleri sağlayan şirketlere en az bir tane Kara Para Aklama Raporlama Görevlisi [Money Laundering Reporting Officer (MLRO)] bulundurma zorunluluğu getirilmiştir (Tradingview, 2023).

2.5.8. Japonya düzenlemeleri

Japonya, kripto paraları ödeme aracı statüsünde görmesi sebebiyle 2017 yılında Ödeme Hizmetleri Yasası'na [Payment Services Act (PSA)] dâhil etmiştir (Young,2023). Kripto paraların hukuki reform sürecini başlatma kronolojisinde önde gelen ülkelerden biri olan Japonya, kripto hizmet sağlayıcılarına, Japonya Mali Hizmetler Kurumu [Financial Services Agency (FSA)] tarafından lisans alma yükümlülüğü ve KYC, AML/CFT düzenlemelerine uyma zorunluluğu getirmektedir. Aynı zamanda ülke, FATF tarafından önerilen "seyahat kuralını" uygulamada öncü bir rol üstlenerek, diğer ülkelere örnek bir tavır sergilemiştir (Young,2023).

2.5.9. Kanada düzenlemeleri

Kripto para alım satım platformları, Kanada'nın mali suçla mücadele stratejisinin odak noktasıdır. Kanada, Suç Gelirlerinin Aklanmasının Önlenmesi ve Terörizmin Finansmanı Mücadele Yasası [Proceeds of Crime Money Laundering and Terrorist Financing Act (PCMLTFA)] çerçevesine kripto paraları da ekleyerek, KYC, STR, CTR ve AML/CFT kapsamında suç gelirlerinin aklanması suçunu engellemek amacıyla, kripto para alım satım platformlarına yönelik işlevsel bir denetim mekanizması oluşturmaktadır. Bu duruma paralel olarak, Kanada da kara para aklama ve terörizmin finansmanı ile mücadeleye yönelik çalışmalar gerçekleştiren Kanada Mali İşlemler ve Analiz Merkezi [Financial Transactions and Reports

Analysis Centre of Canada (FINTRAC)] kripto para işlemlerini düzenleyen ve bu çerçevede önlemler alan bir finansal istihbarat birimidir (RUE, t.y.c).

Ülke, sınırları içinde faaliyet gösteren kripto para hizmet sağlayıcılarından 10.000 Kanada Doları üzerinde gerçekleştirilen finansal işlemleri FINTRAC'a raporlamalarını talep etmektedir. İlâveten, Kanada'nın Kara Para Aklamayı Önleme ve Terör Finansmanını Önleme Rejim Stratejisi 2023-2026 (Canada's Anti-Money Laundering and Anti-Terrorist Financing Regime Strategy 2023-2026) çeşitli teknolojik yatırımlar ve ortaklıkları bünyesinde barındıran bir çalışma olarak görülmektedir (Government of Canada, 2023a).

2.5.10. Singapur düzenlemeleri

Singapur, kripto paralara yönelik pozitif yaklaşımıyla dikkatleri üzerine çeken bir ülke olarak bilinmektedir. Ülke, 2023 yılında 88 ayrı anlaşma gerçekleştirerek kripto para hizmet sağlayıcılarına 627 milyon dolar fon aktarımı sağlamış ve Singapur Para Otoritesi [Monetary Authority of Singapore (MAS)] 2024 yılı itibariyle 19 kripto para hizmet sağlayıcısına lisans vermiştir. Bununla beraber, MAS bünyesinde gerçekleştirilen çalışmalar, denetim mekanizmaları vasıtasıyla desteklenmiş ve teknolojik gelişmeler ile iş birlikleri sağlanmıştır (Kerelbayev, 2025).

Ülkede, 2020 yılında Ödeme Hizmetleri Yasası yürürlüğe girmiş ve kripto para hizmet sağlayıcılarına MAS tarafından denetlenme ve lisans edinme zorunluluğu getirilmiştir (Kerelbayev, 2025). Söz konusu yasa, kripto para hizmet sağlayıcıları için bir yasal çerçeve çizerek AML/CFT mutabakatlarına uyum sürecini zorunlu kılmıştır (RUE, t.y.d).

2.5.11. Venezuela düzenlemeleri

Venezuela, uyuşturucu veya uyarıcı madde imal ve ticareti, ateşli silahlar ve mermilerin izinsiz olarak bulundurulması veya el değiştirilmesi, rüşvet, kara para aklama ve terörizmin finansmanı gibi birçok suçun etkin şekilde gerçekleştirildiği suç oranı oldukça yüksek bir ülkedir. Ülke; ABD, Kanada ve İngiltere tarafından uğradığı ekonomik yaptırımlar ve oluşturduğu resmi kripto para birimi bakımından incelendiğinde, kripto para üzerinden kara para aklama ve terörizmin finansmanı ile mücadelede başarılı sayılan ülkeler arasında yer almamaktadır (Parraga, 2024). Öyle ki ülke, piyasaya sürdüğü kripto

paranın etkisiyle, kara para aklama faaliyetlerine uygun bir bölge olarak görülmüş, bu durum ülke ekonomisini olumsuz yönde etkilemiştir.

FATF üyeliği olmayan Venezuela, kripto para üzerinden kara para aklamayla mücadeleye yönelik çalışma gerçekleştiren Kripto Varlıklar ve İlişkili Faaliyetler Ulusal Denetleme Kurumu [National Superintendency of Cryptoassets and Related Activities (SUNACRIP)] aracılığı ile kripto paraların ülkedeki kontrolünü sağlamaktadır. Ayrıca ülke; AML/CFT, CTF ve KYC yükümlülüklerini uygulama çalışmaları içerisinde (Didit, 2024). Ancak, hala ülkede ilgili mücadeleye yönelik etkili bir denetim ve kontrol mekanizması oluşturulamadığı değerlendirilmektedir.

2.6. Kara Para Aklama ile Mücadele Çerçevesinde Türkiye Düzenlemeleri

Türkiye’de kripto para aracılığı ile yapılan alım satım ve transfer işlemlerinde 2024 yılının sonu itibariyle önemli gelişmeler yaşanmıştır. 25 Aralık 2024 tarih 32763 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan, Suç Gelirlerinin Aklanmasının ve Terörün Finansmanının Önlenmesine Dair Tedbirler Hakkında Yönetmelikte Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik kripto paralar nezdinde birtakım kararlar içermektedir. Yönetmelikte, kripto paraların en önemli özelliklerinden biri olan “anonim olma” özelliği devre dışı bırakılmıştır. Bu gelişme, suçluların kara para aklamaya yönelik faaliyetlerini önleyici nitelikte önemli bir adımdır. Çünkü kullanıcıların 15.000 TL üzerinde kripto para transferi yapabilmeleri için; ad, soy ad, adres, doğum yeri, doğum tarihi, vatandaşlık numarası, pasaport numarası, vergi kimlik numarası ve cüzdan adresi ya da işlem referans numarası gibi bilgileri doğrulamaları zorunlu tutulmuştur. Böylelikle kripto para işlemleri, kripto para hizmet sağlayıcıları tarafından kaydedilerek gerektiğinde raporlanabilecek duruma gelmiştir.

Kripto para alım satım platformları aracılığı ile hukuka aykırı faaliyet gerçekleştirmeye çalışan kişileri engelleyici nitelikte başka kararlar da alınmıştır. 32763 sayılı yönetmelik, kripto para hizmet sağlayıcılarına, şüpheli işlemlerle karşılaşıldığı durumlarda transfer iptali, işlem sınırlandırma ve mevcut platformdan ilişki kesme gibi oldukça etkili haklar da tanımaktadır. Aynı yönetmelikte, kripto para hizmet sağlayıcılarına uyum görevlisi ve yedek uyum görevlisi bulundurma zorunluluğu getirilmiştir. Böylece işlemlerdeki normal dışı hareketlilik, uyum görevlisi tarafından Mali Suçları Araştırma Kurulu (MASAK) yetkililerine

bildirilmektedir. Bu kararlar, kara para aklama ve terörizmin finansmanı ile mücadele için sağlam bir başlangıç zemini oluşturmaktadır.

2021 yılında kara para aklama ve terörizmin finansmanına karşı mücadelede yeterli düzeyde çalışma gerçekleştirmeyen; Arnavutluk, Barbados, Burkina Faso, Fas, Kamboçya, Haiti, Mali, Malta, Pakistan, Suriye, Güney Sudan ve Ürdün gibi ülkeler risk potansiyeli taşınması sebebiyle artırılmış izleme altındaki bölgeler olarak belirlenmiş ve FATF tarafından gri listeye alınmıştır (FATF, 2021). Gri liste, yatırım yönünden elverişsiz görülen ülkeleri işaret etmekte ve bu durum söz konusu ülkelere yabancı sermaye girişin azalmasıyla sonuçlanmaktadır. Türkiye’de de kripto para kullanımının artmasıyla beraber mali tabanlı suçlara yönelim doğru orantılı şekilde ilerlemiş ve FATF Türkiye’yi 2021 yılında kara para aklama ve terörizmin finansmanı ile mücadele yönündeki yetersizliği ve denetim sisteminin zayıflığı gibi nedenlerden dolayı finansal sürdürülebilirlik açısından oldukça tehlikeli bir etiket olan gri listeye almıştır (FATF, 2021).

Oluşan finansal itibar kaybını ortadan kaldırmak adına kara para aklama ve terörizmin finansmanı ile mücadele perspektifinde geniş bir etki sahasına sahip olma amacıyla olan Türkiye’nin son zamanlarda aldığı kararlar oldukça etkilidir. Türkiye, gri listeden çıkma hedefiyle bazı girişimlerde bulunarak, kara para aklama ve terörizmin finansmanı ile mücadeleye yönelik mevzuat değişikliği de dâhil olmak üzere ciddi adımlar atmıştır. Özellikle Türkiye’nin gri listeden çıkmasını sağlayan uygulamalardan biri olan FATF’ın “Kırk Tavsiye”si, kara para aklama ile mücadele yolunda fayda sağlayacak nitelikler barındıran tedbirlerden oluşmaktadır (Bülbül ve Güler, 2025: 489).

Suç gelirlerinin aklanmasına yönelik mücadele tedbirleri incelendiğinde Türkiye’nin FATF standartlarına uyum sağlamaya çalıştığı görülmektedir. Özellikle dikkatleri kara para aklama faaliyetleri üzerinden sağlanan cezai yaptırımlar çekerken, aynı zamanda kara para aklama faaliyetlerinin engellenmesi üzerinde de etkili altyapı çalışmaları gerçekleştirilmiştir (Bülbül ve Güler, 2025: 491). Bu duruma ek olarak, MASAK’ın çalışma alanı genişletilmiş ve Türkiye’nin gri listeden çıkmasını sağlayacak çalışmalar hızlandırılmıştır. MASAK Online 2.0 Uygulaması ve Şüpheli İşlem Bildirim Rehberi bu çalışmalara örnek olarak gösterilebilir.

FATF 2024 yılında Singapur’da gerçekleştirilen genel kurul toplantısında Türkiye’nin başarılı uygulamalarının sonucunda izleme sürecine tabi olmayacağını ve gri listeden çıkarıldığını açıklamıştır. FATF’ın Resmi internet sitesinde ise, Türkiye’de

yaşanan gelişmeler açıklanmış ve ilerlemenin detayları paylaşılmıştır (FATF, 2024). Bu durum, Türkiye'nin uluslararası finansal güveni tekrar kazanmasını sağlayacak ve yabancı yatırım girişlerini hızlandıracak bir gelişme olarak görülmektedir.

2.6.1. Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu'nun tutumu

23 Haziran 1999 tarih 4389 sayılı Bankalar Kanunu ile kurulmuş olan Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu (BDDK), 5411 sayılı Bankacılık Kanunu ile yetki ve görev alanı genişletilmiş olarak Türkiye'nin finansal istikrarına hizmet etmektedir. İdari ve mali özerkliğe sahip olan BDDK, mezkûr kanuna dayanan hak ve görevler doğrultusunda 31 Ağustos 2000 tarihinden itibaren faaliyetlerini sürdüren bağımsız bir kurumdur.

Türkiye'de finansal anlamda söz sahibi olan otoritelerden biri olan BDDK'nin kripto paralara olan tutumu oldukça değerlidir. Çünkü kurumun varoluş amacı ekonomik yapıya zarar verecek uygulamaları engellemek ve finansal hizmet alanlarının gelişmesi yönünde yol haritası çizmektir (Demirez, t.y.).

BDDK; 25 Kasım 2013 tarihinde kripto para birimleri hakkında kamuoyuna bir basın açıklaması vasıtasıyla Bitcoin ile ilgili yaklaşımını yayımlamıştır. BDDK (2013);

“Herhangi bir resmi ya da özel kuruluş tarafından ihraç edilmeyen ve karşılığı için güvence verilmeyen bir sanal para birimi olarak bilinen Bitcoin, mevcut yapısı ve işleyişi itibariyle kanun kapsamında elektronik para olarak değerlendirilmemekte, bu nedenle de söz konusu kanun çerçevesinde gözetim ve denetimi mümkün görülmemektedir”

şeklinde açıklama yapmış ve kripto para ile arasına koyduğu mesafeyi belli etmiştir.

BDDK'nin kripto para birimlerine karşı keskin bir reddetme içeren açıklamasının devamında ise; kripto paraların anonim olmasının kara para aklama faaliyetlerini tetikleyebilecek bir unsur olduğu belirtilerek, kripto para piyasasının ve kripto para saklama hizmetlerinin büyük riskler barındırdığı, bu sebeple kötü niyetli insanların hedefi olabileceği öngörüsü yapılmıştır.

2.6.2. Mali Suçları Araştırma Kurulu'nun tutumu

Türkiye'de bir finansal istihbarat kurumu olarak hizmet veren MASAK, T.C. Hazine ve Maliye Bakanlığı'na bağlı olarak çalışmalarını sürdürmektedir. Finansal boyutta işlenen suçları bertaraf etme çabasında olan MASAK, Türkiye için stratejik konumda bulunan ve alanında ihtisaslaşmış bir kurumdur (MASAK, t.y.c). T.C. Hazine

ve Maliye Bakanlığı'na teknik destek sunan MASAK, mali suçların engellenmesi amacıyla öncesinde suç doğurularak durumların analiz, inceleme, araştırma ve tespitini sağlamaya çalışarak, sonucunda elde edilen verileri yetkili kişi ve kurumlara iletmektedir (Demirtaş, 2011: 331).

19 Kasım 1996 tarih 4208 sayılı Kara Paranın Aklanmasının Önlenmesine Dair Kanun'un 22822 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanmasının ardından 17 Aralık 1997 tarihi itibarıyla faaliyete geçen MASAK, mali suçlarla mücadelesine tüm hızıyla devam etmektedir. 18 Ekim 2006 tarih 5549 sayılı Suç Gelirlerinin Aklanmasının Önlenmesi Hakkında Kanun 26323 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanarak güncellenmiş ve kurumun yetki alanı genişlemiştir. Böylelikle MASAK, mali suçla mücadelede çok daha etkili bir otorite haline gelmiştir.

10 Temmuz 2018 tarih 30474 sayılı Resmî Gazetenin 1 sayılı Cumhurbaşkanlığı Teşkilatı Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi'nin 231'inci maddesinde Mali Suçları Araştırma Kurulu Başkanlığı'nın görev ve yetkilerinde düzenlemeye gidilerek MASAK'ın çalışma alanı belirlenmiştir.

MASAK çalışmalarında aşağıdaki eylemleri gerçekleştirmektedir.

- *“Politika belirleme ve mevzuat geliştirme,*
- *Veri toplama, analiz, değerlendirme,*
- *Yükümlük denetimi,*
- *Koordinasyon,*
- *İnceleme,*
- *Dış ilişkiler.”* (MASAK, t.y.c).

MASAK, kripto para birimleri minvalinde çalışmalar gerçekleştirmiş ve bu çalışmaların ürünü olan Sektörel Şüpheli İşlem Bildirimleri (ŞİB) Rehberi'ni³ yayımlamıştır. Rehberde, kripto paralar aracılığıyla yapılan işlemlerin şüphe arz edebileceği ve yasal olmayan bazı faaliyetlerle ilişki kurabileceğine yönelik bilgilendirme yapılmıştır. MASAK, kripto para aracılığıyla gerçekleştirilen işlemlere direkt olarak şüpheli gözle bakılmaması gerektiğine dair açıklama yapmış, ancak işlemlerin bazı şekillerde şüpheli sayılabileceğini belirtmiştir (MASAK, 2019).

Bu örnekler şu şekildedir:

³ Bir MASAK raporu olan “Sektörel Şüpheli İşlem Bildirimleri (ŞİB) Rehberi 2016 yılında yayımlanmış ve 2019 yılında güncellenmiştir.

- İşlemlerin art arda ve sıklıkla yapılması,
- İşlem esnasında kimlik bilgilerinde uyumsuzluk bulunması,
- İşlem kaynakları ile ilgili oluşabilecek belirsizlik durumları (MASAK, 2019).

MASAK, yukarıda belirtilen durumların bulunduğu işlemlerin, şüpheli işlem kategorisine alınması gerektiği kanaatindedir. Ayrıca MASAK tarafından şüpheli işlem bildirim örnekleri sunulmuş, gerekli görülen tüm uyarılar yapılmıştır (MASAK, 2019).

MASAK, 23 Temmuz 2024 tarihinde kamuoyuna bir bildiri daha yayımlayarak Kripto Varlık Hizmet Sağlayıcıları Şüpheli İşlem Bildirimi Rehberi ve MASAK Online Sistemi'ni güncellediğini duyurmuştur. Böylece kurul, kripto para piyasasında denetim ve kontrol teknolojisini güçlendiren bir regülatör imajı çizmektedir.

MASAK'ın kara para aklama ve terörizmin finansmanı ile mücadele çalışmalarının önemli bir parçası olan sisteme eklenen bazı bölümler dikkat çekmektedir.

- Şüpheli İşlem Bildirim Formu geliştirilerek uygulamaya sokulmuştur.
- Şüpheli İşlem Bildirim Formu son teknolojiye entegre edilerek çalışılmıştır.
- Şüpheli İşlem Bildirim Formuna gelişen teknoloji ile birlikte değişim gösteren yeni suç tiplerini engellemek adına, şüpheli işlem tipleri oluşturulmuştur.
- Şüpheli İşlem Bildirim Formuna terör ve kitle imha silahlarının finansmanına yönelik bir alan dâhil edilmiştir.
- Şüpheli İşlem Bildirim Formuna kimlik bilgisi tespiti ve aracı kurum ile ilgili bilgilerin bulunduğu bölümler ilave edilmiştir (MASAK, 2024).

28 Haziran 2025 tarih 32940 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan 29 sayılı Mali Suçları Araştırma Kurulu Genel Tebliği ile kripto para hizmet sağlayıcılarına yönelik yeni tedbirler getirilmiştir. Söz konusu tebliğin 4'üncü maddesinin 3'üncü bendinde, kripto paraların hızlı şekilde aktarılmasını önlemek amacıyla alım, takas veya yatırım gibi işlemlerin minimum 48 saatlik bir sürenin ardından gerçekleştirilebileceği ifade edilmiştir. Ek olarak ilk kez yapılan kripto para çekim işlemlerinin 72 saatten önce onaylanmayacağı açıkça belirtilmiştir. Aynı tebliğin 4'üncü maddesinin 4'üncü bendine göre, kripto paraların çekilmesi, farklı platformlara transferi gibi işlemler için günlük 3.000 dolar ve aylık 50.000 dolar limit uygulanacağı hükme bağlanmıştır. Yine aynı tebliğin 4'üncü maddesinin 5'inci bendinde ise, kripto para transfer işlemleri esnasında en az 20 karakteri içeren "işlem açıklaması" zorunlu kılınmıştır.

2.6.3. Sermaye Piyasası Kurulu'nun tutumu

28 Temmuz 1981 tarih 2499 sayılı Sermaye Piyasası Kanunu ile kurulmuş bir otorite olan Sermaye Piyasası Kurulu (SPK), idari ve mali özerkliğe sahip olan bağımsız bir kamu tüzel kişisi olarak görev yapmaktadır. SPK, adil ve güvenli bir sermaye piyasası oluşturmak, sermaye piyasası kurumlarının yetki ve görevlerini belirlemek gibi amaçlar ışığında çalışmalarını sürdürmektedir. Kurulun görevlerinden biri de ülkede bulunan yatırımcıları koruyarak bilinçlendirmektir (SPK, t.y.). Yatırımcılara yol gösterici bir rol üstlenen SPK, kripto paralara karşı tutumuyla dikkatleri üzerine çekmektedir.

2 Temmuz 2024 tarih 6362 sayılı Sermaye Piyasası Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun 32590 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanarak kripto varlık hizmet sağlayıcılarına yönelik yeni hükümler getirilmiştir. Mezkûr kanun 35/B maddesinin 1'inci bendinde; *“Kripto varlık hizmet sağlayıcıların kurulabilmesi ve faaliyete başlaması için Kuruldan izin alınması zorunlu olup, bunlar münhasıran Kurulca belirlenecek faaliyetleri yerine getirir”* ifadeleri yer almaktadır. Kanunda, kripto varlık hizmet sağlayıcılarının sadece SPK tarafından belirtilen faaliyetleri gerçekleştirebilecekleri ve hizmete başlayabilmek ve diğer işlemler için kurul iznine tabi olacakları açıklanmıştır. Böylelikle kripto varlık hizmet sağlayıcıları kontrol altına alınmaya çalışılmış ve yatırımcılar için daha güvenilir bir mekanizma oluşturmak amaçlanmıştır. Öte yandan, kripto para alım satım platformu kurmak isteyenlerin SPK'nın izin şartlarına tabi tutulduğu aynı kanunun 109/A maddesi 1'inci bendinde; *“İzin almaksızın kripto varlık hizmet sağlayıcı olarak faaliyet yürüttüğü tespit edilen gerçek kişiler ve tüzel kişilerin yetkilileri üç yıldan beş yıla kadar hapis ve beş bin günden on bin güne kadar adli para cezası ile cezalandırılırlar”* ifadesiyle ilan edilmiş ve yasadışı kripto para hizmet sağlayıcıları engellenmeye çalışılmıştır.

Mezkûr kanunun 99/B maddesinin 2'nci bendinde;

“Kripto varlık hizmet sağlayıcılarının mali denetimi ve bilgi sistemleri bağımsız denetimi Kurulca ilan edilen listede yer alan bağımsız denetim kuruluşlarınca yapılır. Bilgi sistemleri denetimine ilişkin ilave usul ve esaslar Türkiye Bilimsel ve Teknik Araştırma Kurumu (TÜBİTAK) ya da gerekli görülen diğer kurum ve kuruluşların görüşü alınarak Kurulca belirlenir”

hükmüne yer verilmiştir. Anılan kanunda kripto para alım satım platformlarının SPK tarafından belirlenen bağımsız denetim kuruluşları tarafından denetlenmesi kararı

alınarak, sahte kripto para alım satım platformu dolandırıcılığının yolunu kesecek önemli bir adım atılmıştır.

6362 sayılı Sermaye Piyasası Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun'da kripto paralar TCMB yönetmeliğinde olduğu gibi "gayri maddi varlık" olarak tanımlanmıştır. Bu kripto paralar nezdinde önemli bir gelişmedir. Ancak, kripto paralara yapılan bu ortak tanım vergi idaresi tarafından da yapılırsa kripto paralar üzerinden elde edilen kazancın vergi sistemi eksenine alınması konusunda son düzluğe girilmiş olacaktır (Demir, 2024: 79).

13 Mart 2025 tarih 32840 sayılı Resmî Gazete'de Kripto Varlık Hizmet Sağlayıcıların Kuruluş ve Faaliyet Esasları Hakkında Tebliğ yayımlanarak kripto varlık hizmet sağlayıcılarının kuruluş ve izin şartları belirlenmiştir. Yayımlanan tebliğde, kripto para kullanıcılarını koruma altına alan etkili önlemler görülmektedir. Artık kripto paraların soğuk cüzdan adı verilen güvenilir saklama alanlarında muhafaza edilmesi gerektiği bildirilmiştir. Bununla birlikte, 1.000.000 TL üzerinde gerçekleştirilen kripto para transferleri için yetkili onayının şart koşulduğu belirtilmiştir. Tebliğ, hizmet sağlayıcılarının saklama kuruluşları ile sözleşme halinde bulunmasını ve varlıkların sözleşme halinde bulunulan saklama kuruluşlarına aktarılmasını hükmetmiştir.

Mezkûr tebliğin 34'üncü maddesinin 1'inci bendinde, kripto para alım satım platformlarının kuruluş sermayelerinin 150.000.000 TL'nin altında olamayacağı, 2'nci bendinde ise, saklama kuruluşlarının kuruluş sermayelerinin 500.000.000 TL'nin altında olamayacağı hükümleri yer almıştır. Bu hükümlerle, kripto para kullanıcılarının varlıklarını korumak ve kara para aklama ve terörizmin finansmanını ile mücadele etmek amaçlanmaktadır.

Resmî Gazete'de yayımlanmış olan hükümler arasında kaldıraçlı işlemler ile ilgili düzenlemeler bulunmaktadır. 13 Mart 2025 tarih 32840 sayılı Resmî Gazete'de Kripto Varlık Hizmet Sağlayıcıların Çalışma Usul ve Esasları ile Sermaye Yeterliliği Hakkında Tebliğ'in 14'üncü maddesinin 1'inci bendinde geçen; "*Platformlar nezdinde listelenmiş kripto varlıklar kaldıraçlı olarak alınıp satılamaz, türev araç sözleşmelerine ve Kurulun kredili işlem düzenlemeleri uyarınca kredili alım, açığa satış ve ödünç işlemlerine konu edilemez*" hükmü kaldıraçlı işlemlerin resmen yasaklandığını bildirmektedir. Böylece kripto para alım satım platformlarında

gerçekleştirilen kaldıraçlı işlemlerin meydana getirdiği olumsuz etkilere son verilmiş ve kripto para kullanıcılarının yatırım riski kontrol altına alınmıştır.

2.6.4. Türkiye Bilimsel ve Teknolojik Araştırma Kurumu'nun tutumu

TÜBİTAK, 24 Temmuz 1963 tarih 278 sayılı Türkiye Bilimsel ve Teknolojik Araştırma Kurumu ile İlgili Bazı Düzenlemeler Hakkında Kanun ile kurulmuştur. Birincil amacı bilim ve teknolojiye teşvik olan TÜBİTAK, bilimsel çalışmalara finansman sağlamakla sorumludur. Uzun yıllar boyunca kriptografi ve blockchain teknolojisi üzerinde çalışmalar gerçekleştiren kurum, Türkiye'de kripto paralar ve finansal sisteme entegrasyonu açısından öneme sahiptir (Şahin, 2024: 63).

2 Temmuz 2024 tarih 7518 sayılı Sermaye Piyasası Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun aracılığı ile kripto para teknolojisi esas alınarak TÜBİTAK'a birtakım yetki ve sorumluluklar verilmiştir. Söz konusu kanunun 3'üncü maddesinin 2'nci bendinde;

“Kripto varlık hizmet sağlayıcıları, sistemlerinin güvenli bir şekilde yönetilebilmesi için gerekli düzenlemeleri yapmak, önlemleri almak ve gerekli iç kontrol birim ve sistemlerini oluşturmakla yükümlüdür. Kripto varlık hizmet sağlayıcıların kuruluşlarına ve/veya faaliyete başlamalarına Kurulca izin verilebilmesi için bilgi sistemleri ve teknolojik altyapıları konularında TÜBİTAK'ın belirleyeceği kriterlere uygunluk aranır”

hükmü ile kripto para alım satım platformlarının teknolojik ve altyapısal standartlarının TÜBİTAK tarafından oluşturulacağı belirtilmiştir. TÜBİTAK'ın sadece bunlarla sınırlı bırakılmayıp, kripto paralara dair teknik raporlama ve değerlendirme hizmeti de sağlayacağı bildirilmiştir. İlave olarak, TÜBİTAK'a kripto para alım satım platformlarında listelenecek coinleri içeren teknik görüşler ile ilgili bilgi edinmek amacıyla başvurulabileceği kanunda açıkça belirtilmiş olan bir başka karardır.

2.7. Kripto Para Alım Satım Platformlarının Regülasyonlara Uyum Süreci ve Sorumlulukları

Kripto para alım satım platformları, kripto varlıklar üzerinden alım, satım, yatırım ve takas gibi işlemlerin sağlanması amacıyla oluşturulmuş platformlardır (Önsoy, 2025: 29).

Türkiye'de bulunan kripto para alım satım platformları Türk Lirasıyla işlem yapmaktadır. Platforma kayıtlı olup kripto para satışı yapmak isteyen kişiler satış işlemi başlatırken, kripto para alımı yapmak isteyen kişiler ise alış işlemi

gerçekleştirir. Böylelikle alım satım işlemleri gerçekleştirilmiş olur. Ayrıca platformlara kayıtlı olan kullanıcılar tarafından, cüzdanlar arası kripto para aktarımı yapabildiği gibi itibari para ile satın alım işlemleri de sağlanabilir (BtcTurk, 2025).

Kripto para alım satım platformları piyasa takibi yapmaya uygun bir ortam sağlamaktadır. Böylece platformlarda alım satım planları oluşturularak stratejik hamleler gerçekleştirilebilir. Ancak bu platformların hizmetleri sadece bahsedilenle sınırlı kalmamalıdır. Kripto para isimli bu dijital oluşumun kullanımına devam edilmesi ve sağlıklı bir şekilde gelişmesi için en önemli unsurlardan biri, kullanıcıların kripto para hizmet sağlayıcılarına güven duymasıdır. Öyle ki, dolandırıcılık suçlarının bir bölümü de güvenilir olmayan birtakım kripto para hizmet sağlayıcısı yüzünden gerçekleşmiştir.

Kripto para alım satım platformlarının 13 Mart 2025 tarih 32840 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanmış olan Kripto Varlık Hizmet Sağlayıcıların Kuruluş ve Faaliyet Esasları Hakkında Tebliğ’de belirlenen kuruluş ve izin şartlarına uymaları elzemdir. Platformların siber saldırılara uğramaları ve dolandırıcılık girişimlerine maruz kalmaları olasıdır. Bu yüzden kripto para hizmet sağlayıcılarının yüksek güvenlik önlemleri oluşturmaları mecburidir.

- Kripto para alım satım platformlarında bulunan hesaplara giriş yaparken, kolay tahmin edilebilir şifreler belirlemeyi engelleyen sistemler oluşturulması gerekmektedir. Rakam, büyük harf, küçük harf, noktalama işareti gibi girdileri zorunlu tutan sistemler şifrenin tahmin edilme ihtimalini azaltmaktadır.
- Kullanıcıların şifrelerinin ele geçirilmesi ihtimaline karşı iki faktörlü kimlik doğrulama yöntemi uygulaması güvenlik tedbirini arttırmaktadır.
- Kripto para alım satım platformları, kullanıcıların hesaplarını koruma altına alabilmek adına ileri düzeyde güvenlik teknolojileri kullanmalıdır.
- Kripto para hizmet sağlayıcılarının, kullanıcılarına 7/24 destek sağlayabilecek müşteri temsilcisi hizmeti sunmaları gerekmektedir. Belirtilen önlem, yatırımcıların soru ve sorunlarının hızlı bir şekilde çözümlenmesi açısından faydalı olmaktadır.

BÖLÜM 3: KRİPTO PARALARIN VERGİLENDİRME AÇISINDAN DÜZENLEYİCİ ÇERÇEVESİ

Vergi, devletin kamu harcamalarını finanse etmek amacıyla gerçek ve tüzel kişilerden edinmiş olduğu zorunlu bir gelirdir. Vergi köken olarak Türkçe bir kelimedir. Önceleri karşılığı olmadan verilmiş ya da hediye edilmiş olanı ifade ederken zamanla zorunlu olarak ödenmesi gereken bir değeri ifade etmeye başlamıştır (Taştan, 2022: 21). Vergi, kişi veya kurumlar tarafından kamu otoritesine sağlanan zorunlu bir katkıdır. Hükümet tarafından vatandaşa uygulanan bir tür yükümlülüktür ve zamanında ifa edilmediği takdirde yaptırıma tabidir (Şenyüz vd., 2020: 3).

TDK (t.y.b) verginin tanımını; *"Kamu hizmetlerinde harcamak için hükümetin veya yerel yönetimlerin yasalara göre herkesten doğrudan doğruya veya bazı malların fiyatlarının üstüne koyarak dolaylı yoldan topladığı para"* şeklinde yapmıştır. Vergi, devletler için önemli bir maddi kaynaktır. Devlet vergi adı altında edindiği maddi kaynaklar sayesinde sağlık, eğitim, güvenlik ve adalet gibi çeşitli kamu hizmetleri sağlayarak vatandaşların refah seviyesini artırmayı amaçlamaktadır. Bu bağlamda, vatandaştan toplanan kaynaklar yine vatandaş için kullanılmaktadır. Vergi kaynakları devletin büyümesine ve gelişmesine katkı sağlamaktadır. Bu durumda vergiyi, kamu görevlerini yerine getirmek amacıyla yasalardan destek alınarak talep edilen ve mükelleflerinin kazancına bağlı olarak değişiklik gösteren kaynak aktarımları olarak tanımlayabiliriz (Çolak, 2021: 36).

Türkiye Cumhuriyeti Anayasası'nın 73'üncü maddesinde; *"Herkes, kamu giderlerini karşılamak üzere, mali gücüne göre, vergi ödemekle yükümlüdür, vergi, resim, harç ve benzeri mali yükümlülükler kanunla konulur, değiştirilir veya kaldırılır"* hükmü yer almaktadır. Bu maddede devlet, anayasada belirlenen kurallar ile vergi mükelleflerinden ifa edilen maddi kaynakları verginin yasallığı ilkesine bağlamaktadır. Anayasa'nın 73'üncü maddesi vergi hukukunu net bir şekilde ifade etmektedir. Ayrıca, Türkiye'de 1981 tarih 213 sayılı Vergi Usul Kanunu (VUK), gerçekleştirilen vergi işlemlerinin usul ve esaslarını düzenleyerek vergi idaresinin yetkilerini belirlemektedir.

Türkiye'de uygulanan vergi sistemine göre mükellefler kazanç türlerine göre farklı şekillerde vergilendirilir (Yegen, 2019: 238). Kripto paraların ise hangi kazanç türüne göre vergilendirileceği henüz belirsizdir. Ancak her kripto para aynı değildir. Yapıları ve değerleri gereği farklılıklar göstermektedir. Tüm bunların yanında kripto paraların

satışının da vergiye tabi olması şarttır. Ancak satış faaliyet geliri mi yoksa sermaye kazancı olarak mı vergilendirileceği yine önemli noktalardan biridir (Alptekin, 2024a).

Kripto paraları yasal vergi rejimi içine entegre etmek son yıllarda dünya otoriteleri tarafından üzerinde çalışılan bir konu haline gelmiştir. Kripto para piyasalarının büyüyen gelişmesiyle beraber vergi sorunları da gündeme gelmiş; küresel bir vergilendirme sistemi oluşturulmasa da birçok ülke kripto para birimlerini vergi rejimine tabi kılmıştır (Çildir ve Chandirli, 2024: 269). Ülkelerin değerlendirmelerinde; ekonomik güç, teknolojik gelişmişlik, hukuksal altyapı, denetim fonksiyonları gibi etmenler belirleyici rol oynarken, zaman zaman farklı finansal yaklaşımlar benimsenmiş ve kimi zaman da ortak tutumlar sergilenmiştir. Yeni dijital finans sisteminin kullanımı süresince vergilendirme açısından ulusal ve uluslararası regülasyonlar sağlanmış böylelikle kripto paralara olan yaklaşımlar belirgin hale gelmeye başlamıştır.

3.1. Kripto Paraların Vergilendirilmesi Çerçevesinde Uluslararası Düzenlemeler

Küreselleşme yalnızca soyut bir kavram değil aksine tüm parametreleriyle somut olarak görülen bir sonuçtur. Özellikle son yıllarda, dünya çapında hızlı bir ticari dolaşım olduğu gerçeği, küreselleşme adına bazı adımlar atılmasını veya önceden atılmış adımların geliştirilmesini mecbur kılmaktadır (Gürler, 2010: 1). Küresel ticari dolaşıma katılmış yeni bir halka olarak görülen kripto paralar, dünyaca kabul gören otoritelerin yaklaşımlarıyla şekillenmektedir. Bu sebeple uluslararası minvalde alınan her karar kripto paraların sürdürülebilirliği açısından oldukça önemlidir.

3.1.1. G20'nin tutumu

G20; 26 Eylül 1999 tarihinde dünya ekonomisini etkileyici güce sahip olan birtakım ülkelerin, ekonomik kararlar alarak, uluslararası finansal yapının düzenlenmesine yönelik çalışmalar gerçekleştirmek amacıyla kurulmuş bir topluluktur (DB, t.y.b). Türkiye'nin de aralarında bulunduğu G20 üyesi olan ülkeler, küresel finansal faaliyetlerin şekillenmesi açısından oldukça önemlidir. Bunun nedeni, G20 ülkelerinin dünya nüfusunun 3/2'sini oluşturması ve aynı zamanda küresel ekonominin %85'i ile toplam ticari faaliyetlerin %75'ini temsil etmesidir (T.C. Tarım ve Orman Bakanlığı [TOB], t.y.). Dolayısıyla böyle güçlü bir yapılanmanın faaliyetleri tüm dünyayı yakından ilgilendirmekte ve G20 zirvelerinde alınan kararlar ekonomik sistemi derinden etkilemektedir.

9-10 Eylül 2023 tarihinde Hindistan'ın başkenti Yeni Delhi'de düzenlenmiş olan G20 zirvesinde kripto paralara yönelik önemli açıklamalar yapılmıştır. Üye ülkeler kripto para piyasalarının düzenlenmesi adına Mali İstikrar Kurulu [Financial Stability Board (FSB)] tarafından yapılan kripto para faaliyetlerinin düzenlenmesi ve denetlenmesi yönünde tavsiye ve önerileri uygun bularak, kripto paralara yaklaşımını belli etmiştir (Sinha, 2023). Böylece G20'nin kripto paralara yönelik tutumu, kripto para regülasyonlarını desteklediği ve kripto paraların finansal geleceğini önemseydiği şeklinde olmuştur. Kripto paralar minvalinde bahsi geçen tutuma sahip ülkeler aşağıdaki tabloda belirtilmiştir.

Tablo 7. G20 Üyesi Ülkeler

Üye Listesi	
Afrika Birliği	Güney Afrika
Avrupa Birliği	Güney Kore
ABD	Hindistan
Almanya	İtalya
Arjantin	Japonya
Birleşik Krallık	Kanada
Brezilya	Meksika
Çin	Rusya
Endonezya	Suudi Arabistan
Fransa	Türkiye

Kaynak: <https://tr.wikipedia.org/wiki/G20>

3.1.2. Uluslararası para fonu'nun tutumu

27 Aralık 1945 tarihinde kurulan IMF, dünya ekonomisini güçlendirmek hedefiyle varlığını sürdürmektedir. IMF; küresel ticareti zenginleştirmek, üye ülkelere ekonomik fayda sağlamak ve finansal alanda uluslararası iş birlikleri oluşturmak gibi amaçlar doğrultusunda çalışmalarını sürdürmektedir (HMB, t.y.).

IMF'nin kripto para ve blockchain teknolojisine verdiği önemi 2019 yılında gerçekleştirdiği bir çalışmadan anlamak mümkündür. IMF ve Dünya Bankası, çalışanlarının kripto para ve blockchain teknolojisini yakından tanıyıp anlamaları amacıyla "Learning Coin" adında bir kripto para birimi oluşturmuştur. Learning Coin gerçek bir kripto para olmamakla birlikte, blok zincir ağına bağlı değildir ve diğer coinler gibi mali bir değeri bulunmamaktadır. Kripto teknolojisinin derinliklerine inebilmek amacıyla kullanılan bir modelleme aracının vasıtasıyla, IMF ve Dünya Bankası çok yönlü araştırmalar yaparak, derinlemesine bilgi edinmeye çalışmıştır (BCTR, 2019).

IMF için kripto paralar nezdinde en önemli husus vergilendirmedir. IMF'ye göre, kâr amacıyla satış işlemi yapılan kripto paralar sermaye kazancı ile

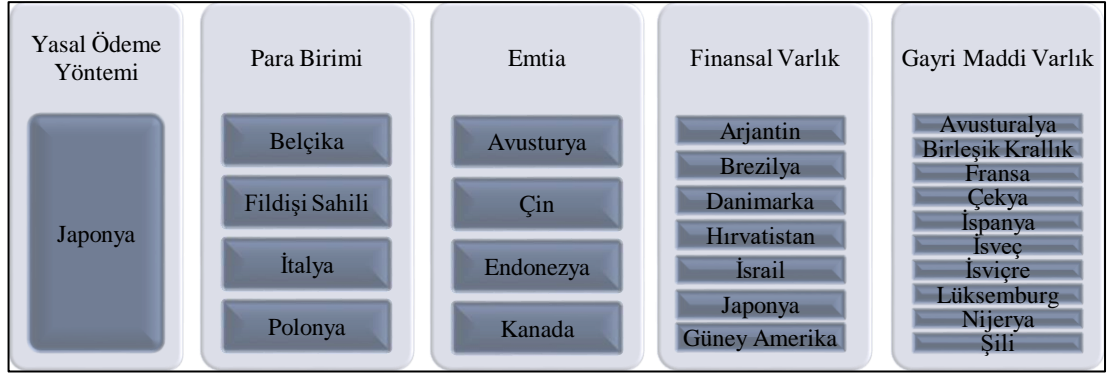
vergilendirilmelidir. Ayrıca kripto paraların nakit işlemler için Katma Değer Vergisine (KDV) tabi tutulması gerektiği belirtilmiştir (Kolay, 2023: 75).

IMF kripto paraları küresel istatistik standartlarına dâhil etmektedir. 20 Mart 2025 tarihinde IMF tarafından Ödemeler Dengesi ve Uluslararası Yatırım Pozisyonu El Kitabı [Balance of Payments and International Investment Position Manual (BPM7)] yayımlanmıştır (IMF, 2025). 7. baskısı yayımlanan kitapta IMF, küresel olarak kullanılan Bitcoin'i "üretilmemiş ve finansal olmayan varlık" olarak nitelendirmektedir. Stabil coinleri finansal araç olarak ele alan IMF; Bitcoin, Ethereum gibi arz edildiği durumda herhangi bir mali veya hukuki sorumluluk doğurmayan kripto paraları ise "sermaye varlıkları" şeklinde değerlendirmektedir (Öztürk, 2025).

3.1.3. Ekonomik işbirliği ve kalkınma örgütü'nün tutumu

OECD; 12 Ekim 2020 tarihinde yayımladığı bir raporda kripto paraları kapsayan çalışmasını paylaşmıştır. Sanal Paraların Vergilendirilmesi: Vergi Uygulamaları ve Ortaya Çıkmakta Olan Vergi Politikalarına Genel Bir Bakış (Taxing Virtual Currencies An Overview of Tax Treatments and Emerging Tax Policy Issues) başlığı altında yayımlanan raporda kripto paraların; yasal ödeme yöntemi, para birimi, finansal varlık, emtia ve gayri maddi varlık olarak değerlendirildiği sonucuna varılmaktadır (Mutlu Serter, 2024: 156).

Rapor, OECD ülkelerinin kripto paralara karşı birbirinden farklı yaklaşımda olduğunu gösterir niteliktedir. Kripto para birimlerini yasal ödeme yöntemi olarak kabul eden tek OECD üyesi ülke Japonya olurken; Avustralya, Birleşik Krallık, Fransa, Çekya, İspanya, İsveç, İsviçre, Lüksemburg, Nijerya ve Şili kripto para birimlerini "gayri maddi varlık" olarak nitelendirerek fiziksel şekle sahip olmayan değerli varlık statüsüne koymuşlardır. Ayrıca Belçika, Fildişi Sahili, İtalya ve Polonya kripto paraları "para birimi" statüsünde değerlendirmeyi tercih eden diğer ülkelere olurken; Arjantin, Brezilya, Danimarka, Hırvatistan, İsrail, Japonya ve Güney Afrika kripto paraları "finansal varlık" olarak değerlendirmektedir. Kripto paraları "emtia" statüsünde değerlendiren OECD üyesi ülkeler ise; Avusturya, Çin, Endonezya ve Kanada olarak sıralanmaktadır (OECD, 2020).

Şekil 9. OECD Ülkelerinin Kripto Para Sınıflandırmaları

OECD tarafından, kripto paraların vergi sistemine mevzu edilmemesinin büyük oranda yasadışı faaliyetlere yol açacağı ve bu risklerin önlenmesi gerektiği açıklanmıştır. Kripto paraların vergi zorunluluğunun oluşmasıyla birlikte, vergilendirme tabanlı çalışmaların hızlandırılması gerektiği ve vergi yükümlülüklerinin bildirilerek değerlendirmeye tabi tutulmasının uygunluğu belirtilmiştir (Kolay, 2023: 75). Bu sebeple, Kripto Varlık Raporlama XML Şeması (Crypto-Asset Reporting Framework XML Schema), vergi idarelerinin kripto para birimleri üzerinden bilgi alışverişi sağlamalarını kolaylaştırmak amacıyla 2 Haziran 2025 tarihinde yayımlanmıştır (OECD, 2025).

Kripto paralar minvalinde vergi politikası ve istatistiki çalışmalar gerçekleştiren OECD; gelirin yeniden dağılımı, üye ülkelerin refah seviyelerinin artması ve vergi sistemlerinin sağlıklı çalışması adına aşağıdaki tabloda belirtilmiş olan ülkeler çerçevesinde etkinliklerini sürdürmeye devam etmektedir.

Tablo 8. OECD Üyesi Ülkeler

Kurucu Üyeler (1961)	
ABD	İsveç
Almanya	İsviçre
Avusturya	İtalya
Belçika	İzlanda
Birleşik Krallık	Kanada
Danimarka	Lüksemburg
Fransa	Norveç
Hollanda	Portekiz
İrlanda	Türkiye
İspanya	Yunanistan
Sonra Katılan Üyeler	
Japonya (1964)	Slovakya (2000)
Finlandiya (1969)	Şili (2010)
Avustralya (1971)	Estonya (2010)
Yeni Zelanda (1973)	Slovenya (2010)
Meksika (1994)	İsrail (2010)
Çekya (1995)	Letonya (2016)
Macaristan (1996)	Litvanya (2018)
Polonya (1996)	Kolombiya (2020)
Güney Kore (1996)	Kosta Rika (2021)

Kaynak: (OECD, t.y.)

3.2. Kripto Paraların Vergilendirilmesi Çerçevesinde Ulusal Düzenlemeler

Egemen devletlerce kripto paraların yasal statüsü ve kamu gelirlerine katkısının ne yönde olacağı çerçevesinde incelemeler yapılmaktadır (Akiz, 2019: 42). Dikkate değer bir husus da şudur ki, ülkeler tarafından kripto para birimlerinin farklı şekillerde nitelendirilmesi sebebiyle henüz küresel bir vergi birliği sağlanamamıştır. Devletlerin ortak bir noktada buluşup, kripto paranın genel statüsünü hukuk kurallarına uygun bir şekilde belirleyerek, kayıt dışılığı önleyecek bir kapsayıcılıkta uygulamaları gerekmektedir (Gediz Oral ve Yeşilkaya, 2021: 232).

Devletlerden bazıları, kripto paraların vergisel düzenlemelere konu olması hususunda karar almış ve uygulamaya koymuştur. Ancak devletler, kripto para birimlerini vergilendirirken ortak bir noktada buluşmak yerine, birbirinden farklı yöntemlerle vergilendirme yoluna gitmiştir. Çünkü ülkelerin sahip olduğu hukuk kuralları ve vergilendirme sistemleri farklılık göstermektedir. Bu sebeple, her ülke kripto paraları kendi hukuk sistemine entegre etmeyi tercih etmiştir (Kolçak, 2022: 65). Bazı devletler kripto para birimlerini para olarak değerlendirirken bazı devletler de emtia, özel varlık, eşya gibi çeşitli statülere alarak vergisel yükümlülük altına almıştır. Bu durum, kripto paraların vergilendirme yöntemlerinde farklılık oluşmasına yol açmıştır.

3.2.1. Amerika Birleşik Devletleri düzenlemeleri

ABD, kripto paraları benimseme oranı yüksek olan ülkelerden biridir (Lindrea, 2025). Yoğun kripto para kullanımıyla bilinen ülke, söz konusu dijital yeniliği vergi sistemine mevzu etmektedir. ABD’de bulunan Amerika Gelir İdaresi, kripto para kullanıcıları ile ilgili vergi mükellefi olan kişilere bilgilendirme yapmış ve 2014 ve 2019 yıllarında olmak üzere iki kez Kripto Para Kılavuzu hazırlayarak vergi kaybı yaşanmaması adına sorumluluklarını bildirmiştir. Kılavuzda, ABD’de kripto para birimleri üzerinden alınan vergiler detaylandırılmış ve mükelleflerin vergi ödemelerini geciktirmemeleri neticesinde karşılaşılabilecek yaptırımlar açıklanmıştır (Kulular İbrahim, 2023: 478).

ABD’de kripto para birimleri yasal ödeme aracı olarak kabul edilmemiştir. Kripto paralar “varlık” olarak kabul edilmiş olup, kripto paralar ile alım satım işlemi gerçekleştirildiği (kripto para kimliğinden çıktığında) takdirde “sermaye kazancı” olarak vergilendirilmektedir. Bu durum kripto para birimleri arasında yapılan alım

satım işlemlerinde de geçerli olmaktadır (Şahin, 2018: 910). ABD’de kripto para aracılığıyla ödeme gerçekleştirmek yasaldır ancak mülk ve alım satım işlemleri için yapılan ödemelere raporlama zorunluluğu bulunmaktadır. Ülkede kripto para madenciliği yapan kişiler de unutulmayarak “gelir vergisi”ne tabi tutulmuştur (Frizel, 2014).

ABD’de kripto para birimleri üzerinden yıllık gelir vergisine bağlı olarak %15 ve %20 oranlarında “sermaye kazanç vergisi” uygulanmaktadır. Bu vergilendirme, kripto para yatırımlarını da içine almaktadır. Ülkede vergi mükelleflerinin ödemekle yükümlü olduğu tutar, kripto paraların hesapta bekleme sürelerine göre değişiklik göstermektedir. Ek olarak, elde tutulan NFT’ler de ülkenin vergi sistemine %28’lik bir oranla dâhil olmaktadır (Legge, 2025a).

3.2.2. Almanya düzenlemeleri

Vergisel düzenlemelerde katı kurallara sahip olan Almanya, kripto para birimlerinin vergilendirilmesi konusunda oldukça farklı bir yaklaşım sergilemektedir. Öyle ki, Alman Gelir Vergisi Kanunu’nda uzun vadeli kripto para yatırımlarına yönelik teşvik niteliğinde bir karar alınmıştır. Kararda, kripto para birimini satmadan bir yıldan fazla muhafaza eden mükelleflerin vergiden muaf sayılacağı bildirilmiştir (Plisio, 2024).

Almanya’nın kripto para birimlerine sağladığı bir başka regülasyon ise KDV hakkında olmuştur. Almanya devleti, vergi mükelleflerini kripto para birimlerini fiat paralara dönüştürmeleri durumunda KDV’den muaf tutmaktadır (Aydın, 2023: 76). Dahası, Almanya’da 600 eurodan düşük miktarda kripto para kazancına sahip olan mükellefler vergiden sorumlu tutulmamaktadır (Meier, 2025).

Almanya mükelleflerini kripto paralar üzerinden “gelir vergisi”ne tabi tutmuştur. Kripto para madenciliğiyle uğraşan ve NFT satışları yapan mükellefler de aynı vergi kategorisinde değerlendirilmektedir. Çünkü ülkede kripto para birimleri “özel varlık” statüsüne alınarak vergilendirilir. Kripto para biriminin hesapta tutulma süresi de vergilendirme açısından önemlidir. Vergilendirme, kripto paranın sahipliği süresince elde edilen kazanç miktarına göre hesaplanmaktadır (Legge, 2025b). Vergi mükellefleri, bahse konu kazancın üzerinden %45’lik gelir vergisi ve %5,5’lik ek vergiye tabi tutulmaktadır. Bu durumda, kripto paraları senesi dolmadan satmak bir

vergi mükellefi için yüksek oranlarda gelir vergisi ödemek anlamına gelmektedir (Wimmer, 2025).

3.2.3. Birleşik Arap Emirlikleri düzenlemeleri

BAE, kripto para birimlerinin vergilendirilmesi açısından hoşgörülü bir tavır sergilemektedir. Ülkenin kripto para birimleri üzerinden yapılan transfer ve dönüşüm işlemlerine yönelik yaklaşımı “kripto varlık dostu” bir ülke olduğunun açık bir göstergesidir (Reguerra, 2024).

BAE, kripto paraları diğer ülkelerden farklı olarak “dijital olarak ticareti yapılabilen, dönüştürülebilen ve yatırım amaçlı kullanılabilen değer temsilcileri” şeklinde tanımlamıştır. Bu tanımlama, BAE'nin kripto paraları diğer finansal hizmetlere benzeterek aynı kategoride değerlendirdiği sonucunu çıkarmaktadır (Üyükü, 2024).

BAE 1 Ocak 2018 tarihinden itibaren (geriye dönük bir şekilde) vergi mükelleflerine kripto para transfer ve dönüşüm işlemleri üzerinden KDV muafiyeti sağlamıştır (Singh, 2024). Ülkede sadece 100.000 dolar ve üzerinde elde edilen kripto para kazançlarında %9 oranında kurumlar vergisi uygulanmaktadır (Meier, 2025). Buna ek olarak, kripto para birimleri üzerinden gelir vergisi veya kurumlar vergisi alınmayarak, kripto para birimlerine yönelik teşvik politikası sürdürülmeye devam etmektedir (BCTR, 2024).

3.2.4. Birleşik Krallık düzenlemeleri

Birleşik Krallıkın kripto paraları vergilendirmesi noktasında ele alınması gereken öncelikle İngiltere'nin kripto para birimlerini vergilendirme hususundaki bakış açısı olmaktadır (Kolçak, 2022: 73).

Kripto paraları “gayri maddi varlık” olarak tanımlayan Birleşik Krallık, kripto paraları vergilendirme sistemine kazandıran ülkeler arasındadır. Ülkede kripto para ile ilgili yapılan her türlü işlem vergiye tabidir. Kripto para yatırımcısı olup sadece yatırım amaçlı kripto para biriktiren mükellefler “sermaye kazanç vergisi” ödemektedir. Maaşını kripto para olarak alan mükellefler için “gelir vergisi” ve “ulusal sigorta primi” zorunlu tutulmakta, madencilik yapan mükellefler için de aynı vergi kuralları söz konusu olmaktadır. Ancak, kripto para alım satım işlemlerinde durum biraz daha

farklılaşmaktadır. Bu gibi işlemlerde Birleşik Krallık, vergi mükelleflerini “ticari kazanç vergisi”ne tabi tutmaktadır (Ünalın, 2019: 88).

Birleşik Krallık, kripto para kullanıcılarına sermaye kazançlarını dâhilinde 3.000 sterlin değerinde kazanç muafiyeti sağlamaktadır. Kişisel muafiyet olan 12.570 sterlinin üzerinde elde edilen kripto para gelirlerinde ise bu oran %20 ile %45 arasında değişmektedir (Legge, 2025c).

3.2.5. Fransa düzenlemeleri

Fransa, kripto para finans merkezlerinden biri olmayı hedefleyerek vergi sistemi üzerinde birtakım yenilikler gerçekleştirmiştir. Genel Kamu Maliyesi Müdürlüğü [French General Directorate of Public Finance (DGFİP)] kripto paraları “taşınabilir varlıklar” statüsünde değerlendirerek vergilendirmektedir (RUE, t.y.e). Roma Hukuku’na dayanan Fransız Medeni Kanunu’na göre haklar ve talepler “taşınabilir varlık” statüsünde görülmektedir. Ancak genel olarak kripto para birimleri Fransız hukuk sistemine göre “eşya” olarak nitelendirilmiştir (Mutlu Serter, 2024: 102).

Fransa’da vergi mükellefleri, kripto para aracılığıyla sahip oldukları kazanç üzerinden %30 oranında “gelir vergisi” ödemekle yükümlüdür (Gün, 2024). Bahse konu vergilendirme, kripto para kullanılarak ticaret gerçekleştirenler ve kripto madenciliği yapanlar için ise %45 olarak belirlenmiştir (Korkmaz, 2025b).

3.2.6. Hollanda düzenlemeleri

Hollanda, “sermaye varlığı” olarak tanımladığı kripto para birimlerinin kullanımına karşı temkinli bir yaklaşım içerisindedir. Ülkede, kripto paralarla yatırım yapmak yasaldır ancak kripto paralar resmi bir ödeme aracı olarak kullanılmamaktadır (Kolçak, 2022: 66).

10 Nisan 2013 tarihinde Hollanda Maliye Bakanı Ministerie van Financiën, ilk kripto para birimi olan Bitcoin’de yaşanan istikrarsızlık ve denetimsizliğin kripto para birimlerinin resmi ödeme aracı olmasına engel olduğunu bildirmiştir. Öte yandan, kripto paralar aracılığıyla elde edilen kazançların “gelir vergisi”ne tabi tutulduğu ve kripto para işlemlerinin ise KDV üzerinden vergilendirileceği de eklenmiştir (Beest, 2017). Ülkede kripto para üzerinden elde edilen gelirlerin vergi oranı ise %36 olarak

belirlenmiştir (Korkmaz, 2025b). İlaveten, Hollanda ticari amaçlı madencilik işlemleri yapan mükelleflerini de “gelir vergisi”nden sorumlu tutmaktadır (Legge, 2024).

3.2.7. Hindistan düzenlemeleri

Hindistan, kripto para kullanımına yönelik ılımlı bir yaklaşım sergilememektedir (Erdem, 2022: 26). Ülkede kripto paralar “sermaye kazancı” olarak değerlendirilerek vergilendirmeye tabi tutulmuştur. Ayrıca kripto para üzerinden yapılan işlemler ticari amaçla gerçekleştiriliyorsa “ticari kazanç” olarak vergilendirilmektedir (Sarıkaya, 2020: 58).

Hindistan “dijital varlık” olarak tanımlamış olduğu kripto para kazançları üzerinden vergi mükelleflerinden madencilik de dâhil olmak üzere %30 oranında vergi alacağını ve 2022 yılının temmuz ayı itibariyle ek %1 Kaynaktan Vergi Kesintisi [Tax Deducted at Source (TDS)] uygulayacağını açıklamıştır. Ayrıca ülkede madencilik üzerinden elde edilen kripto paralar “gelir vergisi” üzerinden değerlendirilmektedir (Suresh, 2025).

3.2.8. Japonya düzenlemeleri

Japonya’nın kripto paralara olan yakınlığı kesinleşmiş bir bilgidir. Coinhills’in yayımlamış olduğu verilere göre en çok Bitcoin işlemi gerçekleştirilen para birimlerinden bir tanesi Japon Yeni olmaktadır (Pehlivan, 2020: 18).

Japonya’da, 2017 yılında çıkarılmış olan yasa ile birlikte kripto paralar birçok ülkeden farklı şekilde kabul edilmiştir. Ülkede kripto para birimleri “yasal ödeme aracı” olarak kullanılan bir dijital değerdir (Altun, 2024: 52).

Japonya’da kripto para üzerinden 200.000 JPY ve üzerinde bir kazanç elde edildiği takdirde %15 ile %55 oranları arasında vergilendirilmektedir. Bu vergi, “çeşitli gelirler” adı altında “gelir ve sermaye vergileri” olarak mükelleflerden tahsil edilmektedir. Ülkede vergi mükellefleri, madencilik ve DeFi borç verme gibi işlemlerde de aynı vergi oranlarından sorumlu tutulmaktadır (McClure, 2025).

3.2.9. Kanada düzenlemeleri

Kanada, kripto para kullanımının yasal ve yaygın olduğu ülkelerden biridir. Öyle ki, dünyada ilk defa kripto para ATM’si 29 Ekim 2013’te Kanada’nın Vancouver şehrinde faaliyete geçmiştir (Bitcoin ATM, 2024). Ayrıca, Kanada devleti Mazacoin

(MZC) adında bir kripto para birimi oluşturma girişimiyle söz konusu dijital değerleri destekleyici bir hamlede bulunmuştur (Topaloğlu, 2021: 250).

Kanada’da kripto paralar 2013 yılı itibariyle Kanada Gelir İdaresi [Canada Revenue Agency (CRA)] tarafından vergilendirmeye tabi kılınmıştır. “Gelir vergisi” ve “sermaye kazancı vergisi” üzerinden değerlendirilen kripto paralar, “emtia” olarak tanımlanmaktadır (Çildir ve Chandirli, 2024: 268). Ülkede henüz yasal para birimi olarak değerlendirmeyen kripto paralar, sadece takas ve yatırım işlemleri için kullanılmaktadır (Korkmaz, 2025b).

Kripto paralardan elde edilen sermaye kazançlarının yarısı için “gelir vergisi” uygulanan ülkede ticari kazançların tamamı vergilendirilmektedir (McClure, 2025). Ülkede madencilik işlemleri ticari amaçla yapıldığında “gelir vergisi”, bireysel ve ticari olmayan bir işlem olarak değerlendirildiğinde ise “mal ve hizmetler vergisi” olarak işleme alınmaktadır (Government of Canada, 2023b).

3.2.10. Singapur düzenlemeleri

Kripto paraların sıklıkla kullanıldığı ülkelerden biri olan Singapur, kripto paraları gelişmiş vergi sistemine “gayri maddi mülk” ve “sermaye kazancı vergisi” olarak konu etmiştir. Kripto para vergilendirmesinde oldukça farklı bir yol izleyen Singapur, kripto para yatırımcılarının elde ettiği kazançtan herhangi bir vergi talep etmemektedir. Ayrıca ülkede kripto para harcaması yapmak takas olarak nitelendirilmektedir (Meier, 2025). Bu durum kripto para kullanımına teşvik niteliğindedir.

Ülke, kripto para aracılığıyla alım satım işlemi gerçekleştiren vergi mükelleflerini “mal ve hizmet vergisi” adı altında %7 oranında vergiye tabi tutmaktadır. Singapur’da vergi mükellefleri Bitcoin aracılığıyla alım satım işlemi yaptıklarında ise KDV’den sorumlu olmaktadır (Altun, 2024: 52).

Ülke, ara sıra yapılan madencilik işlemlerinden vergi almamaktadır. Ancak madencilik işlemlerinin ticari amaçla yapıldığı durumlarda ise “gelir vergisi” kapsamında değerlendirilmektedir (Pereire ve Yingxin, 2024).

Küresel finans merkezlerinden biri olarak bilinen Singapur, vergilendirme sistemi açısından hoşgörülü kararlarıyla dikkatleri üzerine çekmeye devam etmektedir. Singapur devleti, kripto paralar nezdinde oluşturduğu pozitif yaklaşımı, OECD

tarafından hazırlanmış olan Kripto Varlık Raporlama Çerçevesini [Crypto-Asset Reporting Framework (CARF)] onaylayarak daha da güçlendirmiştir (Inland Revenue Authority of Singapore [IRAS, 2023]).

3.2.11. Venezuela düzenlemeleri

Petrol ve doğal gaz kaynakları bakımından oldukça zengin olan Venezuela, yaptırımlar ve ulusal para biriminin değer kaybetmesi gibi sebepler doğrultusunda, ilk devlet destekli kripto para birimi olarak bilinen Petro'yu (PTR) kullanmaya başlamıştır. 2018 yılında piyasaya sürülen Petro'nun değeri bir varil Venezuela petrolüne sabitlenerek stabil coin olarak işlem görmüştür (Aljazeera, 2018).

Ülke, Petro isimli kripto para birimini hiperenflasyonla mücadele etmek ve doğal kaynakları desteklemek amacıyla oluşturmuştur. Petro'yu ülkenin resmi para birimi Bolivar ile benzer şekilde kullanan Venezuela, 2023 yılında ortaya çıkan yolsuzluklar sebebiyle Petro'nun kullanımına son vermiştir. Yaşanan tüm mali kayıplara rağmen ülke kripto paralara yönelik herhangi bir yasaklama getirmemiş, Petro dışındaki diğer kripto para birimlerini kullanmaya devam etmiştir (Yapur ve Itriago, 2023).

Venezuela'da "kriptoaktif" olarak tanımlanan kripto paralar üzerinden %16 oranında KDV alınmaktadır. Yanı sıra kripto para aracılığı ile yapılan ticari işlemler ve madencilik işlemlerinden elde edilen gelirlere ise %6 ile %34 oranları arasında "gelir vergisi" uygulanmaktadır. Ayrıca NFT ve DeFi işlemleri, kripto paralara benzer bir şekilde gelir vergisine tabi tutulmuştur (Ainvest, 2025).

3.2.12. Diğer ülkelerdeki düzenlemeler

Kripto paraların varlığı bazı ülkeler tarafından kabul edilerek finansal hayata entegre edilmiş bazı ülkeler tarafından ise riskli bulunarak reddedilmiştir. Bu durum kripto paraların küresel mali düzene uyumlanması açısından önemlidir. Bu sebeple, zaman içinde kripto paralara hukuki bir çerçeve oluşturulmasının uygun olduğu görüşü çoğalmış ve ülkeler bu minvalde tek tek aksiyon almaya başlamıştır.

Tablo 9. Uluslararası Düzeyde Kripto Paralara Yönelik Vergi Yaklaşımları

Sayı	Ülke Adı	Yaklaşım Durumu
1. Ülke	Afganistan	Kripto para yasaklanmıştır.
2. Ülke	Andorra	Kripto para yasaldır, vergilendirilir.
3. Ülke	Angola	Kripto para yasaldır, vergilendirilir.
4. Ülke	Arjantin	Kripto para yasaklanmıştır.
5. Ülke	Arnavutluk	Kripto para yasaldır, vergilendirilir.
6. Ülke	Avustralya	Kripto para yasaldır, vergilendirilir.
7. Ülke	Avusturya	Kripto para yasaldır, vergilendirilir.
8. Ülke	Azerbaycan	Kripto para yasaldır, vergilendirilir.
9. Ülke	Bahamalar	Kripto para yasaldır, vergilendirilmez.
10. Ülke	Bahreyn	Kripto para yasaldır, vergilendirilir.
11. Ülke	Bangladeş	Kripto para yasaklanmıştır.
12. Ülke	Barbados	Kripto para yasaldır, vergilendirilir.
13. Ülke	Belarus	Kripto para yasaldır, vergilendirilmez.
14. Ülke	Belçika	Kripto para yasaldır, vergilendirilir.
15. Ülke	Belize	Kripto para yasaldır, vergilendirilir.
16. Ülke	Benin	Kripto para yasaldır, vergilendirilir.
17. Ülke	Bosna Hersek	Kripto para yasaldır, vergilendirilmez.
18. Ülke	Brezilya	Kripto para yasaldır, vergilendirilir.
19. Ülke	Bulgaristan	Kripto para yasaldır, vergilendirilir.
20. Ülke	Cezayir	Kripto para yasaklanmıştır.
21. Ülke	Cibuti	Kripto para yasal değildir.
22. Ülke	Çad	Kripto para yasal değildir.
23. Ülke	Çekya	Kripto para yasaldır, vergilendirilir.
24. Ülke	Çin	Kripto para yasaklanmıştır.
25. Ülke	Danimarka	Kripto para yasaldır, vergilendirilir.
26. Ülke	Dominik	Kripto para yasaldır, vergilendirilmez.
27. Ülke	Ekvador	Kripto para yasal değildir.
28. Ülke	El Salvador	Kripto para yasaldır, vergilendirilmez.
29. Ülke	Endonezya	Kripto para yasaldır, vergilendirilir.
30. Ülke	Ermenistan	Kripto paralar ile ilgili bir karar verilmemiştir.
31. Ülke	Estonya	Kripto para yasaldır, vergilendirilir.
32. Ülke	Etiyopya	Kripto para yasal değildir.
33. Ülke	Fas	Kripto para yasal değildir.
34. Ülke	Fiji	Kripto para yasal değildir.
35. Ülke	Filipinler	Kripto para yasaldır, vergilendirilir.
36. Ülke	Filistin	Kripto para yasaklanmıştır.
37. Ülke	Finlandiya	Kripto para yasaldır, vergilendirilir.
38. Ülke	Güney Afrika	Kripto para yasaldır, vergilendirilir.
39. Ülke	Güney Kıbrıs	Kripto para yasaldır, vergilendirilir.
40. Ülke	Güney Kore	Kripto para yasaldır, vergilendirilmez.
41. Ülke	Gürcistan	Kripto para yasaldır, vergilendirilmez.
42. Ülke	Hırvatistan	Kripto para yasaldır, vergilendirilir.
43. Ülke	Hong Kong	Kripto para yasaldır, vergilendirilir.
44. Ülke	Irak	Kripto para yasal değildir.
45. Ülke	İran	Kripto para yasaklanmıştır.
46. Ülke	İrlanda	Kripto para yasaldır, vergilendirilir.
47. Ülke	İspanya	Kripto para yasaldır, vergilendirilir.
48. Ülke	İsrail	Kripto para yasaldır, vergilendirilir.
49. Ülke	İsveç	Kripto para yasaldır, vergilendirilir.
50. Ülke	İsviçre	Kripto para yasaldır, vergilendirilir.
51. Ülke	İtalya	Kripto para yasaldır, vergilendirilir.
52. Ülke	İzlanda	Kripto para yasaldır, vergilendirilir.
53. Ülke	Karadağ	Kripto para yasaldır, vergilendirilir.
54. Ülke	Katar	Kripto para yasaldır, vergilendirilir.
55. Ülke	Kazakistan	Kripto para yasaldır, vergilendirilir.
56. Ülke	Kenya	Kripto para yasaldır, vergilendirilir.
57. Ülke	Kırgızistan	Kripto para yasaldır, vergilendirilir.
58. Ülke	Kolombiya	Kripto para yasaldır, vergilendirilir.
59. Ülke	Kosta Rika	Kripto para yasaldır, vergilendirilir.
60. Ülke	Kuveyt	Kripto para yasaldır, vergilendirilmez.
61. Ülke	Kuzey Kıbrıs	Kripto paralar ile ilgili bir karar verilmemiştir.
62. Ülke	Küba	Kripto para yasaldır, vergilendirilir.

Tablo 9. (devam) Uluslararası Düzeyde Kripto Paralara Yönelik Vergi Yaklaşımları

Sayı	Ülke Adı	Yaklaşım Durumu
63. Ülke	Letonya	Kripto para yasaldır, vergilendirilir.
64. Ülke	Libya	Kripto para yasal değildir.
65. Ülke	Lihtenştayn	Kripto para yasaldır, vergilendirilir.
66. Ülke	Litvanya	Kripto para yasaldır, vergilendirilir.
67. Ülke	Lüksemburg	Kripto para yasaldır, vergilendirilir.
68. Ülke	Macaristan	Kripto para yasaldır, vergilendirilir.
69. Ülke	Malezya	Kripto para yasaldır, vergilendirilir.
70. Ülke	Malta	Kripto para yasaldır, vergilendirilir.
71. Ülke	Mauritius	Kripto para yasaldır, vergilendirilmez.
72. Ülke	Meksika	Kripto para yasaldır, vergilendirilir.
73. Ülke	Mısır	Kripto para yasaklanmıştır.
74. Ülke	Moğolistan	Kripto para yasaldır, vergilendirilir.
75. Ülke	Moldova	Kripto para yasaldır, vergilendirilir.
76. Ülke	Nepal	Kripto para yasaklanmıştır.
77. Ülke	Nijerya	Kripto para yasaldır, vergilendirilir.
78. Ülke	Norveç	Kripto para yasaldır, vergilendirilir.
79. Ülke	Özbekistan	Kripto para yasaldır, vergilendirilmez.
80. Ülke	Pakistan	Kripto paralar ile ilgili bir karar verilmemiştir.
81. Ülke	Panama	Kripto para yasaldır, vergilendirilmez.
82. Ülke	Peru	Kripto para yasaldır, vergilendirilir.
83. Ülke	Polonya	Kripto para yasaldır, vergilendirilir.
84. Ülke	Porto Riko	Kripto para yasaldır, vergilendirilmez.
85. Ülke	Portekiz	Kripto para yasaldır, vergilendirilir.
86. Ülke	Romanya	Kripto para yasaldır, vergilendirilir.
87. Ülke	Rusya	Kripto para yasaldır, vergilendirilir.
88. Ülke	Srbistan	Kripto para yasaldır, vergilendirilir.
89. Ülke	Slovakya	Kripto para yasaldır, vergilendirilir.
90. Ülke	Slovenya	Kripto para yasaldır, vergilendirilmesi belirsizdir.
91. Ülke	Suriye	Kripto para yasal değildir.
92. Ülke	Suudi Arabistan	Kripto para yasaldır, vergilendirilmez.
93. Ülke	Tayland	Kripto para yasaldır, vergilendirilir.
94. Ülke	Tayvan	Kripto para yasaldır, vergilendirilir.
95. Ülke	Tunus	Kripto para yasaklanmıştır.
96. Ülke	Ukrayna	Kripto para yasaldır, vergilendirilmez.
97. Ülke	Umman	Kripto para yasaldır, vergilendirilmez.
98. Ülke	Ürdün	Kripto para yasaklanmıştır.
99. Ülke	Vietnam	Kripto paralar ile ilgili bir karar verilmemiştir.
100. Ülke	Yunanistan	Kripto para yasaldır, vergilendirilir.

Kaynak: (Korkmaz, 2025b)

Avrupa kıtasında yer alan ülkeler incelendiği zaman birçoğunda kripto paralar hukuki statüye kavuşarak vergi sistemine mevzu edilmiş durumdadır. Kıtada kripto para birimlerine herhangi bir yasaklama gelmemiş olmasıyla beraber; Belarus, Bosna Hersek, Kuzey Kıbrıs, Slovenya ve Ukrayna dışında tüm ülkeler kripto paralar üzerinden vergilendirme yapmaktadır.

Amerika kıtasında yer alan ülkelere Arjantin, Bolivya ve Ekvador kripto paraları yasaklamayı tercih ederken haricindeki ülkeler kripto para birimlerini yasallaştırmıştır. Kripto paraların vergilendirilmesi konusunda ortak bir noktada buluşamayan kıta ülkelerinin birçoğu kripto paraları vergilendirmiş olmakla beraber Dominik, El Salvador, Panama ve Porto Riko ülkeleri ise kripto paraları vergiden muaf tutmuştur.

Asya kıtasında bulunan bazı ülkeler kripto para birimlerini normatif düzenlemeye tabi tutarak vergilendirme yoluna gitmiştir. Afganistan, Bangladeş, Çin,

Filistin, Irak, İnan, Nepal, Suriye ve Ürdün ülkeleri tarafından ise kripto para birimlerinin net bir şekilde reddedildiği görülmektedir. Kıtada Kripto paraları yasallaştırmasına rağmen vergi yükümlülüğü altına almayı tercih etmeyen ülkeler Gürcistan, Kuveyt, Özbekistan, Umman olurken kripto para birimlerine yönelik hiçbir aksiyon almayan ülkeler de bulunmaktadır.

Afrika kıtasında kripto paraları yasal regülasyonlara tabi tutarak vergilendiren Angola, Güney Afrika, Kenya, Mauritius gibi ülkeler bulunmaktadır. Kıtada yer alan ülkelerin büyük bir çoğunluğunda ise kripto paralara karşı olumsuz bir tutum oluşmuş ve kullanımına izin verilmemiştir.

Kripto paraları mevzuata bağlayan ülkeler ile bağlamayanlar arasında bazı belirleyici farkların bulunduğu görülmektedir. Bu farklar ülkeleri kripto para kullanımı ve vergilendirilmesi hususunda ayırtmaktadır.

Kripto para kullanımına yönelik ülkeler arasındaki temel farklar aşağıdaki şekildedir.

- Eğitim düzeyi,
- Sosyal refah,
- Vergi sistemi,
- Ticaret hacmi,
- Ekonomik büyüklük,
- Teknolojik adaptasyon.

Ülkelerin kripto paralara karşı kısıtlayıcı politika izlemelerin sebebi sadece bu kıstaslar olmak zorunda değildir. Çünkü dünyanın en gelişmiş devletlerinden biri olarak bilinen Çin, kripto paraların kullanımını yasaklayan ülkelerden biri olmuştur. Madencilik işlemlerinin de arasında yer aldığı kripto para ticaretlerinin tamamını yasaklayan Çin'in söz konusu uygulama için; etik dışı faaliyetleri engellemek, mali istikrarı dengede tutmak ve yatırımcıları korumak gibi başlıca sebepleri bulunmaktadır (Demir, 2024: 70). Ancak, Çin'in özerk bölgesi olan Hong Kong şehrinde kripto para kullanımı yasak değildir. Bu durum Çin'in finansal yarıştan tamamen kopmadığını gözler önüne seren bir ayrıntı olarak değerlendirilmektedir.

Siyasi otoritelerin büyük bir çoğunluğunun kripto paraları vergi sistemine entegre etmesi, yeni finansal sistemin geleceği için açılan bir yol olarak düşünülebilir.

Bununla birlikte, kripto paralar üzerinden kara para aklama ve vergi kaçakçılığı gibi suçların engellenmesi için diğer ülkelerin de yasal bir altyapı oluşturmaları elzemdir.

3.3. Kripto Paraların Vergilendirilmesi Çerçevesinde Türkiye Düzenlemeleri

Vergi, diğer otoritelerde olduğu gibi Türkiye’de de kamu harcamalarını karşılamak ve ülkenin refah seviyesini artırmak açısından oldukça önemlidir. Bu yüzden kripto paraların Türk vergi sistemi içinde yer alıp alamayacağı tartışılan bir konu haline gelmiştir. Gelir Vergisi Kanunu’na (GVK) göre, kazanç olarak tanımlanan her şeyden vergi alınması gerekmektedir. Ancak Türkiye’de henüz hukuken tanınmamış olan kripto paralar kabul edilmiş ve vergiye tabi tutulmuş bir varlık olarak değerlendirilmemektedir (İnce, t.y.).

31 Aralık 1960 tarih ve 193 sayılı GVK’nin 1’inci maddesinde; “*Gerçek kişilerin gelirleri gelir vergisine tâbidir. Gelir bir gerçek kişinin bir takvim yılı içinde elde ettiği kazanç ve iratların safi tutarıdır*” ibaresi yer almaktadır. Kanununun 2’nci maddesinde ise gelir olarak yedi ayrı kazanç ve irat aşağıdaki şekilde sıralanmıştır.

- “1. Ticarî kazançlar,
2. Ziraî kazançlar,
3. Ücretler,
4. Serbest meslek kazançları,
5. Gayrimenkul sermaye iratları,
6. Menkul sermaye iratları,
7. Diğer kazanç ve iratlar.”

Türkiye Cumhuriyeti’nde VUK ve vergilendirmeyi içeren diğer mevcut kanunlar ışığında kripto paralar üzerinden herhangi bir şekilde vergi alınmamakta ve konu hakkında herhangi bir regülasyon bulunmamaktadır. Bunu en önemli nedenlerinden biri, kripto para birimlerinin henüz resmi olarak yedi statüden birine uyumlanmamış olmasıdır. Türkiye’de vergi mükelleflerine bir yükümlülük verilecekse bu yükümlülüğün kanunla yapılması ve bu yükümlülük için mutlaka kanunda bir dayanağının olması gerekmektedir (Tarla, 2022: 32). Bu gereklilik, 18 Ekim 1982 tarih 2709 sayılı Türkiye Cumhuriyeti Anayasası’nın 73’üncü maddesinin 3’üncü bendinde yer alan; “*Vergi, resim, harç ve benzeri yükümlülükler kanunla konulur, kaldırılır ve değiştirilir*” hükmü ile belirlenmiştir. Türkiye’nin demokrasi yolculuğunda oluşmuş olan verginin yasallığı ilkesi ise bu hükümden kaynaklanmaktadır (Doğrusöz, 2020).

Türkiye, henüz kripto paraları vergilendirmiyor olsa da vergisel yükümlülük doğuracak şekilde mevzuat çerçevesinde konumlandırma çalışmaları sürdürülmektedir. Türkiye bu konuda sakin bir tavır sergilemekte ve diğer ülkelerdeki vergilendirme aşamalarını analiz ederek değerlendirmektedir. Türkiye kripto paraları vergilendirme gücüne sahip egemen bir ülkedir. Ancak Türk vatandaşı olup vergi borçlarını tam ve zamanında ödemeyen mükelleflerin sayısı da oldukça fazladır. Bu sebeple, Türkiye’de kamu gelirlerinin kaybına sebebiyet vermemek adına sık sık vergi affı uygulamalarına gidilmektedir.

Türkiye’de vergi uyumsuzluğu sorunu mevcuttur ve bu durum, vergi bilinci ile gönüllü uyumun oldukça düşük olduğunun kanıtıdır. Türkiye’de kripto paraların vergilendirilmesi kripto paraların ülke içerisinde kullanıcı sayısının azalma riskini oluşturabilir. Ancak bu riske rağmen mali tabanlı suçların engellenmesine yönelik etkili çözüm, kripto paraların vergi idaresi bünyesinde raporlama ve beyan yükümlülüklerine tabi tutulması olacaktır.

Fırsat ve riski aynı anda bünyesinde bulunduran kripto paralara yaklaşımın ne yönde olması gerektiği ülkemizde cevabı hala verilemeyen bir sorudur. Özellikle uluslararası kripto para düzenlemeleri hususunda birbirinden farklı uygulamaların hayata geçirilmiş olması, konu hakkında karmaşaya neden olmaktadır. Tüm bunlara rağmen, ülkemizde bazı kamu otoritelerinin tutumu kripto paralara yönelik çalışmaların gelişmesinde pay sahibi olmuş, proaktif yollara gidilmesini sağlamış ve kripto para kullanıcılarını ve kripto para alım satım platformlarını etkileyecek önemli kararlar alınmıştır.

3.3.1. Finansal İstikrar Komitesi’nin tutumu

Finansal İstikrar Komitesi (FİK); 8 Haziran 2011 tarih 637 sayılı Kanun Hükmünde Kararname ile 4059 sayılı Finansal İstikrar ile Bazı Düzenlemeler Hakkında Kanun’da yapılan değişiklikle kurulmuştur. Mayıs 2021’de FİK’nin görev tanımı güncellenerek 09 Aralık 1994 tarih 4059 sayılı kanunun 1’inci maddesinin 1’inci bendinde; "*Finansal sistemin sürdürülebilir ekonomik büyümeyi sağlıklı bir şekilde desteklemesi ve piyasalarda güvenin korunması için kırılğanlıkların belirlenmesi ve sistemik risklerin yönetilmesi*" olarak belirtilmiştir. FİK, finansal risk kapsamına giren kripto para işlemleriyle ilgili çalışmalar gerçekleştirmiş ve kamuoyuyla paylaşmıştır (TCMB, t.y.b).

FİK, 10 Ocak 2018 tarihinde bir toplantı yaparak, kripto paraların Türkiye’deki geleceği için önemli konulara değinmiştir. Toplantı, kripto varlıkların Türkiye’de

yasal bir dayanağının bulunmaması ve herhangi bir kamu otoritesinin güvencesinde olmaması bakımından vatandaşa yapılmış bir uyarı niteliğindedir.

FİK, kripto paralara dayalı iş modellerinin ve yüksek kazanç getireceğini umut edilen yapılanmaların neticesinde, vatandaşın büyük kayıplarla karşılaşabileceğini belirtmiştir. Bunun yanı sıra, yeni finansal sistemin kanun dışı faaliyetlere uygun bir tabiatının olduğu ve yanlış kullanımının sonucunda topluma zararlı olabileceğini deklare etmiştir. FİK, kripto varlık işlemlerinin geri dönülemez sonuçlar doğurabilecek büyüklükte risk oluşturduğunu belirterek vatandaşların bu hususta bilinçli olmaları ve dikkatli davranmaları gerektiği uyarısında bulunmuştur.

3.3.2. Gelir İdaresi Başkanlığı'nın tutumu

Gelir İdaresi Başkanlığı (GİB); 16 Mayıs 2005 tarih 5345 sayılı Gelir İdaresi Başkanlığı'nın Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun ile hizmet vermeye başlamıştır. T.C. Hazine ve Maliye Bakanlığına bağlı bulunan GİB, Türkiye'nin vergi tahsilatıyla sorumlu kurumudur.

Kripto paraları vergi perspektifinde değerlendirmek gerektiğinde önde gelen ve fikir beyan etmesi beklenen kurumlardan biri GİB'dir. Çünkü kripto paralardan alım satım farkı, madencilik geliri gibi kazançlar elde edilmektedir. GİB, 2017 yılının sonunda kripto paraların vergilendirilmesine dair bir çalışma içinde olduğunu kamuoyuna bir açıklama aracılığıyla duyurmuştur. Açıklamada kripto varlıkların henüz tanımlanmasının yapılamadığının ancak şimdilik emtia olarak görülmesinin uygun bulunduğunu belirtmiştir.

GİB, Bitcoin'e sahip olan kişilerin miras bırakabileceğini ve mirasçılarının Veraset ve İntikal Vergisi (VİV) çerçevesinde beyanname vererek, vergiyi ifa etmelerinin mümkün olabileceğini açıklamıştır. Beyannamenin verilmediği durumlarda ise, Bitcoin'i elinde tutan kurumun yapacağı %5'lik tevkifat sonrasında kalan tutarın mirasçılara iade etmesinin uygun görüldüğü bildirilmiştir (Karaçağıl, 2023, 59-60). Böylelikle kripto paraların da fiat paralar gibi miras bırakılabilecek duruma gelmesi ihtimali söz konusu olmuştur.

3.3.3. Türkiye Cumhuriyeti Merkez Bankası'nın tutumu

Türkiye'de kâğıt para basmak ve dolaşımını sağlamakla yükümlü TCMB, 11 Haziran 1930 tarih 1715 sayılı Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası Kanunu ile kurulmuş ve 3 Ekim 1931 tarihi itibarıyla faaliyetlerine başlamıştır. TCMB Türkiye için önemli bir

yere sahiptir çünkü uyguladığı kur politikaları, belirlediği para stratejileri ve çizdiği finansal yol haritalarıyla vatandaşların ekonomik düzenini etkileyecek bir güce sahiptir. Bu sebeple TCMB'nin diğer para birimlerine olduğu gibi kripto para birimlerine olan yaklaşımları da incelenmesi gereken bir konudur.

16 Nisan 2021 tarih 31456 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan Ödemelerde Kripto Varlıkların Kullanılmamasına Dair Yönetmeliğin 3'üncü maddesinin 1'inci bendinde;

“Bu Yönetmeliğin uygulanmasında kripto varlık, dağıtık defter teknolojisi veya benzer bir teknoloji kullanılarak sanal olarak oluşturulup dijital ağlar üzerinden dağıtımı yapılan, ancak itibari para, kaydî para, elektronik para, ödeme aracı, menkul kıymet veya diğer sermaye piyasası aracı olarak nitelendirilmeyen gayri maddi varlıkları ifade eder”

hükmüne yer verilmiştir. Aynı maddenin 2'nci bendinde; “*Kripto varlıklar, ödemelerde doğrudan veya dolaylı şekilde kullanılamaz*” ifadesi yer alırken yine aynı maddenin 3'üncü bendinde ise; “*Kripto varlıkların ödemelerde doğrudan veya dolaylı şekilde kullanılmasına yönelik hizmet sunulamaz*” hükmü bulunmaktadır. Yönetmelikte tümüyle bir yasaklama gelmese de kripto paraların dağıtık defter teknolojisi veya dijital ortamda oluşturularak dağıtımı yapılabilen tüm varlıkların ödeme aracı olarak kullanımı yasaklanmıştır. Bahse konu hükümlerde, TCMB tarafından kripto paraların para olarak kabul edilemeyeceği ve bir ödeme aracı olamayacağı kesin bir şekilde deklare edilmiş, ödemelerde aracılık edilmesine yönelik verilecek herhangi bir hizmetin de gerçekleştirilemeyeceği bildirilmiştir. Bu sayede bankalar aracılığı ile kripto para ödemeleri sağlanamayacağı kesinleşmiş bir hüküm olarak Resmî Gazete'de yerini almıştır.

Söz konusu yönetmeliğin 4'üncü maddesinin 1'inci bendinde; “*Ödeme hizmeti sağlayıcıları, ödeme hizmetlerinin sunulmasında ve elektronik para ihracında kripto varlıkların doğrudan veya dolaylı olarak kullanılacağı bir şekilde iş modelleri geliştiremez, bu tür iş modellerine ilişkin herhangi bir hizmet sunamaz*” ifadesi yer alırken, aynı maddenin 2'nci bendinde ise; “*Ödeme ve elektronik para kuruluşları, kripto varlıklara ilişkin alım satım, saklama, transfer veya ihraç hizmeti sunan platformlara veya bu platformlardan yapılacak fon aktarımlarına aracılık edemez*” hükmü dikkati çekmektedir. Hükümlerde, banka ve diğer ödeme hizmeti sağlayıcılarının herhangi bir kripto para iş modeline veya platformuna entegre olması kesin bir şekilde yasaklanmıştır. Yönetmelik doğrultusunda, bankalar kripto para alım satım platformlarına sadece para transferi gerçekleştirmekle sınırlı bırakılmış olup, kripto paralara yönelik herhangi bir hizmette

bulunmaları önlenmiştir (Gönüllüoğlu ve Sezer, 2022: 199). İlâveten, alınan kararda ödemelerin bankalarca doğrudan veya dolaylı yoldan gerçekleştirilmesinin yanı sıra aracılık hizmeti sunulması da yasaklanmıştır. Günümüzde ise, Türkiye’de ödeme aracı olarak kullanımı engellenmiş olan kripto paralar, yatırım aracı olarak kullanılmaya devam etmektedir.

TCMB’nin 16 Nisan 2021 ve 2021-17 sayılı basın duyurusunda kripto para birimleri üzerinden ödeme yapılması hususunda girişimlerin meydana geldiğini ancak kripto paraların merkeziyetsiz ve anonim olma özelliklerinin kara para aklama ve terörizmin finansmanına müsait bir yapıda olması, cüzdan güvenliğinin olmaması, yüksek volatiliteye sahip olması, işlemlerin iptal edilemez ve değiştirilemez olması gibi geri dönülmez riskleri barındıran yapısı sebebiyle mümkün olamayacağı bildirilmiştir.

Genel olarak bakıldığında ise, para basma ile yetkilendirilen merkez bankaları dijital paralara olan yaklaşımını kripto paralara sergilemekten kaçınmaktadır. Bahamalar, Çin, Doğu Karayip Devletleri, Jamaika, Nijerya, gibi bazı ülkelerin merkez bankaları kendi dijital para birimlerini oluştururken kripto para birimi oluşturan ve kullanan merkez bankasına örnek çok azdır. Ancak nadir de olsa bazı ülkelerin merkez bankalarında kripto para birimi oluşturma çalışmaları gerçekleştirilmektedir (Sarı Özgün,2024: 15).

Devletler merkez bankaları aracılığıyla para oluşturma, basma, dağıtma gibi işlemler gerçekleştirerek sahip olduğu egemenlik hakkını kullanmaktadır. Tarihi olaylara bakıldığında, devletlere başkaldırmak ve egemenlik hakkını yok etmek gibi amaçlar güdenlerce başvurulan yöntemlerden biri, ulusal paranın dışında bağımsız bir para birimi oluşturmak olmuştur (Çatlı ve Şimşek, 2021: 177). Günümüze ise, kripto para birimleri devletlerin merkez bankaları aracılığı ile oluşturduğu para otoritesini tehlikeye sokan bir araç olarak görülmektedir.

Kripto paraların doğası gereği merkeziyetsiz yapıda olması, merkez bankalarının prensiplerine uygun olmamakta ve denetim yetkisini sınırlama tehdidi oluşturmaktadır. Merkez bankaları, kripto paraları finansal sistemine entegre etme noktasında, yüksek volatilité sebebiyle para politikalarını düzenleme meselesinde kontrolü kaybedeceği endişesiyle de mesafeli bir tutum sergilemektedir.

3.4. Kripto Para ve Vergi İlişkisi

Finansal piyasada popülerleşen ve yatırımcı sayısının hızla yükseldiği gözlemlenen kripto paraların içinde bulunduğu hukuki belirsizlik çözülmesi gereken bir sorundur. Ülkelerin içinde bulunduğu bu hukuki belirsizliğin nedeni, hem ekonomik sürdürülebilirlik hem de finansal güvenlik açısından etkilerinin sonucuna yönelik duyulan endişeden kaynaklanmaktadır. Ayrıca her ülke teknolojik gelişimlere ayak uydurabilme vizyonuna sahip olmamaktadır. Bu gibi sebeplerin bir araya gelmesi kripto paraların vergilendirme meselesinin ağır ilerlemesi ile sonuçlanmaktadır.

Kripto paraların vergilendirilmesinin olumlu ve olumsuz etkileri olduğu gibi vergilendirilmemesi durumunun da olumlu ve olumsuz etkileri bulunmaktadır. Bu sebeple kripto paraların vergilendirilmesine yönelik alınan kararların titizlikle değerlendirilmesi gerekmektedir.

3.4.1. Kripto paraların vergilendirilmesi durumunun oluşturacağı etkiler

Küresel finansal denetim mekanizmaları tarafından kabul gören karar, kripto paraların vergi mevzuatına entegre edilmesi yönünde olmuştur. Bu karar ışığında hareket eden birçok ülke olduğu gibi Türkiye de kripto paraların vergilendirilmesi yönünde adımlar atması muhtemel olan ülkelerden bir tanesidir. Bu nedenle kripto paraların vergilendirmesi sonucunda oluşacak etkiler incelenmeli ve sonuçlar göz önünde bulundurulmalıdır. Kripto paraların vergilendirilmesi halinde aşağıdaki etkilerle karşılaşılması kuvvetle muhtemeldir.

- Kripto paraların vergilendirmesi neticesinde yeni bir vergi kaynağı oluşması sağlanmaktadır. Böylelikle kamu giderlerini karşılamaya yönelik bütçe artışı meydana gelmekte ve vergi tabanı genişlemektedir (Ünalın, 2019: 61). Bu durum, kripto paraların vergilendirildiği ülkelerde mükellefler arasındaki vergi adaletini sağlamak ve vergi sistemine olan güveni arttırmaktadır.
- Vergi sistemine adapte edilen kripto paralar, vergi kayıplarını engelleyerek kayıt dışı ekonominin azalmasını sağlamaktadır. Böylelikle kripto paralar aracılığıyla yapılan yasadışı faaliyetler izlenebilir bir yapıya dönüşmektedir (Alptekin, 2024b).
- Kripto paraların yasal statü kazandığı ülkelerde vergi yükümlülüklerinden kaçınan yatırımcılar olmaktadır. Bu durum, vergilendirme yapan ülkelerde

kripto para kullanımının azalmasına veya yatırımcıların vergi almayan ülkelere yönelmesine sebep olmaktadır (Günay ve Kargı, 2018: 71).

- Kripto paraların vergilendirilmesi, dijital finans sistemlerinin beslenerek gelişmesine olanak sağlamaktadır.

3.4.2. Kripto paraların vergilendirilmemesi durumunun oluşturacağı etkiler

Kripto paraların vergilendirilmemesi yönünde hareket eden ülkelerin karşılaşılabileceği koşullar tespit edilerek değerlendirmeye alınması gerekmektedir. Kripto paraların vergilendirilmemesi halinde aşağıdaki etkilerle karşılaşılması öngörülmektedir.

- Kripto paraların vergilendirilmemesi, oluşabilecek yeni bir vergi kaynağını engelleyerek kamu gelirlerini azaltmakta ve ülkelerin vergi tabanını daraltmaktadır.
- Kripto paralara yönelik vergi uygulamasının bulunmaması mükellefler arasında oluşan vergi adaletini olumsuz yönde etkilemekte, vergi sadakatini azaltmakta ve vergi sistemine olan güvenin sarsılmasına yol açmaktadır.
- Kripto paraların vergisel düzenlemelerden muaf tutulması kayıt dışı ekonomiyi tetiklemektedir (Akiz, 2019: 4). Bu durumda sosyal dengenin bozulması, yasadışı ticari faaliyetlerin artması ve mali istikrarın azalması kaçınılmazdır. Kripto kazançların beyana tabi tutulmaması, kara para aklama ve terörizmin finansmanına yol açan bir ortam yaratmaktadır (Toprak, 2025).
- Kripto paranın meşru bir ödeme aracı haline gelmesi engellenmekte ve bu durum dijital finans sistemlerinin gelişimi adına olumsuz sonuçlar doğurmaktadır.

3.5. Kripto Paraların Oluşturacağı Vergi Sorunları

Yeni finansal enstrümanlar vergisel yükümlülüklerin tespitinde ve uygulanmasında birtakım sorunlara neden olmaktadır. Ülkelerin siyasi politikaları, hukuki altyapı farklılıkları ve muhasebesel yaklaşımları kripto paraların vergilendirilmesi meselesini güçleştirmektedir. Ancak küresel bir standartlaşmanın sağlanamadığı blokzincir temelli varlıkların kullanımının artmasıyla beraber, vergi kayıp ve kaçakları oluşmuş ve bu durum kripto paraların yeni vergi sorunlarını beraberinde getirmesiyle sonuçlanmıştır.

3.5.1. Vergi kaçakçılığı sorunu

Kripto para birimleri, hem üzerinden maddi kazanç sağlanabilen hem de yatırım yapılabilen dijital varlıklardır. Bu sebeple kripto paraların muhasebe kayıtlarının tutularak vergilendirilmesi gerekmektedir. Muhasebe sistemi ve prensipleri, piyasa üzerinde bulunan paraların kaydını tutmayı ve vergi sistemine entegre etmeyi amaçlar. Kripto paraların vergilendirilmemesi durumunda kayıt dışı ekonominin önüne geçmek ve gerçekleştirilen işlemleri takip etmek mümkün olmamaktadır. Bu olumsuzluk kripto para kullanımı arttıkça vergi kayıp ve kaçaklarının da artacağı habercisi olmaktadır (Ulucan Özkul ve Baş, 2020: 64).

Vergi adaletini sağlamak amacıyla kripto paraların da vergi sistemiyle bütünleştirilmesi gerekmektedir. Bu durum vergi sisteminin sağlığı ve vergi sadakati için oldukça önemlidir. Özellikle vergi suçlarında korunması amaçlanan yararlılardan biri hazine yararlarıdır. Devlet, kamuya fayda sağlayabilmek amacıyla vergi alacağını korumaya çalışmaktadır. Bu yüzden, devletin ekonomisinin zarar görmemesi amacıyla vergi alanında yapılabilecek tüm uygunsuz davranışların engellenmesi amaçlanmaktadır (Taştan, 2022: 85).

Kripto paraların sahip olduğu pseudonim yapı vergi kaçakçılığını arttırmaktadır. Kripto paralar üzerinden elde edilen gelirlerin bildirilmemesi, kara paraların kripto paralar üzerinden aklanarak vergi sisteminin dışında bırakılması, kripto paralar üzerinden mal ve hizmet alımlarında herhangi bir vergilendirmeye tabi olunmaması gibi durumlar, devletin kamu yararına edindiği vergi oranını düşürmekte ve bu durum mali zararlar ve daha önce bahsedilen birçok olumsuz faaliyetle sonuçlanmaktadır. Ayrıca vatandaşların kamu ihtiyaçları değişerek gelişmekte bu sebeple devletler tarafından ek kamu gelirin olan ihtiyaç da artmaktadır. Dolayısıyla ifa edilmeyen her vergi diğer mükelleflerden talep edilmektedir. Kaçakçılığı yapılan her bir vergi, zamanında ve tam şekilde vatandaşlık görevini yapan kişilere külfet olmaktadır.

3.5.2. Vergi uyumu sorunu

Vergi uyumu, kişilerin vergilerini tam ve zamanında ödemesi ve yasal düzenlemelere uygun şekilde davranması anlamına gelmektedir. Ancak vergi uyumu kripto para çerçevesinde ele alındığında vergi sadakatinin azalması riskini oluşturmaktadır. Kripto paraların vergilendirilebilir varlıklar olması mükelleflerin

vergi uyumu göstereceği anlamına gelmemektedir. Aksine, bilinçli bir şekilde vergiden kaçınmalarına sebep olma ihtimali oldukça fazladır. Bu durum vergi adaletini zedeleyecek sonuçlara yol açabilmektedir (Oğhan, 2020: 87).

Birçok otorite tarafından henüz vergilendirilmeyen finansal bir varlığı vergilendirmek oldukça zordur. Bu sebeple, vergi bilinci düşük ülkelerde kripto paralar üzerinden hazırlanan vergi düzenlemelerinin mükellef profiline uyum sağlaması oldukça önemlidir. Vergi oranlarının yüksek olduğu ülkelerde mükelleflerin kripto paraların vergilendirmesine tepki verebileceği öngörülmelidir. Bu sebeple yüksek oranlarda vergilendirmeye gitmek yerine makul oranlarda vergilendirme yapmak mükelleflerin vergi uyumunu arttıracacağı gibi kayıt dışılığı önleyici nitelikte bir tedbir olacaktır.

3.5.3. Vergi cennetleri sorunu

Kripto paralar küresel boyutuyla incelendiğinde, vergi cennetleri olarak bilinen bazı ülkelerin sergilediği mali politikalar ön plana çıkmaktadır.

Vergi cennetleri, vergi çerçevesinde rekabet dengesinin bozulması nedeniyle yabancı sermaye çekmek amacıyla birtakım vergi imtiyazları sağlayan ülkelere verilen genel isimdir (Doğan ve Kabayel, 2016: 84). Vergi cennetleri, yatırımcılara işlem gizliliği ve ticari gizlilik gibi elverişli koşullar sağlayarak uluslararası antlaşmaları yok sayan bir tutum sergilemektedir (Oğhan, 2020: 4). Kripto para üzerinden vergi almayan ve yabancı yatırımcı için çeşitli avantajlar sunan vergi cenneti ülkeler, kripto para yatırımcılarının kendi topraklarında yatırım yapmalarına olanak sağlamaktadır. Bu durum, kripto paraları vergi sistemine entegre eden ülkelere kamu geliri sağlamaları açısından dezavantaj oluşturmaktadır. Çünkü kripto para yatırımcıları vergi cennetlerine yönelerek, yatırımlarını vergiden muaf bir şekilde gerçekleştirmektedir.

Kripto para kullanıcılarının vergi cennetlerini tercih etmeleri sonucunda 200 milyar doların üzerinde küresel vergi kaybının ortaya çıktığı hesaplanmaktadır. Bu doğrultuda, dünya üzerinde gelir sahibi bireylerin %8'inin sahip olduğu kripto paraları vergi cennetlerinde değerlendirmeyi tercih ettiği ve bu ülkelerin finansal açıdan rağbet gördüğü sonucu ortaya çıkmaktadır. Bu durum, kripto para birimlerinin denetiminin artırılması ve vergi kaçakçılığı sorununun engellenmesi gerektiğini gözler önüne sermektedir (Oğhan, 2020: 64).

13 Haziran 2006 tarih 5520 sayılı Kurumlar Vergisi Kanunu'nun (KVK) 30'uncu maddesinin 7'inci bendinde; Cumhurbaşkanı'nın ilanı ile vergi cennetleri

olarak kabul edilecek ülkelerde faaliyet gösteren kurumlardan %30 oranında vergi kesintisi yapılması hükmedilmiştir. Söz konusu kanun, Türkiye'nin vergilerini korumaya yönelik önemli bir adım niteliği taşımaktadır. Ancak alınan karar 2006 yılından günümüze kadar herhangi bir vergi cennetleri listesi yayımlanmadığı için uygulanmamıştır. Bu durum, yüklü miktarda vergi potansiyelinin kaybedilmesine ve vergi adaletinin bozulmasına yol açmaktadır.

3.5.4. Çifte vergilendirme sorunu

Kripto paraların vergilendirilmesindeki önemli sorunlardan biri de çifte vergilendirme sorunudur. Çifte vergilendirme, tek bir kazanç üzerinden iki defa vergi alınmasıyla sonuçlanan bir sorun türüdür. Kripto paraların vergilendirilmesi durumu birbirinden farklı hukuk sistemi olan ülkelerin uygulama birliğine varamamaları sonucunda çifte vergilendirme sorununu meydana çıkarmaktadır (Kaur, 2025). Bu sorun ülkelerin aralarında gerçekleştireceği vergi antlaşmaları ile çözülebilir (Altaş, 2010: 32). Ancak antlaşmaya gitmeyen ülkelerde kripto para yatırımcılarının haksız vergilendirilmesiyle sonuçlanan durumlar meydana çıkabilir. Bu durum kripto para kullanımının azalmasına sebep olmaktadır.

3.6. Kripto Paraların Dünya Ticaretindeki Rolü

Kripto paraların güvenli, hızlı ve ekonomik transfer kolaylığı sayesinde dünya ticareti üzerinde etkili bir finans sistemi olması muhtemeldir. Aracılara olan ihtiyacı ortadan kaldıran kripto paralar, sunduğu şeffaf kayıt sistemi ile birlikte uluslararası ticarete pay sahibi olma yolunda ilerlemektedir (Tüfenk, 2023: 118). Ülkeler arasındaki ithalat ve ihracat faaliyetlerinde de yer alması meselesi kripto paraların gelişimi ve kullanım alanının genişlemesi açısından oldukça önemlidir. Bu duruma aşağıda belirtilen gelişmeler örnek gösterilebilir.

- Kripto parayı resmi ödeme aracı olarak kullanan Venezuela, petrol ihracatı yapacağı ülkelere dijital kripto para cüzdanlarının olmasını ve ödemelerini kripto para ile yapmalarını istemektedir (Parra, 2024).
- Alım satım ve yatırım işlemlerinde kripto para yasaklaması uygulayan İran tarafından 10 milyon dolar değerinde ithalat siparişi gerçekleştirilmiş ve bu siparişin kripto para aracılığıyla ödenmesi yönünde karar alınmıştır. Ülke kripto para birimlerini sadece ithalat ödemelerinde serbest bırakarak ticari

faaliyetlerinde kullandığı bir ödeme aracı haline getirmeyi amaçlamaktadır (Dursun, 2022).

- Rusya, ödeme işlemlerinde yasaklamış olduğu kripto paralara ticari faaliyetlerinde yer vermeyi tercih etmiştir. Rusya maliye bakanı, ülkenin ithalat faaliyetlerinde ödeme aracı olarak kripto paraların kullanılmaya başlanacağına yönelik açıklamalarda bulunmuştur (Abay, 2024).

Kripto paraların küresel ticarete adapte sürecinde ilk olarak ülkelerin kripto paraları hukuki yapıya uyumlandırması ve oluşan vergi farklarını minimize etmesi gerekmektedir. Günümüz uluslararası ticari faaliyetlerine bakıldığında kripto paralar düzenleyici boşluklar ve fiyat dalgalanmaları gibi nedenler yüzünden etkin rol oynamamaktadır.

Kripto para birimlerine kısmen yasaklama getiren ülkeler olduğu gibi, tamamen yasaklanan ülkeler de bulunmaktadır. Örneğin Türkiye’de mal veya hizmet alımlarında kripto para birimlerinin kullanılması yasaklanmış durumdadır (Sözer, 2021). Bu durum kripto paraları sınır ötesi ticaretten uzak tutan hususlardan biridir. Ancak yukarıda örnek gösterilen ülkelerde olduğu gibi kripto paraların sadece ticari faaliyetlerde ödeme aracı olarak kullanılması bir opsiyon olarak değerlendirilmelidir.

Kripto para birimlerinin ticari faaliyetlerde kullanılmasının önünde büyük bir engel bulunmamaktadır. Aksine yeni finansal sistemin sadece bireysel kullanımlarla sınırlı bırakılmaması ve ticari faaliyetlerde de fonksiyonel bir ödeme aracı olarak yerini alması sağlanmalıdır. Yüksek volatilité, kripto paralar aracılığı ile küresel mal ve hizmet akışının gerçekleştirilmesini zorlaştırmaktadır. Ancak stabil coin adı verilen ve genel olarak Amerikan Doları’na endekslenmiş kripto paralar ile uluslararası ticari faaliyetlerin risksiz bir şekilde gerçekleştirilmesi mümkündür.

Anonimlik, merkeziyetsizlik gibi özellikleri ve enformel ticari işlemlerin gerçekleştirilmesi gibi sebepler kripto paraların küresel ölçekteki ticari faaliyetlerde sahip olduğu hacim doğrultusunda net bir veri sağlamayı olanaksız kılmaktadır. Uluslararası ticarete yeni bir finansal sistem olması, volatilité oranının yüksekliği, hukuki belirsizlikler ve kara para aklama ve terörizmin finansmanı endişesi gibi sebepler yüzünden kripto para kullanımı yeteri büyüklükte bir hacme ulaşabilmiş değildir. Ancak düşük transfer ücretleri, hızlı para aktarımı ve güvenlik önlemleri

sayesinde dijitalleşen finansal dünyada kripto paraların ticaret üzerindeki payının yükseleceği olası bir durum olarak görülmektedir (Uysal, 2019: 67).

3.7. Genel Değerlendirme

Yeni ve gelişmeye açık olan kripto paralar, ülkeler tarafından hukuki zemini oluşturulmaya çalışılan finansal araçlardır. Oluşan normatif boşluk, kara paraların kripto paralar yoluyla finansal sisteme sokulmasına ve ekonomik istikrara zarar vermesine sebep olmaktadır. Suç ekonomilerini besleyen bu yol kripto paraların da adını kirletmektedir. Finansal yenilikler arasında önemli bir yer tutan kripto paralar, zamanla hukuka aykırı faaliyetlerin örtbas edilmesinde kullanılan bir mekanizma olarak algılanmaya başlamıştır. Bu algının en büyük nedeni, kara para aklama yöntemi olarak söz konusu dijital yeniliğin sunduğu özelliklerden faydalanılmasıdır. Kripto paraların kullanıcılara sunduğu özgürlük alanı, kötü niyetli aktörler tarafından suistimal edilmektedir. Bu nedenle bir otoritenin kontrolü altında olmayan platformlarda sık sık dolandırıcılık vakalarıyla karşılaşmaktadır. Mt. Gox, BtcTurk, ByBit, FTX gibi bilinen dolandırıcılık eylemlerinde de olduğu üzere merkeziyetsiz platformlarda risk her zaman yüksektir.

FATF'ın yayımladığı raporda, ülkelerin gerekli önlemleri tam olarak almadıkları görülmektedir. Bazı ülkelerin kripto paraları vergilendirmeyerek yasal bir dayanak oluşturmaması, hukuksal nedenlerden dolayı alınan bir karar olmanın yanı sıra politik ve ekonomik etkenlerden dolayı da olmaktadır. Ülkelerin kripto para işlem hacminin azalması riskini göze alamayarak kripto para kullanımına yönelik teşvik stratejisi belirledikleri düşünülebilir.

Tezde incelenmiş olan ülkelerin kara para aklama ve terörizmin finansmanı ile mücadele çerçevesinde FATF kurallarına uyma eğiliminde oldukları sonucuna varılmıştır. Ancak FATF'ın kara para aklama ve terörizm ile mücadele çerçevesinde oluşturulan tedbirlere ülkelerin yeteri kadar uymadığını açıklaması, henüz mücadelede istenilen sonuca varılmadığını göstermektedir. İncelemeye alınan ülkeler tarafından kripto varlık hizmet sağlayıcılarına yönelik birtakım denetim zorunlulukları getirildiği görülmüş ve girişimlerin faydalı sonuçlar doğurduğu kanısına varılmıştır. Böylece kripto para alım satım platformları güvenli hale getirilmeye çalışılmış ve gerçekleşen faaliyetlerin takip edilmesi yönünde çalışmalar sürdürülmüştür.

Her ülkenin kendine ait finansal istihbarat birimlerinin mevcut olduğu ve bu birimlerin FATF bildirimlerine uyumlu bir şekilde yol izlediği gözlemlenmektedir. ABD Nihai Hak Sahipliği Bilgisi Bildirimi'ni, Almanya Beşinci Kara Para Aklama Direktifi'ni, BAE Kripto Varlık Faaliyetleri Yönetmeliği'ni, Fransa PACTE Yasası'nı, Hindistan Kara Para Aklamayı Önleme Yasası'nı, Japonya Ödeme Hizmetleri Yasası'nı, Kanada Suç Gelirlerinin Aklanmasının Önlenmesi ve Terörizmin Finansmanı ile Mücadele Yasası'nı ve Singapur Ödeme Hizmetleri Yasası'nı ortaya koymuş, böylelikle kripto paralar yasal düzenlemelere tabi kılınmıştır. Bu durum, ülkelerin kripto para üzerinden kara para aklama faaliyetlerini engellemeye yönelik etkin müdahalelerde bulduklarının göstergesi olmaktadır.

Kripto para yeniliği, finansal hayatın içine karışmış bir gerçektir. Bu durumun bilincinde olan kamu otoritelerinin birçoğu yaşanan gelişimleri önlemeye çalışmak yerine elde bulunan sistemi mevcut koşullara adapte ederek daha gerçekçi bir yaklaşım içerisine girmişlerdir. Çünkü gelişen teknolojiyi yasaklama yoluyla engellemeye çalışmak, kısa vadede faydalı bir çözüm gibi görünse de uzun vadede o ülkenin teknolojik gelişmelerin gerisinde kalarak, finansal ve teknolojik yarışta mağlup olmasına sebep olabilir. Dahası, bir ülkenin herhangi bir teknolojiyi yasaklaması köklü bir çözüm değil, yüzeysel bir müdahale olarak kalacaktır. Zira teknolojik gelişmelerin takibi oldukça kolaydır ve yasal olmayan yollarla yasaklanmış teknolojilerin kullanılması olağan bir durumdur. Bu sebeple ülkelerin yeni dijital değerleri kabul ederek etkili bir politika uygulamaları önemlidir.

Dünya otoritelerini incelediğimizde çoğunlukla kripto paraların statüsü belirlenmiş ve vergi rejimine tabi kılınması açısından konsensüs oluşturulmuştur. Ülkeler kripto paralar üzerinde birbirinden farklı vergilendirme yöntemi tercih ederek vergi mevzuatına dâhil etmiş ve yasal bir statü oluşturmuştur. Özellikle Avrupa kıtasında bulunan ülkelerin kripto paraları hızlı bir şekilde vergi kapsamına alarak düzenlediği sonucuna varılmıştır. Ek olarak, tezde incelenen ülkeler genellikle kripto paraları varlık olarak tanımlarken, OECD ülkelerinin çoğunluğu resmi para statüsüne almayarak bunun yerine sıkça finansal varlık ve gayri maddi varlık olarak tanımlamıştır.

Vergilendirme şeklinde dikkati çeken önemli hususlardan biri, kripto para birimlerinin elde tutulduğu süre ve kripto para miktarı üzerinden vergilendirme oranının değişmesidir. İncelemeye alınan ABD, Birleşik Krallık, Hindistan, Kanada

ve Singapur ülkeleri kripto para aracılığı ile gerçekleştirilen işlemleri sermaye kazancı vergisi üzerinden; Almanya, BAE, Fransa, Hollanda, Kanada ve Venezuela ülkeleri ise gelir vergisi üzerinden değerlendirmektedir. Ayrıca Hindistan haricinde seçili ülkelerin tamamı madencilik üzerinden elde eden kazançları gelir vergisine tabi tutmayı tercih etmektedir. Hollanda, Singapur ve Venezuela ülkeleri kripto paralara KDV uygulamayı tercih ederken, genel olarak ülkeler arasında KDV uygulanmadığı anlaşılmaktadır.

İncelenen ülkelerde bazı yapıcı kararlar alındığı dikkatlerden kaçmamaktadır. Örneğin, Birleşik Krallık kripto para işlemlerine belirli oranlarda muafiyet uygularken; Almanya, BAE ve Singapur ülkelerinin ise kripto para kullanımına teşvik amaçlı vergisel imtiyazlar sağladığı tespit edilmiştir. Ancak bu noktada imtiyazların boyutu çok önemlidir. Çünkü kripto paralar üzerinden vergi imtiyazı oranının gereğinden yüksek tutulması, o ülkelerin vergi cenneti niteliği kazanmasına sebep olabilir. Bu durum da bazı ülkelerde kripto paralar üzerinden kara para aklama suçunun yolunu açacaktır.

Hem ülkelerin ekonomik menfaati hem de kripto paraların gelişimi için fayda sağlayacak hususlardan biri söz konusu dijital paraları mali yükümlülük kapsamına almaktır. Böylece vergi sistemine entegre edilen kripto paralar üzerinden kara para aklama ve terörizmin finansmanı gibi suç eylemlerinin işlenmesi engellenebilir. Kripto paraları yasaklayan ve/veya vergi mevzuatı bünyesinde barındırmayan ülkeler, küresel mali sistemin bozulmasına sebep olmaktadır. Çünkü kripto paraların vergilendirilmemesi, kayıt dışılığı arttırarak işlem hacmini güçlendirir. Bu durumda kara para aklama ve terörizmin finansmanın önlenmesi olanaksızdır. Sorunun çözümü ulusötesi otoritelerin küresel bir iş birliği ortamı oluşturmalarından geçmektedir.

Uluslararası çalışmaları incelediğimizde OECD ve FATF'ın öne çıkan etkili çalışmaları dikkat çekmektedir. OECD gerçekleştirdiği çalışmalarda kripto paraları izlenebilir ve şeffaf hale getirmeyi amaçlamaktadır. Ayrıca kripto paraların verimli bir finansal araç olabileceği ve vergilendirilmesi gerektiği fikrini savunduğu saptanmıştır. OECD için önemli hususlardan biri de ülkeler arasındaki bilgi alışverişidir. Bu sebeple kara para aklama ve terörizmin finansmanı ile mücadele kapsamında uluslararası iş birliği ile çözüm yoluna gidilebileceği yönünde faaliyetlerini sürdürdüğü görülmektedir.

FATF, kripto para üzerinden kara para aklama ve terörizmin finansmanının önlenmesine yönelik gerçekleştirdiği etkin çalışmalarıyla karşımıza çıkmaktadır. Özellikle kripto varlık hizmet sağlayıcılarına getirilen lisans edinme zorunluluğu ve KYC ve AML/CFT kapsamında oluşturulan kurallar, ülkelerin kripto para üzerinden gerçekleştirdiği mücadelede etkili bir rol oynamaktadır. FATF oluşturduğu uluslararası standartlar, “Seyahat Kuralı” ve “Kırk Tavsiye” ile kripto paraların kötü emellere alet edilmeden kullanılmasını hedeflemektedir.

3.8. Türkiye Değerlendirmesi ve Öneriler

Türkiye, kripto paraları henüz vergi sistemine dâhil etmemiş ancak bu kapsamda detaylı bir çalışma yürütmekte olan bir ülkedir. 16 Nisan 2021 tarih 31456 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan Ödemelerde Kripto Varlıkların Kullanılmamasına Dair Yönetmeliğin 3’üncü maddesinin 2’nci bendinde belirtildiği üzere, Türkiye’de kripto paraların ödemeler için kullanılması yasaklanmıştır. Yanı sıra, kripto para bulundurma veya transfer etme gibi işlemler Türkiye’de yasaldır. Bu temkinli tutum kripto para yatırımlarını engellemekten çok destekler niteliktedir.

Kripto paralar Türkiye’de aşağıda belirtilen sebeplerden ötürü henüz vergilendirilmemektedir.

- Hukuki belirsizlikler,
- Kripto varlıkların karmaşık yapısı,
- Uluslararası standartlara entegre edilmesi,
- Kripto teknolojisinin gidişatının tespit edilmemesi.

Kripto paraların ülkelerin birçoğunda olduğu gibi Türkiye’de de yasal vergi sürecine dâhil edilmesi elzemdir. Türkiye, kripto para kullanımında dünya sıralamasında %19,3 ile üçüncü ülke olarak yer almaktadır (Forbes, 2025). Bu istatistik Türkiye’nin oldukça büyük bir yatırımcı kitlesine sahip olduğunun göstergesidir. Kripto para kullanımına yatkın bir ülke olan Türkiye’de kripto para üzerinden vergi alınmaması yüksek oranda vergi kaybına sebep olmaktadır. Bu zararın yanı sıra, ülkemizde kripto paraları vergilendirmediğçe kara para aklama ve terörizmin finansmanı ile mücadele hali devam edecektir. Bu sebeple kripto paraları vergilendirme gücünde köklü bir vergi sistemine sahip olan Türkiye’nin kripto paraları ivedi bir şekilde vergilendirmesi gerekmektedir. Türkiye’de kripto paralar diğer OECD ülkelerine benzer bir şekilde para olarak görülmemiş olup “gayri maddi varlık”

olarak tanımlanabilme ihtimali söz konusu olan bir finansal varlıktır. Bu şekilde tanımlandığı takdirde kripto paralar dijital ortamda üretilen ve alınıp satılabilen varlık olarak değerlendirilecektir.

Kripto para kullanımında Türkiye için bir başka dikkate değer konu ise kripto paralar üzerinden kara para aklama ve terörizmin finansmanı ile mücadeledir. Kripto paralara adaptasyon sürecinde zorluk yaşayan Türkiye, FATF'ın gri listesinden kısa sürede çıkmış ve kara para aklama faaliyetlerini engelleyici bir dizi tedbir getirmiştir.

Türkiye'nin FATF'ın "Kırk Tavsiye"sini uygulamaya alması ve KYC ve AML/CFT kapsamında oluşturulan düzenlemelere uyarak hareket etmeye başlaması, süreç içinde yaşanan önemli gelişmelerden biridir. Kripto para transferlerinde kimlik bilgisi ve şüpheli işlem bildirimleri gibi uygulamalar kripto para işlemlerinin kontrol edilebilir hale gelmesini sağlamıştır. Ayrıca kripto varlık hizmet sağlayıcılarına yönelik getirilen tedbirler kripto para denetiminin üst seviyelere çıkmasını sağlamıştır. Son olarak yayımlanan tebliğde ise kripto para transferlerine getirilen zaman ve limit sınırlaması ve açıklama zorunluluğu kripto para akışındaki denetimin güçlendirilerek keskin müdahalelerde bulunulduğunun göstergesi niteliğindedir.

3.8.1. Kara para aklama ile mücadele kapsamında öneriler

Türkiye'nin uzun süredir içinde bulunduğu ekonomik buhranın; gelir yetersizliği, yüksek enflasyon, bütçe açıkları, vergi yükü, kayıt dışı ekonomi, dış borçlar, nüfus yoğunluğu, işsizlik oranı gibi birtakım sebebi vardır. İlgili sebepler, vatandaşın içinde bulunduğu mali sıkıntıya çözüm bulma arayışı ve yüksek kazanç elde etme çabası ile sonuçlanmıştır. Bir taraftan kolay yoldan para kazanmanın yollarını ararken öteki taraftan karşısına çıkan her fırsatı değerlendirmek mecburiyetinde kalan vatandaş kripto paralara rağbet etmeye başlamıştır. Bu sebeple kara para aklama suçu ile mücadelede alınması tedbirlerin güçlendirilerek yeni politikalar geliştirilmesi gerekmektedir.

Kara para aklama suçuyla mücadelenin ilk ve en etkili yolu eğitimidir. Eğitim seviyesi yüksek toplumlarda suça yönelimin az olduğu bilinmektedir. İyi eğitim almış bir nesil yetiştirmek suç oranının azalması sonucunu doğuracaktır. İlaveten, kamu otoriteleri tarafından finansal okuryazarlığı artırıcı eğitimler verilerek, dijital finans sistemini öğretici programlar oluşturulması uygun olacaktır.

Kara para aklama suçu, ülkelerin finansal istikrarının zedelenmesine sebep olabilecek küresel bir suçtur. Bu sebeple ülkelerin tamamının iş birliği içinde olması önemlidir. Kara para aklama faaliyetleri ile mücadelede etkin rol üstlenen FATF ve OECD gibi ulus ötesi çalışmalar gerçekleştiren kuruluşlar tarafından alınan kararların uygulanması gerekmektedir. Bu şekilde kara para aklama suçuna karşı etkili bir kalkan oluşturmak kolaylaşacaktır.

Türkiye’de bir finansal istihbarat birimi olan MASAK, kara para aklama suçuyla mücadelede önemli bir aktördür. Bir süre FATF’ın gri listesinde bulunmuş ülkelerden biri olan Türkiye’nin, MASAK’ın daha etkin ve verimli çalışmasına ihtiyacı vardır. Bu nedenle MASAK’ın teknolojik altyapısının ve uzman kadro kapasitesinin geliştirilerek güçlendirilmesi önem arz etmektedir.

Türk vatandaşlarının kimlik bilgilerini kullanarak yurt dışında gerçekleştirdikleri kripto para işlemlerinin MASAK’a iletilmesi önemli bir husustur. Bu uygulama OECD ülkeleri arasında gerçekleştiriliyor olsa da OECD dışında kalan ülkelerle de anlaşma sağlanmalı ve “vatandaş işlem bildirimini” gerçekleştirilerek kripto paraların izi sürülmeli ve fon kaybının önüne geçilmelidir.

Kripto para hizmet sağlayıcıları tarafından MASAK’a şüpheli işlem bildirimini olarak iletilen kişilerin geçmiş işlemleri kontrol edilerek bağlantılı olduğu kripto para hesapları incelemeye alınmalı ve analiz oluşturulmalıdır. Ayrıca kripto para ve banka hesaplarının aynı anda incelenebileceği teknolojik bir altyapı oluşturularak, şüpheli işlem gerçekleştirmeye çalışan kişilerin hesap hareketlerinin tamamının kontrolü, geniş çapta bir sonuç sağlayacaktır.

Art arda şüpheli işlem gerçekleştiren kullanıcıların, kripto para alım satım platformlarındaki hesaplarının iptal edilmesinin yanı sıra, başka platformlara da erişimlerini engelleyecek kapsamda “kara liste” hazırlanması caydırıcı bir tedbir olarak etkili olacaktır.

Şüpheli işlem bildirimleri, kripto para hizmet sağlayıcıları tarafından finansal istihbarat birimlerine iletilmektedir. Bu durum şüpheli işlem bildirimlerinin geç iletilmesine ve birtakım başka aksaklıklara sebebiyet vermektedir. Bu nedenle finansal istihbarat teşkilatının, tüm kripto para hizmet sağlayıcılarıyla entegre olan, şüpheli işlemleri anlık bir şekilde görüntüleyerek müdahale edebildiği teknolojik bir altyapıya

ihtiyacı bulunmaktadır. Bu sayede, şüpheli işlemler hızlı bir şekilde incelemeye alınarak risk değerlemesi sağlanacaktır.

Kripto para aracılığıyla kara para aklama işlemleri genellikle alım satım platformları aracılığıyla gerçekleşmektedir. Bir kişinin sınırsız sayıda cüzdana sahip olması kripto paraların takibini zorlaştırmaktadır. Bu sebeple kripto para cüzdanlarının sayılarının sınırlanması kara para aklamaya mücadele yollarından biri olarak görülmelidir. Kullanıcıların banka hesaplarında olduğu gibi kripto para alım satım platformlarında da sadece birer tane cüzdan bulundurmaları ve ihtiyaçlarına uygun olan cüzdanı belirlemeleri (sıcak veya soğuk) yeterli olacaktır. Bu sınırlama, kara paraların kripto para birimleri üzerinden aklanmasını tümüyle engellemese bile platformlar üzerinden aklanmasını engelleyici nitelikte bir tedbirdir.

Kripto para alım satım platformu kurma faaliyetlerine belirli kıstaslar getirilmesi, platformlar üzerinden oluşabilecek dolandırıcılık riskini azaltacak bir adımdır. SPK denetimiyle ticari faaliyet yapan platformlar oluşturularak kripto para kullanıcılarına fon ve kimlik bilgisi güvenliği sağlanması oldukça etkili bir karar olmuştur. Ancak SPK tarafından kripto para alım satım platformlarına sigorta zorunluluğunun da getirilmesi fonların güvenliği açısından faydalı olabilecek bir önlem olarak görülmelidir.

Türkiye’de, kripto para kullanımında kara para aklama ve terörizmin finansmanını engellemek adına atılan adımların FATF standartlarına uyumlu olması önemlidir. Çünkü, kara para aklama ile mücadele, bir ülkenin tek başına çözebileceği bir sorun değil, uluslararası bir problemdir. Bu sebeple ülkelerin iş birliği yaparak çözüm üretmesi ve uygulaması gerekmektedir.

Kara para aklama suçu, kayıt dışı ekonomiyi arttırarak vergi kayıp ve kaçaklarının çoğalmasını sağlamaktadır. Böylelikle vergisini zamanında ve tam ödeyen vergi mükellefleri ile kara para aklayan suçlular arasında eşitlik bozulmakta ve vergi adaletsizliği oluşmaktadır. En etkili çözüm kripto paraların vergi altyapısına entegre edilerek düzenlenmesidir.

3.8.2. Vergilendirme önerileri

Kripto paralar üzerinden kazanç elde eden kişi ya da kurumlar mevcutken ve kripto paralar bir kazanç unsuru olarak kabul edilirken henüz vergi sistemine konu edilmemiş olması vergi kaçakçılığının giderek artması anlamına gelmektedir. Türkiye

için kripto paraların vergilendirmesi durumu hala gündemi meşgul eden bir sorundur. Bunun en önemli sebebi kripto paraların nasıl vergilendirileceğine dair oluşan hukuki belirsizliklerdir.

Türkiye’de henüz yasal düzenlemeye tabi olmayan kripto paralar, 6362 sayılı Sermaye Piyasası Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanunda ve TCMB yönetmeliğinde “gayri maddi varlık” olarak tanımlanmaktadır. Önemli bir adım olmasına rağmen bu tanımlama kripto paraların Türkiye’de kesin bir şekilde gayri maddi varlık olarak nitelendirileceği anlamına gelmemektedir. Kripto paralar, VUK’da gayri maddi varlık veya gayri maddi hak şeklinde tanımlanması koşuluyla nitelik kazanabilecektir.

Gayri maddi varlık tanımlaması GVK’da belirtilen 7 kazanç ve iradın arasında bulunmamaktadır. Bu durumda kripto paraların gayri maddi varlık olarak değerlendirilmesi için (verginin kanuniliği ilkesi gereğince), 193 sayılı GVK’nın 2’nci maddesine gayri maddi varlık unsurunun eklenmesi gerekecektir. Ancak kripto paralar yapıları gereği çok yönlüdür. Bu sebeple gayri maddi varlık tanımı kripto varlıkların değişken yapısını bütünüyle yansıtmamaktadır. Öte yandan, gayri maddi varlık ifadesi kripto paraları kapsamakla birlikte diğer dijital banka paralarını da kapsayabilir. Bu durumda söz edilen tanımlama kripto paralara özel hukuki bir nitelik tanımış olmayacaktır. Üstelik kripto paraların gayri maddi varlık şeklinde tanımlanması hukuki boşluklar yaratabilir. Özellikle GVK’nın 70’inci maddesinde yer alan “gayri maddi haklar” tanımı kripto paraları içerir şekilde değildir. Bu sebeple kripto paraları gayri maddi varlık olarak tanımlamak uygun olmayacaktır.

Kripto paraların vergilendirilmesi hususunda akla gelen yöntemlerden biri de GVK’nın 2’nci maddesinde belirtilen kazanç ve iratları kripto paraların vergilendirilmesine yönelik kullanmaktır. Görünürde kanuna herhangi bir müdahalede bulunmadan 7 unsur ile vergilendirme yapılabilmektedir. Ancak bu şekilde yapılacak herhangi bir vergilendirme, vergi mükelleflerince ifa edilen ödemelerde karışıklığa neden olabilir. Çünkü kanun aracılığı ile vatandaşın alınan vergilerin net ve anlaşılır olması gerekmektedir. Ayrıca kripto paraların doğası gereği sahip olduğu çok yönlü yapısının GVK’da bulunan unsurlarla net bir şekilde örtüşmediği görülmektedir.

Kripto paraları hukuk sistemine mevzu eden ülkeler, kripto paraları yasal ödeme yöntemi, emtia, menkul kıymet, finansal varlık, gayri maddi varlık gibi

kategorilerde nitelendirmekte; ancak Türkiye’de kripto paraların nitelendirilmesi hususunda yol kat edilememektedir.

Kripto paraların “para” olarak tanımlanması durumunda finansal bir istikrar beklenmelidir. Ancak kripto paralar risk taşıyan varlıklardır. Üstelik Türkiye’de yasalar gereği kripto paraların ödeme aracı olarak kullanılması mümkün değildir. Ödeme aracı olarak kullanılabilmesi için yasal değişiklikler gerekmektedir. Ek olarak, kripto paralar üzerinden gerçekleştirilen alım satım kazançları vergiye tabi olmamaktadır. Bu durum da kripto paraların para olarak nitelendirilmesi durumunda vergiden muaf olması anlamına gelmektedir.

Kripto paralar “emtia” olarak tanımlandığında, vergilendirme yönteminde bazı çelişkiler oluşması muhtemeldir. Örneğin, kişinin kripto paraları sürekli alıp sattığı durumda ticari kazanç, tek seferlik işlem yaptığında ise arazi kazanç olarak görülecektir. Böylelikle, ticari kazanç olarak vergilendirildiğinde KDV uygulaması yapılması gerekecektir.

Kripto paraların “menkul kıymet” olarak tanımlanması yapıldığında, satış işlemi gerçekleştirildiği takdirde değer artış kazancı olarak vergilendirilmesi söz konusu olacaktır.

Kripto paralar “finansal varlık” olarak tanımlandığında ise; tahvil, bono, hisse senedi gibi değerlendirilecektir. Gerçek kişilerin gerçekleştirdiği kripto para satışlarında KDV uygulaması yapılmayacak ancak bir yıl içerisinde belirlenmiş miktarlar üzerinde sağlanan tüm kazançlar vergilendirilecektir.

Kripto paralar ülkelerce çeşitli şekillerde tanımlanmış emtia, mülk, eşya vb. tanımlamalar aracılığı ile değerlendirilmiştir. Ancak kripto paraların tam anlamıyla ne emtia olduğu ne mülk olduğu ne de bir eşya olduğu söylenebilir. Bu sebeple yapılması gereken, tanımlanmak istenen varlığın aslında tam olarak neyi ifade ettiği neticesine varmaktır.

Bu çalışmanın sonucunda kripto paraların, “veri tabanlı kaynak” adı altında tanımlanarak “veri tabanlı kaynak kazançları” ifadesiyle 8. kazanç unsuru olarak belirlenmesinin makul olacağı neticesine varılmıştır. Veri tabanlı kaynak kazançları tanımlanmasının uygun bulunmasının ana sebebi, kripto paraların yeni nesil bir finans sistemi olarak, dağıtık defter teknolojisine dayanan dijital bir altyapıya sahip

olmasından kaynaklanmaktadır. Üstelik bu tanımlama veri tabanlı her türlü kazancın vergilendirilmesine olanak sağlamaktadır.

Kripto paraların vergisel sisteme entegrasyonu bakımından olması gereken, “veri tabanlı kaynak kazançları” ifadesinin GVK’nın 2’nci maddesine eklenerek, kripto paralara özel yeni bir unsur oluşturulmasıdır. Eklenen ifade, 8’inci unsur olarak düzenlenmeli ve mevzuat detaylandırılarak hukuki zemin oluşturulmalıdır. Böylelikle yeknesak gelirlerin vergilendirilmesinin dışında yeni teknolojilere uygun yapılandırılabilir bir vergilendirme yöntemi oluşturulmuş ve hukuki bir belirlilik yaratılmış olacaktır.

Kripto para kullanımında veri tabanlı kaynak kazançları olarak tanımlanabilecek olan kripto paraların gelir vergisi ile vergilendirilmesi uygun olacaktır. Vergi kesintisinin yılda bir kez mükellefler tarafından verilecek beyanname yoluyla gerçekleştirilmesi kripto para piyasasının hareketli yapısını korumak adına uygun bir seçenek olarak görülmektedir.

Öneri doğrultusunda eğer veri tabanlı kaynak kazançları ifadesi GVK’nın 2’nci maddesine eklenirse vergilendirmeye dâhil olabilecek vergi türleri aşağıdaki gibidir.

- Kripto para alım satım platformlarının finansal aracılık gerekçesiyle kullanıcılardan talep ettiği işlem ücretlerinin Banka ve Sigorta Muameleleri Vergisi’ne (BSMV) tabi olması uygun olacaktır.
- Kişinin vefat etmesi durumunda mirasçılara kalan veya kişiden başka bir kişiye bağışlanan kripto paraların Veraset ve İntikal Vergisi’ne (VİV) tabi olması yerinde bir vergilendirme olacaktır.

Tüm bunlara ek olarak, diğer ülkelerin de genel olarak uygulamayı tercih etmediği KDV, Türkiye’de uygulanması durumunda faydalı sonuçlar doğurmayacak bir vergi tipidir. Bu durumun ana sebebi, veri tabanlı kaynaklar olarak söz ettiğimiz kripto paraların mal veya hizmet anlamı taşımamasıdır. Bu sebeple kripto paraların vergilendirilmesi durumunda mükellefler KDV’den muaf sayılmalıdır.

Diğer ülkeler tarafından da tercih edilen (yatırım teşviği amacıyla) muafiyet uygulamaları Türkiye’de de uygulanabilir nitelikte bir karar olarak değerlendirilmelidir. Belirli süreler içerisinde muhafaza edilen kripto paralara vergi muafiyeti sağlanmalı ve yatırımlar desteklenmelidir. Ayrıca, düşük miktarlarda kazanç sağlayan kişilere belirlenen miktarlara kadar muafiyet sağlamak yerinde bir karar

olacaktır. Çünkü kripto paraların vergi sistemine dâhil edilmesi uygundur ancak katı kurallar ve yüksek vergi oranları uygulandığı takdirde kripto para piyasasını riske atmak uygun olmayacaktır. Kripto para yatırım alanları doğru vergilendirme oranları ve gerekli muafiyetlerle koruma altına alınmalı ve caydırıcılıktan kaçınılmalıdır.

Önerilen vergilendirme sistemi, kripto paralar üzerinden gerçekleştirilen ödeme, transfer ve madencilik gibi işlemlerde uygulanabilir niteliktedir. Ancak kripto varlıklar sadece söz konusu işlemlerle sınırlı kalmamakta, başka paradigmalarda da bu evrenin içerisinde yer aldığı bilinmektedir. Kripto varlık evreninin genişliği ve çeşitliliği geleneksel vergi sistemlerinin kapsayamadığı alanlara sahip olsa da vergi sistemlerinin kripto varlıkların gelişimiyle paralel ilerlemesi oldukça önemlidir. Bu sebeple DeFi, NFT, staking⁴, airdrop⁵, yield farming⁶ gibi işlemler için özel bir vergilendirme düzenlemesi sağlanmalı ve veri tabanlı kaynak kazançları unsuruna bu işlemlere yönelik kategoriler oluşturulmalıdır.

⁴ Faiz getirisi elde etmek amacıyla kripto paraların kilitlemesi işlemidir.

⁵ Tanıtım amacıyla ücretsiz kripto para edinme işlemidir.

⁶ Faiz getirisi elde etmek amacıyla DeFi platformlarında kripto paraları borç verme ve/veya kilitleme işlemidir.

SONUÇ

Kripto paralar, ödeme araçlarının en ilkel halinden başlayarak günümüze kadar gelen değişim sürecinin bir yansımasıdır. Eşten eşe varlık aktarımı sağlayan, anonim ve merkeziyetsiz olan bu dijital paralar, son yılların en çok rağbet gören finansal araçlarındandır. Kripto paraların sahip olduğu benzersiz özellikler neticesinde kullanıcı sayısı giderek artmış, bu durum kara para aklama ve terörizmin finansmanı faaliyetlerine aracı olmasıyla sonuçlanmıştır. Vergilendirilme süreçleri uzadıkça, kara para aklama faaliyetleri ve vergi kaçaklığı başta olmak üzere birçok suç kanalı kripto paralardan faydalanmıştır.

Kripto paraların bazı mali suçları örtbas etmek amacıyla kullanılmasından dolayı üzerine yapışan kötü imajın yıkılması dijital sistemin geleceği ve teknolojik ilerlemenin devamlılığı açısından oldukça önemlidir. Ancak önemli olan bir başka husus da, finansal ekonomiyi koruma altına almanın yanında sosyal düzenin bütünlüğünü muhafaza etmektir. Özellikle ülkeler için toplumdaki normatif değeri korumak diğer tüm gerekliliklerin önünde bulunmalıdır. Hem kara para aklama faaliyetleriyle mücadele yolunda hem de ülkelerin finansal gelişimi perspektifinde kripto paraların hukuksal tabanının oluşması gerekmektedir. Ancak bu çalışmanın sonucunda görülen, ülkelerin birçoğunda kripto paraları kabullenici ve destekleyici bir hareketlilik olduğu, fakat bu hareketliliğin yeterli olmadığıdır. Özellikle mali başlıklı konularda geleneksel yaklaşımları sürdürmek, diğer ülkeleri ve küresel ölçekli ticaret uyumunu olumsuz yönde etkilemek anlamına gelmektedir. Bu sebeple, ortaya çıkan teknolojik yenilikleri yakalamak ve gerekli altyapıyı hazırlayarak adaptasyon sürecini kısa tutmak en doğru yaklaşım biçimi olacaktır.

Seçili ülkelerde yapılan incelemelerde kara para aklama ile mücadelede gelişim sergilendiği sonucuna varılmıştır. Ülkeler, FATF ve OECD gibi uluslararası çalışmalar gerçekleştiren örgütlerin yayımladıkları prosedürleri uygulayıp uluslararası çapta bir iş birliği sağlama yoluna gitmiştir. Özellikle kripto para hizmet sağlayıcılarına yönelik denetim mekanizmaları oluşturan ülkeler, KYC ve AML/CFT kurallarını yerine getirerek finansal istikrarı tehdit eden kara para aklama suçuna karşı etkili bir yaklaşım benimsemektedir. İncelenen ülkelerin finansal istihbarat birimlerinin Türkiye’de MASAK’ın üstlendiği görevlere benzer görevler üstlenerek çalıştıkları ve FATF tarafından yayımlanan tavsiyeleri uygulama yoluna gittikleri tespit edilmiştir. Bu

durum, kripto paralar aracılığıyla kara para aklama ve terörizmin finansmanına yönelik gerçekleştirilen küresel bir mücadelenin göstergesidir. Çalışmanın ulaştığı en temel sonuçlardan biri, kripto paraların finansal faydasının yanı sıra bazı riskler de barındırdığı ve bu riskli sistemin ülkelerin iş birliği ile kontrol altına alınabileceği ve daha güvenli bir yapı haline getirilebileceğidir.

Bu çalışmanın sonucunda, kara para aklama suçu ile mücadelenin başarılı olması için sadece hukuki çözümlerle sınırlı kalınmaması ve daha kapsayıcı önlemler alınması gerektiği kanısına varılmıştır. Teknolojik altyapının artırılması, eğitim desteğinin sağlanması, güvenlik önlemlerinin yükseltilmesi, cüzdan sınırlaması yapılması ve finansal istihbarat birimlerinin etkinliğinin artırılması gibi nitelikli çalışmalarda bulunulmasının gerekliliği saptanmıştır.

Mali suçları önlemenin en etkili yolu eğitimidir. Kripto para kullanmayı seçen kişilere bilinçli birer yatırımcı olmaları yönünde eğitim verilmelidir. Eğitim sadece kripto para kullanıcılarına yönelik olmamalı, kripto para sistemine yönelik uzman kişilerin yetiştirilmesi de sağlanmalıdır. Ayrıca kişilerin gelişiminin yanı sıra teknolojik gelişimlerin de hızlanması gerekmektedir.

Kara para aklamayla mücadelede finansal istihbarat birimlerinin teknolojik altyapılarının güçlendirilmesi gerektiği tespit edilmiştir. Özellikle kara para aklama ile mücadelede önemli rol oynayan şüpheli işlem bildirimini, tüm finansal sistemleri detaylı şekilde analiz edebilen bir teknolojiyle desteklenerek, suçluların tespitini kolaylaştırmaya yönelik bir alan yaratılması gerektiği gözlemlenmiştir. Ayrıca, art arda şüpheli işlem gerçekleştiren kişilere daha ağır yaptırımlar uygulanması caydırıcı bir önlem olarak tercih edilmelidir.

Kritik öneme sahip hususlardan biri de sınırsız sayıda kripto para cüzdanı kullanımının getirdiği risklerdir. Cüzdan sayısının sınırlandırılması, kripto para kullanıcılarının takibini kolaylaştırdığı gibi kara para aklamaya karşı mücadeleye de katkı sağlayacaktır. Bu sebeple, kullanıcıların bir platformda tek bir hesaba sahip olmalarını sağlayacak hukuki düzenlemeler getirilmeli ve cüzdan sayısının artışıyla beraber ortaya çıkan risk azaltılmalıdır.

İncelenen ülkelerin birçoğunda, kripto paraların hukuki sürece dâhil edildiği sonucuna varılmaktadır. Ülkeler kripto paraları yeni bir finansal sistem olması sebebiyle desteklemek, vergi kaynağı olarak değerlendirmek ve vergi kaçakçılığını

önlemek gibi sebeplerle vergilendirmektedir. Böylelikle kripto paraların mali disipline verebileceği olası zarar engellenmektedir.

İncelenen ülkelerde kripto paralar, finansal varlık veya gayri maddi varlık olarak tanımlanmış ve sermaye kazancı vergisi ya da gelir vergisi üzerinden vergilendirilmiştir. Bu durum, kripto paraları hukuki sisteme entegre ederken vergi uyumuna dikkat edildiğinin göstergesidir. Ek olarak, ülkelerin genellikle halihazırda olan vergi uygulamalarını kripto paralara uygulayarak pratik bir yol izlemeye çalıştıkları da dikkati çeken bir başka husustur.

Vergilendirme boyutunda öncelikli konu, kripto paraların tanımlaması meselesidir. Çünkü kripto paraları vergilendirmeden önce hukuki statülerinin açık ve net biçimde belirlenmesi gerekmektedir. Bu gerekliliğin ana sebebi, verginin konusunun ve matrahının doğru şekilde belirlenmesi ve vergi politikasının bu tanımlamaya uygun olarak oluşturulması ihtiyacıdır.

Bu çalışmada, kripto paraların “veri tabanlı kaynak” olarak tanımlanması ve “veri tabanlı kaynak kazançları” adıyla GVK’nın 2’nci maddesine 8. unsur olarak eklenmesi gerektiği sonucuna ulaşılmıştır. Ayrıca, BSMV ve VİV gibi vergilere konu olabilecek kripto paraların, belirli muafiyetler kapsamında vergilendirilerek sürdürülebilirliğin ve piyasa hareketliliğinin korunması planlanmaktadır. Vergi tahsilatının ise mükelleflerin yılda bir kez beyanname vermesi yoluyla gerçekleştirilmesi uygun görülmektedir.

Son aylarda peşi sıra gelen etkili güvenlik adımları Türkiye’nin kripto para kullanımında açık kapı bırakmayacağı izlenimini vermektedir. Kısa süre içinde, kripto para parantezinde kara para aklama ve terörizmin finansmanı faaliyetlerini önlemeye yönelik yenilikçi ve proaktif yaklaşımlar sergileyen Türkiye’nin, vergilendirme politikasında hızlanarak kripto paraları hukuk sistemine entegre etmesi kuvvetle muhtemeldir. Bu durum, Türkiye’nin yeniliklere hızla adapte olan, değişim ve gelişim yanlısı bir ülke olduğunu ispatlayarak, aynı zamanda suça ve suçlulara karşı tutumunu da belirgin bir şekilde ortaya koymaktadır.

Türkiye’nin uluslararası standartlarla uyum sağlayabilir nitelikte bir yol izlemesi oldukça önemlidir. Türkiye’nin yenilikçi finansal teknolojileri destekleyen ve uyum sağlayan bir yapıda olması, hem mali disiplini sağlayabilen bir devlet olduğunu hem de finansal dünyada kendine yer bulabilecek potansiyele ulaştığını

kanıtlamaktadır. Türkiye her ne kadar temkinli ve analitik bir yaklaşım sergilemiş olsa da gerek söz konusu dijital finansal sisteme uyum sürecini yönetim şekliyle gerekse kripto para ekosisteminin oluşturduğu tehditlere karşı önleyici politikaları uygulama biçimiyle kararlı ve etkili bir tutum sergilemeye devam etmektedir.

Sonuç olarak, kripto paralar finansal bir unsur olmanın yanı sıra ülkelerin mali, hukuki, teknolojik ve sosyolojik yapısını geliştirecek etkili bir dinamiktir. Bu sebeple, yeni finans sisteminin güvenliği ve işleyişine yönelik atılan her iyileştirici adım, kripto paraların oluşturabileceği fırsatları da beraberinde getirerek, dijitalleşen dünya ekonomisine sayısız katkıda bulunacaktır.

KAYNAKÇA

AB Başkanlığı. (t.y.). *Ab'ye genel bakış*. 5 Mayıs 2025 tarihinde https://www.ab.gov.tr/files/rehber/02_rehber.pdf adresinden erişildi.

Abay, E. G. (2024, 25 Aralık). *Rusya'da uluslararası ödemeler için bitcoin kullanımına başlandı*. Anadolu Ajansı. 7 Ağustos 2025 tarihinde <https://www.aa.com.tr/tr/ekonomi/rusyada-uluslararasi-odemeler-icin-bitcoin-kullanimina-baslandi/3434201> adresinden erişildi.

Adb. (t.y.a). *Suç nedir?* 2 Nisan 2025 tarihinde <https://magdurbilgi.adalet.gov.tr/298/Suc-Nedir?> adresinden erişildi.

Adb. (t.y.b). *Fatf - mali eylem görev gücü*. 8 Mayıs 2025 tarihinde <https://diabgm.adalet.gov.tr/Home/SayfaDetay/fatf-mali-eylem-gorev-gucu> adresinden erişildi.

Ainvest. (2025, 12 Nisan). *Venezuela tightens crypto tax enforcement by 2025*. 25 Mayıs 2025 tarihinde <https://www.ainvest.com/news/venezuela-tightens-crypto-tax-enforcement-2025-2504/> adresinden erişildi.

Akbulak Y. (2023, 03 Temmuz). *Hindistan hukuku minvalinde sanal dijital varlıklara, kripto varlıklara veya kripto paralara ilişkin kara para aklamayı önleme yasası hakkında iki temel sorun*. Legal Blog. 26 Mayıs 2025 tarihinde <https://legal.com.tr/blog/ekonomi/hindistan-hukuku-minvalinde-sanal-dijital-varliklara-kripto-varliklar-veya-kripto-paralar-iliskin-kara-para-aklamayi-onleme-yasasi-hakkinda-iki-temel-sorun/> adresinden erişildi.

Akbulak, Y. (2022, 14 Kasım). *Alman federal finans sektörü otoritesinin bafın: bankacılık, sigortacılık ve menkul kıymet sektörü denetimi dışındaki diğer işlevleri*. Legal Blog. 18 Mayıs 2025 tarihinde <https://legal.com.tr/blog/genel/alman-federal-finans-sektoru-otoritesinin-bafin-bankacilik-sigortacilik-ve-menkul-kiymet-sektoru-denetimi-disindaki-diger-islevleri/> adresinden erişildi.

- Akiz, E. H. (2019). *Kripto paranın vergilendirilmesi, muhasebeleştirilmesi ve denetimi* [Yüksek lisans tezi, İstanbul Ticaret Üniversitesi Dış Ticaret Enstitüsü]. YÖK Ulusal Tez Merkezi.
- Akkurt, İ. (2023). *Kripto para gelirlerinin muhasebeleştirilmesi ve vergilendirilmesi üzerine bir inceleme* [Yüksek lisans tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü]. YÖK Ulusal Tez Merkezi.
- Aktaş, M. F. (2023, Aralık). *Dijital dönüşümün paradoksu: kripto paraların küresel etkisi*. TÜBİTAK Bilim ve Teknik Dergisi. 25 Temmuz 2025 tarihinde [chrome-extension://efaidnbmnnnibpcajpcglclefindmkaj/https://bilimteknik.tubitak.gov.tr/system/files/makale/kripto_0.pdf](https://bilimteknik.tubitak.gov.tr/system/files/makale/kripto_0.pdf) adresinden erişildi.
- Aktolga Öztürk, A. (2020, 3 Şubat). *Kripto paralara ilişkin dolandırıcılık yöntemleri*. Finans Hukuku Gündemi Dergisi. 22 Ocak 2025 tarihinde https://www.kanunum.com/XXXX/FinansHDergi35/Kripto-Paralara-Iliskin-Dolandiricilik-Yontemleri_xxci9721408 adresinden erişildi.
- Akyürek K. (2022, 29 Nisan). *Mali eylem görev gücünün değerlendirilmesi ve türkiye'deki yansımaları*. Lexpera Blog. 19 Mayıs 2025 tarihinde <https://blog.lexpera.com.tr/mali-eylem-gorev-gucu-nun-degerlendirilmesi-ve-turkiyedeki-yansimalari/> adresinden erişildi.
- Aljazeera. (2018, 23 Mart). *What is venezuela's new petro cryptocurrency*. 25 Haziran 2025 tarihinde <https://www.aljazeera.com/economy/2018/3/23/what-is-venezuelas-new-petro-cryptocurrency> adresinden erişildi.
- Alptekin, B. (2024a, 20 Şubat). *Dijital dünya ve vergi: sanal mülkiyet, nftler ve sanal ekonominin vergilendirilmesi*. Lebib Yalkın. 30 Mayıs 2025 tarihinde <https://lebibyalkin.com.tr/haber/dijital-dunya-ve-vergi-sanal-mulkiyet-nftler-ve-sanal-ekonominin-vergilendirilmesi> adresinden erişildi.
- Alptekin, B. (2024b, 16 Aralık). *Kripto varlıklarının vergilendirilmesinde küresel trendler: türkiye için bir yol haritası*. Ekonomim. 20 Nisan 2025 tarihinde <https://www.ekonomim.com/kose-yazisi/kripto-varliklarin-vergilendirilmesinde-kuresel-trendler-turkiye-icin-bir-yol-haritasi/786631?> adresinden erişildi.

- Altaş, S. (2010). *Avrupa birliğine uyum sürecinde çifte vergilendirme ve türkiye yaklaşımı* [Yüksek lisans tezi, İstanbul Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü]. YÖK Ulusal Tez Merkezi.
- Altun, M. A. (2024). *Kripto paranın vergilendirilmesi* [Yüksek lisans tezi, Bursa Uludağ Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü]. YÖK Ulusal Tez Merkezi.
- Aydın, A. (2023). *Kripto paranın muhasebeleştirilmesi ve vergilendirilmesi* [Doktora tezi, İstanbul Arel Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü]. YÖK Ulusal Tez Merkezi.
- Aydın, M., & Şahin, E. E. (2025). Kripto paraların kara para aklama amacıyla kullanımı üzerine bibliyometrik bir analiz. *Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 7(1), 1-13, <https://dergipark.org.tr/tr/pub/nohusosbil>
- Aydınşakir, E. (2008). *Kara para aklamayla mücadele* [Yüksek lisans tezi, Adnan Menderes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü]. YÖK Ulusal Tez Merkezi.
- Aykın, H. (2017). *Mali istihbarat birimi modelleri: dünya ve türkiye*. Vergi Dosyası. 15 Mayıs 2025 tarihinde <https://vergidosyasi.wordpress.com/2017/03/03/mali-istihbarat-birimi-modelleri-dunya-ve-turkiye/> adresinden erişildi.
- Baur, D. G., Hong, K., & Lee, A. D. (2018). *Bitcoin: Medium of exchange or speculative assets?* Journal of International Financial Markets, Institutions and Money, 54, 177-189. <https://doi.org/10.1016/j.intfin.2017.12.004>
- Bctr. (2019, 15 Nisan). *Imf ve dünya bankası'ndan yeni bir kripto para birimi*. 21 Mayıs 2025 tarihinde <https://bctr.org/imf-ve-dunya-bankasindan-yeni-bir-kripto-para-birimi-8614/> adresinden erişildi.
- Bctr. (2023, 27 Nisan). *Türkiye'de kaç adet bitcoin atm'si var?.* 07 Temmuz 2025 tarihinde <https://bctr.org/turkiyede-kac-adet-bitcoin-atmsi-var-29155/> adresinden erişildi.
- Bctr. (2024, 10 Ekim). *Birleşik arap emirlikleri kripto işlemlerinden vergiyi kaldırıyor*. Bilgi Platformu. 29 Nisan 2025 tarihinde <https://bctr.org/birlesik-arap-emirlikleri-kripto-islemlerinden-vergiyi-kaldiriyor-36779/> adresinden erişildi.

- Bddk. (2013, 25 Kasım). *Basın açıklaması*. 3 Şubat 2025 tarihinde <https://www.bddk.org.tr/Duyuru/EkGetir/510?ekId=530> adresinden erişildi.
- Beenen, T., & Van den Bosch, W. (2020, 26 Mayıs). *Dutch registration regime for crypto service providers*. Clifford Chance. 22 Haziran 2025 tarihinde <https://www.cliffordchance.com/insights/resources/blogs/talking-tech/en/articles/2020/05/dutch-registration-regime-for-crypto-service-providers.html?> adresinden erişildi.
- Beest, P. T. (2017). *Bitcoin: explaining variations in regulatory approaches* [Bachelor's thesis, Leiden University]. 05 Temmuz 2024 tarihinde <https://studenttheses.universiteitleiden.nl/handle/1887/52844> adresinden erişildi.
- Binance Türkiye. (2024, 10 Haziran). *Kriptoğrafi nedir?*. 15 Ocak 2025 tarihinde <https://www.binance.tr/blog/Makaleler/bc65cee1064344f5935a04c57e8a53aa> adresinden erişildi.
- Bingöl, İ. (2022). Sosyolojik suç teorilerine kuramsal bir yaklaşım: sosyal süreç teorileri. *Bingöl Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, (24), 640-652. <https://doi.org/10.29029/busbed.1119294>
- Bitcoin ATM. (2024, 10 Mayıs). *Wikipedia*. 27 Mart 2025 tarihinde https://tr.wikipedia.org/wiki/Bitcoin_ATM adresinden erişildi.
- Bitlo Akademi. (2022, 09 Kasım). *Kripto para ve kripto varlık arasındaki fark nedir?*. 12 Mayıs 2025 tarihinde <https://akademi.bitlo.com/makale/kripto-para-ve-kripto-varlik-arasindaki-fark-nedir> adresinden erişildi.
- Bitlo. (t.y.). *Emtia*. 12 Mayıs 2025 tarihinde <https://www.bitlo.com/kripto-paralar/emtia> adresinden erişildi.
- Blockchain Council. (2025, 14 Ağustos). *How many bitcoins are there and how many are left to mine? (2025)*. 25 Ağustos 2025 tarihinde <https://www.blockchain-council.org/cryptocurrency/bitcoins-are-left-to-mine/> adresinden erişildi.

BtcTurk. (2024a, 07 Ekim). *Stablecoin nedir? stabil coinler ne sağlar?*. Bilgi Platformu. 13 Mayıs 2025 tarihinde <https://bilgiplatformu.btcturk.com/kripto-okur-yazarlik/stablecoin-nedir/> adresinden erişildi.

BtcTurk. (2024b, 14 Mayıs). *Kağıt cüzdan nedir?*. Bilgi Platformu. 07 Temmuz 2025 tarihinde <https://bilgiplatformu.btcturk.com/kripto-okur-yazarlik/paper-wallet-nedir/> adresinden erişildi.

BtcTurk. (2025, 28 Ocak). *Kripto para borsası nedir? kripto borsaları nasıl çalışır?*. Bilgi Platformu. 30 Mart 2025 tarihinde <https://bilgiplatformu.btcturk.com/kripto-okur-yazarlik/kriptopara-borsasi-nedir/> adresinden erişildi.

Bülbül, D., & Güler, K. (2025). Suç gelirlerinin aklanması ve vergi suçları ilişkisinin mali eylem görev gücü (fatf) standartları temelinde incelenmesi: türkiye için bir durum değerlendirmesi. *Sosyoekonomi*, 33(63), 479-507. <https://doi.org/10.17233/sosyoekonomi.2025.01.22>

Coinbase. (t.y.a). *What is a token?*. 13 Mayıs 2025 tarihinde <https://www.coinbase.com/learn/crypto-basics/what-is-a-token> adresinden erişildi.

Coinbase. (t.y.b). *What is a stablecoin?*. 13 Mayıs 2025 tarihinde <https://www.coinbase.com/learn/crypto-basics/what-is-a-stablecoin> adresinden erişildi.

Coinbase. (t.y.c). *What is mica? markets in crypto-assets regulation*. 22 Mayıs 2025 tarihinde <https://www.coinbase.com/learn/your-crypto/what-is-mica-markets-in-crypto-assets-regulation> adresinden erişildi.

CoinGecko. (2025, 09 Mayıs). *Tüm kripto paralar*. 09 Mayıs 2025 tarihinde <https://www.coingecko.com/tr/all-cryptocurrencies> adresinden erişildi.

Coinmarketcap. (2025, 23 Mayıs). *Coinmarketcap*. 23 Mayıs 2025 tarihinde <https://coinmarketcap.com/> adresinden erişildi.

- Comply Advantage. (2025, 22 Ocak). *What are the 3 stages of money laundering?*. 13 Mayıs 2025 tarihinde <https://complyadvantage.com/insights/3-stages-money-laundering/> adresinden erişildi.
- Corbet, S., Lucey, B., Urquhart, A., & Yarovaya, L. (2019). *Cryptocurrencies as a financial asset: A systematic analysis*. *International Review of Financial Analysis*, 62, 182-199. <https://doi.org/10.1016/j.irfa.2018.09.003>
- Coşkun, K., & Yıldırım, S. (2023). Paranın tarihsel serüven içerisindeki formları. *Muhasebe ve Finans Tarihi Araştırmaları Dergisi*, (25), 85-103. <chrome-extension://efaidnbmnnnibpcajpcglclefindmkaj/https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/2895961>
- Crystal Intelligence. (2025, 02 Nisan). *The 10 biggest crypto hacks in history*. 2 Temmuz 2025 tarihinde <https://crystalintelligence.com/investigations/the-10-biggest-crypto-hacks-in-history/> adresinden erişildi.
- Çatlı, M., & Şimşek, S. (2021). Dijital para ve egemenlik. *Türkiye Adalet Akademisi Dergisi*, (48), 151-184. <https://doi.org/10.54049/taad.1009216>
- Çetinkaya, Ş. (2018). Kripto paraların gelişimi ve para piyasalarındaki yerinin swot analizi ile incelenmesi. *Uluslararası Ekonomi ve Siyaset Bilimleri Akademik Araştırmalar Dergisi*, 2(5), 11-21. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/joecopol/issue/42274/508677>
- Çildir, M., & Chandirli, S. (2024). Kripto para birimlerinin vergilendirme politikaları ve seçili ülkeler açısından analizi. *Dumlupınar Üniversitesi İİBF Dergisi*, (14), 262-271. <https://doi.org/10.58627/dpuiibf.1536931>
- Çolak, M. (2021). *Vergi hukuku*. Adalet Kitabevi.
- D'Souza, J. (2025, 14 Ocak). *Blockchain statistics*. Elektro IQ. 08 Mayıs 2025 tarihinde <https://electroiq.com/stats/blockchain-statistics/> adresinden erişildi.
- Dark, C., Emery, D., Ma, J., & Noone, C. (2019). *Cryptocurrency: ten years on*. RBA Bulletin.

- Doğan, A., & Kabayel, M. (2016). Küresel vergi rekabeti ve vergi cennetleri üzerine değerlendirmeler. *Liberal Düşünceler Dergisi*, (81), 75-98.
<https://dergipark.org.tr/tr/pub/liberal/issue/48201/610069>
- Doğrusöz, B. (2020). *Dkv ve verginin yasallığı ilkesi*. TÜRMOB. 09 Mayıs 2025 tarihinde <https://www.turmob.org.tr/BasinOdasi/BasinArsiv/Detay/8fddef4-19c2-4491-9458-58487c03357b/dkv-ve-verginin-yasalligi-ilkesi#:~:text=Anayasam%C4%B1z%C4%B1n%202073.%20maddesin%r> adresinden erişildi.
- Dumitrescu, G. C. (2017), *Bitcoin - a brief analysis of the advantages and disadvantages*, <https://goo.gl/2bwjhp>
- Dursun, A. (2022, 12 Ağustos). *İran, kripto paraların ithalat için kullanılması şartıyla yasal olduğunu açıkladı*. Anadolu Ajansı. 7 Ağustos 2025 tarihinde <https://www.aa.com.tr/tr/dunya/iran-kripto-paralarin-ithalat-icin-kullanilmasi-sartıyla-yasal-oldugunu-acikladi/2659801#> adresinden erişildi.
- Dursun, H. (2005). Ekonomik suçlar ve türkiye'deki sürdürülebilir kalkınmaya etkileri. *Türkiye Barolar Birliği Dergisi*, (58), 215-246. chrome-extension://efaidnbmnnnibpcajpcglclefindmkaj/http://portal.ubap.org.tr/App_The mes/Dergi/2005-58-143.pdf
- Dülger, M. V. (2024). Kripto varlıkların suç gelirlerinin aklanmasında kullanılması ve alınması gereken nlemler. *Hukuk Fakültesi Dergisi*, 10(1), 41-94.
<https://dergipark.org.tr/tr/pub/iauhfd/issue/88198/1589652>
- Düzenli, K., & Perdahçı, Z. N. (2024). Sanatın yeni dijital ağı: nft'ler ve kullanım alanları. *Yedi (Sanatta Dijitalizm zel Sayısı)*, 17-33.
<https://doi.org/10.17484/yedi.1410042>
- Egm. (t.y.). *Dolandırıcılık*. 2 Mayıs 2025 tarihinde <https://www.egm.gov.tr/dolandiricilik> adresinden erişildi.
- Ekiz, Y. (2019). *Bir deme aracı olarak kripto para birimlerinin gelişimi ve türkiye'de vergilendirilmesi* [Yüksek lisans tezi, Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü]. YÖK Ulusal Tez Merkezi.

Elektronik Fon Transferi, (2024, 19 Nisan). *Wikipedia*. 25 Mart 2024 tarihinde https://tr.wikipedia.org/wiki/Elektronik_Fon_Transferi#:~:text=Elektronik%20Fon%20Transferi%20ya%20da,%C3%B6demelerin%20ger%C3%A7ekle%C5%9Ftirilmesi%20i%C5%9Fi%20olarak%20tan%C4%B1mlanabilir. adresinden erişildi.

Elmas, B., & Aydın, S. (2021). Geçmişten günümüze paranın tarihi: fiziki paradan kripto paraya. *Muhasebe ve Finans Tarihi Araştırmaları Dergisi*, Özel Sayı, 253-264. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/muftad/issue/67792/1011433>

Erdem, L. S. (2024). *Kripto paraların finansal sistem ve ödeme sistemleri üzerine etkileri: seçili kripto paralar için ampirik bir analiz* [Doktora tezi, Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü]. YÖK Ulusal Tez Merkezi.

Erdem, T. (2022). *Kripto paraların vergilendirilmesi* [Yüksek lisans tezi, İstanbul Arel Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü]. YÖK Ulusal Tez Merkezi.

Erdinç, U. (2010). *Karaparanın aklanması ve vergilendirilmesi sorunu* [Yüksek lisans tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü]. YÖK Ulusal Tez Merkezi.

Ergün, İ. (2022). *Türkiye'de kripto para madenciliğine uygulanabilecek adli ve idari yaptırımlara dair genel bir değerlendirme*. *Güvenlik Bilimleri Dergisi*, 11(1), 135-166. doi:10.28956/gbd.1023928

Esmâ. (t.y.). *Markets in crypto-assets regulation (mica)*. 22 Mayıs 2025 tarihinde <https://www.esma.europa.eu/esmas-activities/digital-finance-and-innovation/markets-crypto-assets-regulation-mica> adresinden erişildi.

Eşelioğlu, A. (2024). *Dijital devrime kripto para okuryazarlığı ile hazırlanın*. *Dünya Gazetesi*. 02 Ocak 2025 tarihinde <https://www.dunya.com/kose-yazisi/dijital-devrime-kripto-para-okuryazarligi-ile-hazirlanin/716762> adresinden erişildi.

Euronews. (2021, 05 Aralık). *Bitcoin ile alışveriş: kripto para ile ödeme kabul eden şirketler hangileri?*. 02 Şubat 2025 tarihinde <https://tr.euronews.com/2021/12/05/bitcoin-ile-al-sveris-kripto-para-ile-odeme-kabul-eden-sirketler-hangileri> adresinden erişildi.

Fatf, (2021). *Jurisdictions under increased monitoring – october 2021*. 07 Aralık 2025 tarihinde <https://www.fatf-gafi.org/en/publications/High-risk-and-other-monitored-jurisdictions/Increased-monitoring-october-2021.html>? adresinden erişildi.

Fatf, (2023). *Virtual assets: targeted update on implementation of the fatf standards on virtual assets and virtual asset service providers*. 30 Mart 2025 tarihinde <https://www.fatf-gafi.org/en/publications/Fatfrecommendations/targeted-update-virtual-assets-vasps-2023.html> adresinden erişildi.

Fatf, (2024). *Jurisdictions under increased monitoring – june 2024*. 03 Haziran 2025 tarihinde <https://www.fatf-gafi.org/en/publications/High-risk-and-other-monitored-jurisdictions/increased-monitoring-june-2024.html>? adresinden erişildi.

Fatf, (t.y.). *Fatf*. 23 Mayıs tarihinde <https://www.fatf-gafi.org/en/countries/fatf.html> adresinden erişildi.

Fca, (2024, 15 Ocak). *Cryptoassets: aml/ctf regime*. 20.07.2025 tarihinde <https://www.fca.org.uk/firms/financial-crime/cryptoassets-aml-ctf-regime> adresinden erişildi.

Fidan, M., Dilek, S., & Esev, A. (2019). Dünden bugüne paranın tarihi ve türkiye’de kâğıt para kullanımı. *Sosyal Bilimler Dergisi*, 9(18), 141-162. <https://doi.org/10.31834/kilissbd.613107>

Finansal Yürütme Kurumu, (2025, 22 Mayıs). *Wikipedia*. 30 Mayıs 2025 tarihinde https://en.wikipedia.org/wiki/Financial_Conduct_Authority? adresinden erişildi.

FinTech İstanbul. (2023, 27 Nisan). *Dünyadaki bitcoin atm'lerinin sayısı 34 bini geçti*. 12 Ocak 2025 tarihinde <https://fintechistanbul.org/2023/04/27/dunyadaki-bitcoin-atmlerinin-sayisi-34-bini-gecti/#:~:text=Bitcoin%20ATM'lerinin%20en%20yayg%C4%B1n,ise%201'er%20adet%20bulunuyor%E2%80%A6> adresinden erişildi.

- Forbes, (2024). *En çok kripto paraya sahip 15 ülke: türkiye 3. sırada*. 20 Ağustos 2025 tarihinde <https://www.forbes.com.tr/makale/en-cok-kripto-paraya-sahip-15-ulke-turkiye-3-sirada> adresinden erişildi.
- Frizel, S. (2014). *The irs will tax bitcoin as a property*. Time. 01 Ocak 2025 tarihinde https://time.com/37428/bitcoin-irs-property-virtual-currency/?utm_source adresinden erişildi.
- G20. (2025, 25 Şubat). *Wikipedia*. 29 Mart 2025 tarihinde https://tr.wikipedia.org/wiki/Bitcoin_ATM adresinden erişildi.
- Gazioğlu, A., & Özen, A. (2022). Nft'nin gelişimi ve vergilendirilmesi üzerine genel değerlendirme. *İzmir Sosyal Bilimler Dergisi*, 4(1), 23-33. <https://doi.org/10.47899/ijss.1107237>
- Gediz Oral, B., & Yeşilkaya, Y. (2021). Kripto para ikilemi: kara para aklama ve bitcoin. *Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, (39), 209-239. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/sbe/issue/61606/866161>
- Government of Canada. (2023a). *Canada's anti-money laundering and anti-terrorist financing regime strategy (2023–2026)*. 26 Şubat 2025 tarihinde <https://www.canada.ca/en/department-finance/programs/financial-sector-policy/canadas-anti-money-laundering-and-anti-terrorist-financing-regime-strategy-2023-2026.html> adresinden erişildi.
- Government of Canada. (2023b, 13 Aralık). *Information for crypto-asset users and tax professionals*. 26 Şubat 2025 tarihinde <https://www.canada.ca/en/revenue-agency/programs/about-canada-revenue-agency-cra/compliance/cryptocurrency-guide.html> adresinden erişildi.
- Gökbunar, R. A. (2010). *Organize suçlarla mücadelede yeni silah: vergi*. Hukuk.
- Gönüllüoğlu, S., & Sezer, S. (2022). Kripto para farkındalığı üzerine bankacılık sektöründe nitel bir araştırma. *Finans Ekonomi ve Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 7(1), 193-205. <https://doi.org/10.29106/fesa.1089101>

- Gülşen, C. (2009). *Paranın işlevleri ve cumhuriyet öncesi kâğıt para uygulamaları* [Yüksek lisans tezi, Marmara Üniversitesi Bankacılık ve Sigortacılık Enstitüsü]. YÖK Ulusal Tez Merkezi.
- Gün, Y. (2024, 5 Aralık). *Fransa gerçekleşmemiş kripto para kazançlarına vergi getirilmesini tartışıyor; bitcoin'i verimsiz varlıklar kategorisine alıyor*. 99 Bitcoins. 15 Şubat 2025 tarihinde <https://99bitcoins.com/tr/haberler/fransa-gerceklesmemis-kripto-para-kazanclarina-vergi-getirilmesini-tartisiyor-bitcoini-verimsiz-varliklar-kategorisine-alıyor/> adresinden erişildi.
- Günay, H. F., & Kargı, V. (2018). Kripto paranın vergilendirilmesinin mali yönden değerlendirilmesi. *Journal of Life Economics*, 5(3), 61-76. <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/529281>
- Gündüz, C. (2024, 31 Aralık). *Kripto para dolandırıcılığı*. Hukuk ve Bilişim Dergisi. 13 Şubat 2025 tarihinde https://www.hukukvebilisimdergisi.com/kripto-para-dolandiriciligi/#_Toc186207279 adresinden erişildi.
- Gürler, A. G. (2010). *Küresel mali yönetim: imf yapısal uyum programları ve gelişmekte olan ülkelerde yaşanan dönüşüm* [Yüksek lisans tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü Maliye Anabilim Dalı]. YÖK Ulusal Tez Merkezi.
- Häring, W., & Wöckener, K. (2023, 04 Temmuz). *Mica regulation: new regulatory framework for crypto-assets issuers and crypto-asset services providers in the eea*. Whitecase. 28 Aralık 2024 tarihinde <https://www.whitecase.com/insight-alert/mica-regulation-new-regulatory-framework-crypto-assets-issuers-and-crypto-asset?> adresinden erişildi.
- Imf, (2025). *Press release – imf and the statistical community release new global standards for macroeconomic statistics*. 05 Temmuz 2025 tarihinde https://www.imf.org/en/News/Articles/2025/03/20/pr25072-imf-and-statistical-community-release-new-global-standards-for-macroeconomic-stats?utm_source adresinden erişildi.
- Interpol. (t.y.). *Financial crime*. 30 Ocak 2025 tarihinde <https://www.interpol.int/Crimes/Financial-crime> adresinden erişildi.

İras. (2023, 10 Kasım). *Singapore commits to implement the crypto-asset reporting framework*. 1 Şubat 2025 tarihinde <https://www.iras.gov.sg/news-events/newsroom/singapore-commits-to-implement-the-crypto-asset-reporting-framework> adresinden erişildi.

İnce, B. (t.y.). *Kripto paraların vergilendirilmesi*. İnce Hukuk Danışmanlık. 8 Mayıs 2025 tarihinde <https://bunyaminince.av.tr/blog/kripto-paralarin-vergilendirilmesi/#:~:text=Kripto%20paralar%3B%20hesap%20birimi%2C%20de%4C%9Fi%5C%9Fim,denetimin%20BDDK%20taraf%C4%B1ndan%20yap%C4%B1lamayaca%C4%9F%C4%B1%20belirtilmi%C5%9Ftir.> adresinden erişildi.

İnce, Ş. (t.y.). *Hollanda'da bilişim hukuku ve kripto paraların bankaya yatırılması*. Haber Gazetesi. 25 Mayıs 2025 tarihinde <https://www.haber.nl/hollandada-bilisim-hukuku-ve-kripto-paralarin-bankaya-yatirilmesi/> adresinden erişildi.

Jonesday. (2025, 28 Temmuz). *Crypto assets, casps, and aml/cft compliance: the new european regulatory landscape under mica and amlr*. 22 Nisan 2025 tarihinde https://www.jonesday.com/en/insights/2025/07/crypto-assets-casps-and-amlcft-compliance-the-new-european-regulatory-landscape-under-mica-and-amlr?utm_source adresinden erişildi.

Kahraman, S. (2024, 27 Ekim). *Tarihteki en büyük kripto para dolandırıcılıkları*. Ninja News. 2 Şubat 2025 tarihinde <https://ninjanews.io/haber/tarihteki-en-buyuk-kripto-para-dolandiriciliklari/> adresinden erişildi.

Kamalak, M. (1980). Para ve para sistemleri. *Atatürk Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*, 4(3-4), 71-97. [chrome-extension://efaidnbmnnnibpcajpcglclefindmkaj/https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/29787#35052\]-29787.pdf](chrome-extension://efaidnbmnnnibpcajpcglclefindmkaj/https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/29787#35052]-29787.pdf)

Karaçağıl, A. (2023). *Dünyada kripto paralar üzerine vergisel düzenlemeler ve türkiye yansımaları* [Yüksek lisans tezi, Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü]. YÖK Ulusal Tez Merkezi.

Karaçalı, C. (2019). *Kripto paraların muhasebeleştirilmesi: bir uygulama* [Yüksek lisans tezi, Bartın Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü]. YÖK Ulusal Tez Merkezi.

- Karaduman, D. (2013). *Türkiye’de kara para aklama ile mücadele yöntemleri* [Yüksek lisans tezi, Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü]. YÖK Ulusal Tez Merkezi.
- Kaspersky. (t.y.). *Yaygın olarak görülen kripto para birimi dolandırıcılıkları ve bunlardan kaçınma*. 01 Mart 2025 tarihinde <https://www.kaspersky.com.tr/resource-center/definitions/cryptocurrency-scams> adresinden erişildi.
- Kaur, G. (2025, 21 Ocak). *Cryptocurrency earnings abroad: tax rules every digital nomad must know in 2025*. Cointelegraph. 13 Şubat 2025 tarihinde <https://cointelegraph.com/learn/articles/crypto-earnings-abroad-tax-rules-every-digital-nomad-must-know> adresinden erişildi.
- Kayacan, E. Y., & Anavatan, A. (2018). Bitcoin getirilerinin kaotik yapısının incelenmesi. *Avrasya Sosyal ve Ekonomi Araştırmaları Dergisi*, 5(7), 123-134.
- Kaylar N., Özcan, E., & Şener M. (2025). *Travel rule (seyahat kuralı) ve türkiye'deki uygulamaları*. Tevetoğlu Legal. 04 Ağustos 2025 tarihinde <https://www.tevetoglu.av.tr/tr/yayinlarimiz/travel-rule-seyahat-kurali-ve-turkiyedeki-uygulamalari-2025-02-24-135135> adresinden erişildi.
- Kerelbayev, O. (2025, 26 Mayıs). *Singapore crypto regulations: all you need to know in 2025*. The Sumsuher. 26 Temmuz 2025 tarihinde <https://sumsub.com/blog/singapore-crypto-regulations-all-you-need-to-know/> adresinden erişildi.
- Kırbaş, İ. (2018). Blokzinciri teknolojisi ve yakın gelecekteki uygulama alanları. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Dergisi*, 9(1), 75-82. <https://doi.org/10.29048/makufebed.365066>
- Kıvanç, Y., & Özcan, Y. (2022). Türkiye ekonomisi para arzı dinamikleri ve katılım bankacılığı. *Uluslararası Hukuk ve Sosyal Bilim Araştırmaları Dergisi*. 4(1), 33-52. <https://doi.org/10.51524/uhusbad.1057241>
- Koçak, T. B. (2023). *Paranın dijitalleşme süreci: kripto para* [Yüksek lisans tezi, Trakya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü]. YÖK Ulusal Tez Merkezi.

- Kolay, S. (2023). *Kripto paralar ve vergilendirme sorunları: ülke örnekleri* [Yüksek lisans tezi, Zonguldak Bülent Ecevit Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü]. YÖK Ulusal Tez Merkezi.
- Kolçak, B. (2022). *Kripto paraların vergilendirilmesinde uluslararası vergi sistemlerinin rolüne ilişkin karşılaştırmalı bir analiz* [Yüksek lisans tezi, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü]. YÖK Ulusal Tez Merkezi.
- Korkmaz, S. S. (2025a, 2 Ocak). *Dünyada 205 ülkede kripto paralara ve kripto paraların vergilendirilmesine ilişkin düzenlemeler*. Hukuk ve Bilişim Dergisi. 15 Temmuz 2025 tarihinde <https://www.hukukvebilisimdergisi.com/dunyada-205-ulkede-kripto-paralara-ve-kripto-paralarin-vergilendirilmesine-iliskin-duzenlemeler/> adresinden erişildi.
- Korkmaz, S.S. (2025b, 01 Nisan). *Dünya üzerinde kripto varlıklara ilişkin alınan kara para aklama ile mücadele yükümlülükleri*. Hukuk ve Bilişim Dergisi. 22 Haziran 2025 tarihinde <https://www.hukukvebilisimdergisi.com/dunya-uzerinde-kripto-varliklara-iliskin-alinan-kara-para-aklama-ile-mucadele-yukumlululeri/> adresinden erişildi.
- Ktb. (t.y.). *Ekonomik işbirliği ve kalkınma örgütü (oecd)*. 7 Mayıs 2025 tarihinde <https://disiliskiler.ktb.gov.tr/tr-22153/ekonomik-isbirligi-ve-kalkinma-orgutu-oecd.html> adresinden erişildi.
- Kulular İbrahim, M. A. (2023). Kripto paranın amerika gelir idaresi'nin 2014-21 sayılı kılavuzu ve 2019-24 sayılı gelir yönetmeliği bağlamında vergilendirilmesi. *Sakarya Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 11(1), 469-496. <https://doi.org/10.56701/shd.1200051>
- KuveytTürk. (2023, 22 Haziran). *Dijital para vs kripto para*. 3 Nisan 2025 tarihinde <https://www.kuveytturk.com.tr/blog/teknoloji/dijital-para-vs-kripto-para#:~:text=adresinden%20erişildi.>
- Kvkk. (t.y.). *Kamuoyu duyurusu: veri ihlali bildirimini eliptik yazılım ve ticaret aş (btcturk)*. 2 Mayıs 2025 tarihinde <https://www.kvkk.gov.tr/Icerik/6970/Kamuoyu-Duyurusu-Veri-Ihlali-Bildirimini-Eliptik-Yazilim-ve-Ticaret-AS-BtcTurk-> adresinden erişildi.

- Legge, M. (2024, 05 Aralık). *Crypto tax netherlands: ultimate guide 2025*. Koinly. 02 Nisan 2025 tarihinde <https://koinly.io/guides/netherlands-crypto-tax/> adresinden erişildi.
- Legge, M. (2025a, 22 Temmuz). *Us bitcoin & crypto tax rate: how much will you pay?*. Koinly. 12 Ağustos 2025 tarihinde <https://koinly.io/blog/us-bitcoin-crypto-tax-rates/> adresinden erişildi.
- Legge, M. (2025b, 12 Mayıs). *Crypto tax guide germany 2025*. Koinly. 17 Haziran 2025 tarihinde <https://koinly.io/guides/crypto-tax-germany/> adresinden erişildi.
- Legge, M. (2025c, 09 Temmuz). *Crypto tax uk: expert guide 2025*. Koinly. 15 Ağustos 2025 tarihinde <https://koinly.io/guides/hmrc-cryptocurrency-tax-guide/> adresinden erişildi.
- Lindrea, B. (2025, 03 Eylül). *Us rises to 2nd in crypto adoption as apac sees most growth: chainalysis*. Cointelegraph. 04 Eylül 2025 tarihinde <https://cointelegraph.com/news/us-second-in-crypto-adoption-india-leads-all-chainalysis> adresinden erişildi.
- Malumatfuruş. (2022, 28 Haziran). *Kâğıt ve madeni para basım yerleri*. 09 Mayıs 2025 tarihinde <https://www.malumatfurus.org/darphane-para-basma/> adresinden erişildi.
- Manay CPA. (2025, 01 Ocak). *Beneficial ownership information 2024*. 24 Mayıs 2025 tarihinde <https://www.manaycpa.com/tr/beneficial-ownership-information-2024/> adresinden erişildi.
- Masak, (2019). *Şüpheli işlem bildirim rehberi (bankacılık) ve masak online sistemi güncellendi*. 22 Nisan 2025 tarihinde <https://masak.hmb.gov.tr/duyuru/supheli-islem-bildirim-rehberi-bankacilik-ve-masak-online-sistemi-guncellendi> adresinden erişildi.
- Masak, (2024). *Kripto varlık hizmet sağlayıcıları şüpheli işlem bildirim rehberi ve masak online sistemi güncellendi*. 02 Ocak 2025 tarihinde <https://masak.hmb.gov.tr/duyuru/kripto-varlik-hizmet-saglayicilari-supheli-islem-bildirim-rehberi-ve-masak-online-sistemi-guncellendi> adresinden erişildi.

- Masak. (t.y.a). *Aklama suçu genel bilgi*. 30 Temmuz 2025 tarihinde <https://masak.hmb.gov.tr/aklama-sucu-genel-bilgi> adresinden erişildi.
- Masak. (t.y.b). *Aklamanın aşamaları*. 13 Mayıs 2025 tarihinde [https://masak.hmb.gov.tr/aklamanin-asamaları#:~:text=Ayr%C4%B1%C5%9Ft%C4%B1rma%20\(Layering\)%20A%C5%9Famas%C4%B1](https://masak.hmb.gov.tr/aklamanin-asamaları#:~:text=Ayr%C4%B1%C5%9Ft%C4%B1rma%20(Layering)%20A%C5%9Famas%C4%B1) adresinden erişildi.
- Masak. (t.y.c). *Görev ve yetkiler*. 25 Nisan 2025 tarihinde <https://masak.hmb.gov.tr/gorev-ve-yetkiler> adresinden erişildi.
- McClure, Z. (2025a, 28 Temmuz). *Crypto taxes in Japan*. TokenTax. 22 Ağustos 2025 tarihinde <https://tokentax.co/blog/crypto-taxes-in-japan> adresinden erişildi.
- McClure, Z. (2025b, 29 Haziran). *Guide to crypto tax in canada (2025 cra rules)*. TokenTax. 26 Temmuz 2025 tarihinde <https://tokentax.co/blog/guide-to-crypto-taxes-in-canada?> adresinden erişildi.
- Meier, S. (2025, 05 Mayıs). *Best 18 crypto tax-free countries in 2025*. Citizen. 13 Temmuz 2023 tarihinde https://citizenx.com/insights/crypto-tax-free-countries/?utm_source adresinden erişildi.
- Mellor, M. (2010). *What is money? in the future of money: from financial crisis to public resource*. Pluto Press.
- Memiş, B. (2025). *Para aklama aşamaları*. 22 Nisan 2025 tarihinde <https://www.memis.av.tr/para-aklama-asamaları/> adresinden erişildi.
- Mishkin, F. S., & Serletis, A. (2016). *The economics of money, banking, and financial markets*. Pearson Canada.
- Miynat, M., & Duramaz, S. (2013). Karapara aklama aracı olarak yeni bir mali suç: siber-aklama. *Yönetim ve Ekonomi Dergisi*, 20(1), 315-325. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/yonveek/issue/13698/165809>

- Moille, C. (2024, 09 Ekim). *French jurisdictions rulings on the liability of digital asset service providers in managing clients' crypto-assets*. Goodwin. 25 Haziran 2025 tarihinde <https://www.goodwinlaw.com/en/insights/publications/2024/10/insights-technology-french-legislator-rulings-managing-crypto-assets?> adresinden erişildi.
- Mutlu Serter, E. (2024). *Vergilendirmede yeni dönüşüm: kripto paralar* [Doktora tezi, Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü]. YÖK Ulusal Tez Merkezi.
- Mutluoğlu, D. (2020). *Kripto para birimleri ve suçtan kaynaklanan malvarlığı değerlerini aklama suçu* [Yüksek lisans tezi, Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü]. YÖK Ulusal Tez Merkezi.
- Nakamoto, S. (2008). Bitcoin: A peer-to-peer electronic cash system. 23 Nisan 2025 tarihinde <https://bitcoin.org/bitcoin.pdf> adresinden erişildi.
- Nft. (2025, 19 Ocak). *Wikipedia*. 05 Mayıs 2025 tarihinde <https://tr.wikipedia.org/wiki/NFT#:~:text=NFT'ler> adresinden erişildi.
- Oecd, (2020, 14 Ekim). *Taxing virtual currencies: an overview of tax treatments and emerging tax policy issues*. 27 Mayıs 2025 tarihinde <https://www.oecd.org/tax/tax-policy/flyer-taxing-virtual-currencies-an-overview-of-tax-treatments-and-emerging-tax-policy-issues.pdf> adresinden erişildi.
- Oecd, (2023). *International standards for automatic exchange of information in tax matters*. 28 Mayıs 2025 tarihinde https://www.oecd.org/en/publications/international-standards-for-automatic-exchange-of-information-in-tax-matters_896d79d1-en/full-report/component-6.html#section-d1e589-95be9046e6 adresinden erişildi.
- Oecd, (2025). *Crypto-asset reporting framework status message xml schema*. 30 Haziran 2025 tarihinde https://www.oecd.org/en/publications/crypto-asset-reporting-framework-status-message-xml-schema_e528d7f5-en.html adresinden erişildi.
- Oğhan, V. (2020). *Vergi cennetlerinin dijital vergi cennetlerine dönüşümünün vergileme üzerine etkileri* [Yüksek lisans tezi, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü]. YÖK Ulusal Tez Merkezi.

- Oğuz, N. S. (2021). *Dünyada ve türkiye’de kripto paraların vergilendirilmesi* [Yüksek lisans tezi, Kırıkkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü]. YÖK Ulusal Tez Merkezi.
- Oğuz, R., Kınacı, E., & Babacan, H.H. (2023). Kripto para cüzdanının (sıcak cüzdan) adli bilişim açısından incelenmesi. *Journal of Computer Science*. 8(2), 130-142. <https://doi.org/10.53070/bbd.1349208>
- Okuyucu, H. H. (2020). *Hash fonksiyonlarının adli bilişimde uygulamaları ve c++ ile şifreleme algoritması tasarımı* [Yüksek lisans tezi, Karabük Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü]. YÖK Ulusal Tez Merkezi.
- Ömriüzun, B. (2019). *Yapay sinir ağları ile kripto paraların fiyat modellemesi* [Yüksek lisans tezi, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü]. YÖK Ulusal Tez Merkezi.
- Önsoy, H. (2025). *Kripto varlıkların muhasebeleştirilmesi: web of sciences ve scopus veritabanlarında (blokzincir) kripto varlıkların muhasebeleştirilmesi konusu üzerine bibliometrik analiz* [Doktora tezi, Başkent Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü]. YÖK Ulusal Tez Merkezi.
- Özbilen, Ş. (2016). *Paranın kitabı*. Gazi Kitabevi.
- Öztürk, A. (2005). *Kara para aklama suçuyla ulusal ve uluslararası düzeyde mücadele* [Yüksek lisans tezi, T.C. Polis Akademisi Güvenlik Bilimleri Enstitüsü]. YÖK Ulusal Tez Merkezi
- Öztürk, Y. (2025, 22 Mart). *Bitcoin, sol, eth ve imf*. Uzmancoin. 21 Mayıs 2025 tarihinde <https://uzmancoin.com/bitcoin-sol-eth-imf/> adresinden erişildi.
- Parlaktuna, İ., & Güngül, M. (2020). Bitcoin’in tanımlanma sorunu. *Muhasebe ve Finansman Dergisi*, (86), 25-38. <https://doi.org/10.25095/mufad.710117>
- Parraga, M. (2024, 23 Nisan). *Venezuela to accelerate cryptocurrency shift as oil sanctions return*. Reuters. 7 Ağustos 2025 tarihinde <https://www.reuters.com/business/finance/venezuela-accelerate-cryptocurrency-shift-oil-sanctions-return-2024-04-22/> adresinden erişildi.

- Pehlivan, İ. (2020). *Kripto paraların muhasebeleştirilmesi ve raporlanması* [Yüksek lisans tezi, Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü]. YÖK Ulusal Tez Merkezi
- Pereire, K., & Yingxin, L. (2024, 25 Ekim). *Blockchain & cryptocurrency laws and regulations 2025 – singapore*. Global Legal Insights. 03 Eylül 2025 tarihinde <https://www.globallegalinsights.com/practice-areas/blockchain-cryptocurrency-laws-and-regulations/singapore/> adresinden erişildi.
- Plisio. (2024, 3 Nisan). *Germany crypto tax guide 2024*. 17 Temmuz 2025 tarihinde <https://plisio.net/tr/blog/germany-crypto-tax-guide> adresinden erişildi.
- Plisio. (t.y.). *Physical bitcoin*. 09 Mayıs 2025 tarihinde <https://plisio.net/tr/blog/physical-bitcoin#:~:text=Baz%C4%B1%20madeni%20paralar%20metal%20kaplamaya,o%20taleb%20etmesine%20olanak%20tan%C4%B1r> adresinden erişildi.
- Rasure, E. (2024, 23 Nisan). *What was mt. gox? definition, history, collapse, and future*. Investopedia. 1 Mayıs 2025 tarihinde <https://www.investopedia.com/terms/m/mt-gox.asp> adresinden erişildi.
- Reguerra, E. (2024, 06 Ekim). *The uae exempts crypto transfers and conversions from value added tax*. Cointelegraph. 25 Ocak tarihinde <https://cointelegraph.com/news/uae-exempts-crypto-transfers-conversions-from-vat> adresinden erişildi.
- Roy, G. (2025, 01 Ağustos). *The 5 worst rug pulls in crypto*. Securites. 13 Ağustos 2025 tarihinde <https://www.securities.io/tr/Kriptoda-en-k%C3%B6t%C3%BC-5-hal%C4%B1-%C3%A7eki%C5%9Fi/> adresinden erişildi.
- Rue. (t.y.a). *United arab emirates crypto license*. 24 Mayıs 2025 tarihinde <https://rue.ee/tr/crypto-licence/united-arab-emirates/> adresinden erişildi.
- Rue. (t.y.b). *Cryptocurrency regulation in the united kingdom*. 24 Mayıs 2025 tarihinde <https://rue.ee/tr/crypto-regulations/uk/> adresinden erişildi.
- Rue. (t.y.c). *Crypto in Canada*. 26 Mayıs 2025 tarihinde <https://rue.ee/tr/blog/crypto-in-canada/> adresinden erişildi.

- Rue. (t.y.d). Crypto in Singapore. 26 Mayıs 2025 tarihinde <https://rue.ee/tr/blog/crypto-in-singapore/> adresinden erişildi.
- Rue. (t.y.e). *France crypto tax*. 30 Nisan 2025 tarihinde <https://rue.ee/tr/blog/france-crypto-tax/> adresinden erişildi.
- Sarı Özgün, H. (2024). Kripto para kavramına farklı bakışlar ve incelemeler. *Uygulamalı Bilimler Fakültesi Dergisi*, 6(1), 1-19. <https://dergipark.org.tr/pub/ubfdergisi/issue/85108/1465001>
- Sarıkaya, S. (2020). *Kripto para birimlerinin gelişimi ile türkiye’de vergilendirilmesi ve muhasebeleştirilmesi* [Yüksek lisans tezi, Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü]. YÖK Ulusal Tez Merkezi
- Sarıkaya, S. (2023). Kripto varlık dolandırıcılığı. *Anadolu Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, (9)2, 555-581. <https://doi.org/10.54699/andhd.1245157>
- Sathiyamoorthy, S.S., & Venkatavaradan, S. (2023, 25 Temmuz). *Digital assets & the indian anti-money laundering regime*. Oxford Business Law Blog. 22 Şubat 2025 tarihinde <https://blogs.law.ox.ac.uk/oblb/blog-post/2023/07/digital-assets-indian-anti-money-laundering-regime> adresinden erişildi.
- SearchSanctions. (t.y.a). *The impact of money laundering on society*. 27 Nisan 2025 tarihinde <https://searchsanctions.com/tr/blog/kara-para-aklamanin-toplum-uzerindeki-etkileri> adresinden erişildi.
- SearchSanctions. (t.y.b). *What is fincen (the financial crimes enforcement network)?*. 24 Mayıs 2025 tarihinde <https://searchsanctions.com/tr/blog/mali-suclari-engelleme-agi-fincen-nedir> adresinden erişildi.
- Serçemeli, M. (2018). Kripto para birimlerinin muhasebeleştirilmesi ve vergilendirilmesi. *Finans Politik ve Ekonomik Yorumlar*, (639), 33-66. <https://dergipark.org.tr/pub/fpeyd/issue/47984/607049>

- Sevim, H. O. (2022, 28 Mayıs). *Kripto para, aklama suçu ve kripto paralar*. Hukuk ve Bilişim Dergisi. 22 Nisan 2025 tarihinde <https://www.hukukvebilisimdergisi.com/kripto-para-aklama-sucu-ve-kripto-paralar/> adresinden erişildi.
- Shademanpoor, F. (2025). Kara para aklamının önlenmesinde ve mücadelede dijital teknolojinin rolü. *Ekonomi Bilimleri Dergisi*, 17(1), 89-119. <https://doi.org/10.55827/ebd.1556154>
- Sırma, İ., & Saldanlı, A. (2015). Kara para aklamada sermaye piyasası araçları'nın kullanımı. *İşletme ve İktisat Çalışmaları Dergisi*, 3(3), 108-118. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/iicder/issue/31649/347039>
- Singh, A. (2024, 07 Ekim). *Uae exempts crypto transactions from value added tax*. Coin Desk. 18 Nisan tarihinde <https://www.coindesk.com/policy/2024/10/07/uae-exempts-crypto-transactions-from-value-added-tax> adresinden erişildi.
- Sinha, N. (2023, 12 Eylül). *G20 leader's new delhi declaration on regulation of crypto assets*. Ahlawat Associates. 25 Haziran 2025 tarihinde <https://www.ahlawatassociates.com/news/new-delhi-declaration-on-regulation-of-crypto-assets> adresinden erişildi.
- Soğukoğlu Korkmaz, S. (2024). *Dijital paranın ulusal ve uluslararası para sistemine etkisi* [Doktora tezi, Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü]. YÖK Ulusal Tez Merkezi
- Sönmez, A. (2014). Sanal para bitcoin. *The Turkish Online Journal of Design, Art and Communication*, 4(3), 8. chrome-extension://efaidnbmnnnibpcajpcglclefindmkaj/http://www.tojdac.org/tojdac/VOLUME4-ISSUE3_files/tojdac_v04i301.pdf
- Sözer, C. (2021, 16 Nisan). *Tcmb kripto paralarla ödemeyi yasakladı. Esin Attorney Partnership*. 22 Temmuz 2023 tarihinde <https://www.esin.av.tr/2021/04/16/cbrt-bans-payments-with-cryptocurrencies/> Adresinden erişildi.

- Spk. (t.y.). *Sermaye Piyasası Kurulu'nun oluşumu*. 1 Mayıs 2025 tarihinde <https://spk.gov.tr/hakkimizda/organizasyon/sermaye-piyasasi-kurulunun-olusumu> adresinden erişildi.
- Stamm, H., & Blessing, D. (2019, 16 Ağustos). *Aml5 in germany: implementation provides far-reaching licensing requirements for crypto-asset service providers*. Dechert. 12 Haziran 2025 tarihinde <https://www.dechert.com/knowledge/onpoint/2019/8/amld5-in-germany--implementation-provides-far-reaching-licensing.html>? adresinden erişildi.
- Suresh, R. (2025, 22 Ağustos). *Crypto tax in india: taxation on cryptocurrency*. India Filings. 27 Temmuz 2025 tarihinde <https://www.indiafilings.com/learn/crypto-tax-in-india-taxation-on-cryptocurrency/>? adresinden erişildi.
- Şafak, D. (2010). *Bankacılık düzenleme ve denetleme kurumunun kolluk denetiminde etkinliği* [Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü]. YÖK Ulusal Tez Merkezi
- Şahin, B. (2010). Karapara ve karaparanın aklanmasına ilişkin ulusal-uluslararası düzenlemeler. *Trakya Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 12(2), 152-173. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/trakyasobed/issue/30222/326317>
- Şahin, B. (2024). *Blok zincir tabanlı akıllı sözleşmeler ve kripto paraların muhasebeleştirilmesi* [Yüksek lisans tezi, Kırıkkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü]. YÖK Ulusal Tez Merkezi
- Şahin, O. N. (2018). Tms & tfrs ışığında muhasebe, vergi ve denetim açısından bitcoin ve diğer kripto para birimleri. *Muhasebe Bilim Dünyası Dergisi*, 20(4), 898-923. <https://doi.org/10.31460/mbdd.401314>
- Şahin, O. N., & Yoloğlu Serter, Z. (2023). Kripto para piyasalarında yaşanan güvenlik sorunlarının yatırımcı davranışı üzerindeki etkisi: muhasebe öğrencilerine yönelik bir araştırma. *İstanbul Gelişim Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 10(2), 609-628. <https://doi.org/10.17336/igusbd.1079247>

- Şahinler, D. (2006). *Dünyada ve türkiye’de kara para sorunu: karşı önlemler* [Yüksek lisans tezi, Pamukkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü]. YÖK Ulusal Tez Merkezi
- Şavlı, A. S. (2022). *Kripto paraların muhasebeleştirilmesi ve denetimi* [Yüksek lisans tezi, Bilecik Şeyh Edebali Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü]. YÖK Ulusal Tez Merkezi
- Şentürk, F. (2025). Kripto paranın yasa dışı kullanımı ve türkiye’nin mücadele süreci. *Aksaray Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 17(1), 1-14. <https://doi.org/10.52791/aksarayıibd.1605360>
- Şenyüz, D., Yüce, M., & Gerçek, A. (2020). *Vergi hukuku (genel hükümler)*. Ekin Basım Yayın Dağıtım.
- TabTrader. (2022, 24 Ağustos). *What is rug pull?*. 13 Şubat 2025 tarihinde <https://tabtrader.com/tr/academy/articles/what-is-rug-pull> adresinden erişildi
- Tangem. (2025a, 04 Şubat). *What is digital commodity*. 12 Mayıs 2025 tarihinde <https://tangem.com/tr/glossary/digital-commodity/> adresinden erişildi.
- Tangem. (2025b, 04 Şubat). *What is the banking secrecy act (bsa)?*. 24 Mayıs 2025 tarihinde <https://tangem.com/tr/glossary/banking-secrecy-act-bsa/> adresinden erişildi.
- Tangem. (2025c, 04 Şubat). *What is the financial crimes enforcement network (fincen)?*. 24 Mayıs 2025 tarihinde <https://tangem.com/tr/glossary/what-is-the-financial-crimes-enforcement-network-fincen/> adresinden erişildi.
- Tanrıverdi, M., Uysal, M., & Üstündağ, M. T. (2019). Blokzinciri teknolojisi nedir? ne değildir? alanyazın incelemesi. *Bilişim Teknolojileri Dergisi*, 12(3), 203-217. <https://doi.org/10.17671/gazibtd.547122>
- Tarla, A. (2022). *Kripto paranın türkiye’de vergilendirilme durumu* [Yüksek lisans tezi, Fırat Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü]. YÖK Ulusal Tez Merkezi
- Taştan, M. (2022). *Vergi kaçakçılığı suçları*. Adalet Kitabevi.

- Tcmb. (t.y.a). *Kâğıt paranın tarihçesi*. 29 Ağustos 2025 tarihinde [chrome-extension://efaidnbmnnnibpcajpcglclefindmkaj/https://www.tcmb.gov.tr/wps/wcm/connect/d189b219-fe71-40bf-9754-6a5f7d0a65eb/KagitParaTarihce.pdf?MOD=AJPERES](https://www.tcmb.gov.tr/wps/wcm/connect/d189b219-fe71-40bf-9754-6a5f7d0a65eb/KagitParaTarihce.pdf?MOD=AJPERES) adresinden erişildi.
- Tcmb. (t.y.b). *Finansal istikrar komitesi*. 23 Mayıs 2025 tarihinde <https://www.tcmb.gov.tr/wps/wcm/connect/TR/TCMB+TR/Main+Menu/Temel+Faaliyetler/Para+Politikasi/Finansal+Istikrar/Kurumsal+Yapilanma> adresinden erişildi.
- Tdk. (t.y.a). *Arz. Türk dil kurumu sözlükleri*. 20 Haziran 2025 tarihinde <https://sozluk.gov.tr/> adresinden erişildi.
- Tdk. (t.y.b). *Vergi. Türk dil kurumu sözlükleri*. 29 Haziran 2025 tarihinde <https://sozluk.gov.tr/> adresinden erişildi.
- Tecim, E., Yılmaz, F., & Karakoyunlu, M. (2023). Metafor ve olgusal gerçeklik olarak kripto para algısı. *Manas Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 12(1), 270-289. doi:10.33206/mjss.1177017
- Tekin, O. (1998). *Eskiçağda para: antik nümismatiğe giriş*. Eskiçağ Bilimleri Enstitüsü Yayınları.
- Tob. (t.y.). *G20 nedir?* 20 Mayıs 2025 tarihinde <https://www.tarimorman.gov.tr/ABDGM/Belgeler/Uluslararası%20Kurulular/G20%20Nedir.pdf> adresinden erişildi.
- TokenInc. (2024, 29 Kasım). *Token nedir? coin ile farkları nelerdir?*. 10 Mayıs 2025 tarihinde <https://www.tokeninc.com/blog/token-nedir-coin/> adresinden erişildi.
- Topaloğlu, B. (2021). Kripto paraların devlet otoriteleriyle entegrasyonu. *Düşünce ve Toplum Sosyal Bilimler Dergisi*, (4), 244-258. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/dusuncevetoplum/issue/63163/936520>

- Toprak, M. (2025). *Kripto paralar ve elektronik ödeme kuruluşlarının kayıt dışı ekonomideki rolü*. Z Raporu. 22 Haziran 2025 tarihinde <https://www.zraporu.com/yazarlar/kripto-paralar-ve-elektronik-odeme-kuruluslarinin-kayit-disi-ekonomideki-rolu/>? Adresinden erişildi.
- TradingView. (2023, 09 Mart). *Bitcoin sistemi haberleri*. 26 Mayıs 2025 tarihinde <https://tr.tradingview.com/news/bitcoinsistemi:7a008fcacd9e8:0/> adresinden erişildi.
- Turan, Z. (2018). Kripto paralar, bitcoin, blockchain, petro gold, dijital para ve kullanım alanları. *Ömer Halisdemir Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 11(3), 1-5. <https://doi.org/10.25287/ohuiibf.431283>
- Tüfenk, M. B. (2023). Küresel ticarete paradigma değişimi: kripto paraların etkisini keşfetmek. *İstanbul Ticaret Üniversitesi Dış Ticaret Dergisi*, 1(3), 115-121. <https://doi.org/10.5281/zenodo.8378057>
- Ulucan, F., & Baş, E. (2020). Dijital çağın teknolojisi blokzincir ve kripto paralar: ulusal mevzuat ve uluslararası standartlar çerçevesinde mali yönden değerlendirme. *Muhasebe ve Denetime Bakış*, (60), 57-74. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/mdbakis/issue/54474/684239>
- Uysal, Ü. (2019). *Kripto para ve kripto paranın ticarete kullanımı: girişimcilerin ve yatırımcıların kripto paraya ilişkin tutumlarının incelenmesi* [Yüksek lisans tezi, Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü]. YÖK Ulusal Tez Merkezi
- Ünal, G., & Uluyol, Ç. (2020). Blok zinciri teknolojisi. *Bilişim Teknolojileri Dergisi*, 13(2), 167-175. <https://doi.org/10.17671/gazibtd.516990>
- Ünalın, G. (2019). *Kripto paraların vergilendirilmesi* [Yüksek lisans tezi, Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü]. YÖK Ulusal Tez Merkezi
- Ünlü, U. (2019). Kara para aklamada yeni yöntemler ve kara paranın ekonomi üzerindeki etkileri. *Sayıştay Dergisi*, (113), 155-179. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/sayistay/issue/61569/919325>

Ünsal, E. (2017). *Makro iktisat*. Murat Yayınları.

Üyükü, A. (2024, 7 Ekim). *The united arab emirates has announced its vat decision for cryptocurrencies*. Binance Square. 29 Nisan 2025 tarihinde <https://www.binance.com/ar/square/post/14545809954146> adresinden erişildi.

Van de Swaluw, F. (2025, 02 Haziran). *What are the new dutch anti-money laundering obligations for crypto-asset service providers?*. Osborne Clarke. 02 Mart 2025 tarihinde <https://www.osborneclarke.com/insights/what-are-new-dutch-anti-money-laundering-obligations-crypto-asset-service-providers?> adresinden erişildi.

Vauplane, H., & Bordet, H. (2024, 25 Ekim). *Blockchain & cryptocurrency laws and regulations 2025 - france*. Global Legal Insights. 25 Ağustos 2025 tarihinde <https://www.globallegalinsights.com/practice-areas/blockchain-cryptocurrency-laws-and-regulations/france/> adresinden erişildi.

Wermers, C., & Bruinsma, K. (2019, 17 Temmuz). *License requirement for crypto-service providers off the table in the netherlands*. CMS. 12 Ağustos 2025 tarihinde <https://cms-lawnow.com/en/ealerts/2019/07/license-requirement-for-crypto-service-providers-off-the-table-in-the-netherlands?> adresinden erişildi.

Weston, G. (2024, 26 Ağustos). *Digital currency vs cryptocurrency: key difference*. 101 Blockchains. 20 Nisan 2023 tarihinde <https://101blockchains.com/digital-currency-vs-cryptocurrency/> adresinden erişildi.

Wimmer, F. (2025, 21 Temmuz). *Cryptocurrency taxes: the comprehensive guide for crypto taxes in germany [2025]*. Blockpit. 27 Temmuz 2025 tarihinde <https://www.blockpit.io/tax-guides/crypto-tax-germany?> adresinden erişildi.

Yanar, H. İ., Çetin, M., & Kılıç, V. (2022). Devletsiz yönetişimin yeni ekonomik enstrümanı: kripto para ve geleceği. *Kırıkkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 12(1), 23-48. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/kusbd/issue/68301/1028440>

- Yapur, N., & Itriago, A. (2023, 21 Temmuz). *Venezuela's ban on crypto mining is ruining the industry it once embraced*. Bloomberg. 25 Haziran 2025 tarihinde <https://www.bloomberg.com/news/articles/2023-06-21/venezuela-once-embraced-crypto-now-it-s-banned-crypto-mining-trading-petro> adresinden erişildi.
- Yegen, B. (2019). Türk vergi sisteminde gelirin tanımı konusunda yaşanan gelişmeler. *Maliye Araştırmaları Dergisi*, 5(3), 238-247
<https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/1711411>
- Yılmaz, G., & Koç, T. S. (2019). Kripto para alım satımı ve madenciligi faaliyetlerinin vergilendirilmesi üzerine bir tespit ve öneri. *Vergi Sorunları Dergisi*, 42(364), 138.
<https://vergisorunlari.com.tr/makale/kripto-para-alim-satimi-ve-madenciligi-faaliyetlerinin-vergilendirilmesi-uzerine-bir-tespit-ve-oneri/8764>
- Yılmaz, Y. (2022). Blokzincir teknolojisi ve kripto paraların finansal piyasalar üzerine muhtemel etkileri. *Turkish Business Journal*, 2(4), 1-26.
<https://doi.org/10.51727/tbj.957037>
- Young, M. (2023, 24 Mayıs). *Japan's crypto anti-money laundering measures to start in june: report*. Cointelegraph Türkiye. 29 Mayıs 2025 tarihinde <https://tr.cointelegraph.com/news/japan-crypto-aml-measures-start-in-june> adresinden erişildi.
- Yüce, M., & Akkaya, H. (2020). Mali suçlarla kurumsal mücadele ve bazı ülke örnekleri. *Uygulamalı Bilimler Fakültesi Dergisi*, 2(2), 40-61.
<https://dergipark.org.tr/tr/pub/ubfdergisi/issue/58506/798213>
- Yüksel, F. (2020). Kripto varlıklar ve ifrs kapsamında kripto paraların muhasebeleştirilmesi. *Muhasebe ve Vergi Uygulamaları Dergisi*, 13(2), 429-451.
[chrome-extension://efaidnbmnnnibpcajpcglclefindmkaj/https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/1010118](https://efaidnbmnnnibpcajpcglclefindmkaj/https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/1010118)

Zahn, M. (2024, 28 Mart). *A timeline: cryptocurrency exchange ftx's historic collapse*. Abc News. 2 Mayıs 2025 tarihinde <https://abcnews.go.com/Business/timeline-cryptocurrency-exchange-ftxs-historic-collapse/story?id=93337035> adresinden erişildi.

Kanunlar ve Mevzuatlar

157 Sayılı Türk Ceza Kanunu, (12 Ekim 2004). Resmî Gazete (Sayı: 25611).
<https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2004/10/20041012.htm>

193 Sayılı Gelir Vergisi Kanunu, (31 Aralık 1960). Resmî Gazete (Sayı: 10700).
<https://www.resmigazete.gov.tr/arsiv/10700.pdf>

2709 Sayılı Türkiye Cumhuriyeti Anayasası, (18 Ekim 1982). Resmî Gazete (Sayı: 17863). https://www.resmigazete.gov.tr/arsiv/17863_1.pdf

29 Sıralı Mali Suçları Araştırma Kurulu Genel Tebliği, (28 Haziran 2025). Resmî Gazete (Sayı: 32940). <https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2025/06/20250628-4.htm>

4059 Sayılı Finansal İstikrar ile Bazı Düzenlemeler Hakkında Kanun, (09 Aralık 1994).
Resmî Gazete (Sayı: 22147)
<https://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.4059.pdf>

5520 Sayılı Kurumlar Vergisi Kanunu, (13 Haziran 2006). Resmî Gazete (Sayı: 26205).
<https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2006/06/20060621-1.htm>

6362 Sayılı Sermaye Piyasası Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun, (2 Temmuz 2024). Resmî Gazete (Sayı: 32590).
<https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2024/07/20240702-1.htm>

7518 Sermaye Piyasası Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun, (2 Temmuz 2024). Resmî Gazete (Sayı: 32590).
<https://resmigazete.gov.tr/eskiler/2024/07/20240702-1.htm>

9305 Sayılı Suç Gelirlerinin Aklanmasının ve Terörün Finansmanının Önlenmesine Dair Tedbirler Hakkında Yönetmelikte Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik, (25 Aralık 2024). Resmî Gazete (Sayı: 32763).
<https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2024/12/20241225-1.pdf>

Kripto Varlık Hizmet Sağlayıcıların Kuruluş ve Faaliyet Esasları Hakkında Tebliğ, (13 Mart 2025). Resmî Gazete (Sayı: 32840).
<https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2025/03/20250313-5.htm>

Ödemelerde Kripto Varlıkların Kullanılmamasına Dair Yönetmelik, (16 Nisan 2021). Resmî Gazete (Sayı: 31456).
<https://resmigazete.gov.tr/eskiler/2021/04/20210416-4.htm>

EKLER

EK 1: Kripto Paralar Aracılığıyla Kara Para Aklamayla Mücadelede Ulusal Politikalar: Seçilmiş Ülkeler Tablosu

Ülkeler	Kurumlar	Yasal Düzenlemeler
TÜRKİYE	MASAK	Türkiye'de KYC, AML, CFT ve STR yükümlülüklerinin yanı sıra kripto varlık hizmet sağlayıcılarına lisans alma ve denetlenme gibi zorunluluklar getirilmiştir. Türkiye'de Mali Suçları Araştırma Kurulu Genel Tebliği ile kripto para akışındaki denetim arttırılmıştır.
ABD	FinCEN	ABD'de BSA ve BOI Bildirimi bulunmaktadır. Kripto varlık hizmet sağlayıcılarına FinCEN'e kayıt olma ve şüpheli işlem ve döviz işlem raporu iletmeye zorunluluğu getirilmiştir. Ülkede 10.000 dolar üzerinde gerçekleşen işlemlerin bildirilmesi zorunlu tutulmuş ve BOI bildirim yapılmadığı tespit edilirse para cezası uygulanacağı açıklanmıştır.
ALMANYA	BaFin FIU	Almanya'da AMLD5, AML/KYC/CFT protokolleri uygulanmaktadır. Ülkede kripto varlık hizmet sağlayıcılarına lisanslama şartı getirilmiştir. Ayrıca kripto varlık hizmet sağlayıcılarının şüpheli işlem bildirimlerini FIU'ya iletmeye sorumlulukları da bulunmaktadır.
BAE	SCA	BAE'de CAAR yayımlanmıştır. Ülkede FATF'ın AML/CFT yükümlülükleri uygulanırken kripto varlık hizmet sağlayıcılarına lisans edinme zorunluluğu ve şüpheli durumlarda lisans iptali şartları getirilmiştir.
BİRLEŞİK KRALLIK	FCA	Birleşik Krallık'ta 2017 AML Yönetmelikleri çerçevesine uyum zorunluluğu sağlanmıştır. Ülkede KYC/AML/CFT yükümlülükleri getirilerek şüpheli işlemlerin raporlanması talep edilmektedir. Ayrıca kripto varlık hizmet sağlayıcılarının lisans alma zorunluluğu bulunmaktadır.
FRANSA	Fransa Bankası AMF	Fransa PACTE Yasası ve PACTE Kılavuzu yayımlanmıştır. Ülkede kripto varlık hizmet sağlayıcılarına lisans alma zorunluluğu getirilerek AML/CFT/KYC protokollerini uygulama gerekliliği sağlanmıştır. Uygulama ihlali durumlarında ise lisans iptali ve para cezası gibi yaptırımlar getirilmiştir.
HOLLANDA	AFM, DNB FIU-Nederland	Hollanda AMLD5 ve FATF standartları uygulanmaktadır. Ülkede kripto varlık hizmet sağlayıcılarına DNB denetimiyle faaliyette bulunma yetkisi verilmektedir.
HİNDİSTAN	FIU	PMLA Yasası; 2023 AML/CFT Yönergesi uygulanmaktadır. Ülkede kripto varlık hizmet sağlayıcılarına AML görevlisi bulundurma ve şüpheli işlem bildirim ve raporlama zorunluluğu getirilmiştir. Ek olarak, Hindistan'da kripto para hizmet sağlayıcıları bankalar, kuyumcular gibi araçlarla denk işletmeler olarak görülmektedir.
JAPONYA	FSA	Japonya'da PSA bulunmaktadır. Ülkede kripto varlık hizmet sağlayıcılarına lisanslama ve AML/KYC/CFT protokollerine uyumlanma zorunlulukları getirilmiştir. Ayrıca Japonya, FATF'ın seyahat kuralını uygulama noktasında öncü bir rol üstlenmektedir.
KANADA	FINTRAC	Kanada'da PCMLTFA ve Kanada AML/CFT Stratejisi bulunmaktadır. Ülkede 10.000 Kanada Doları üzerinde yapılan kripto para işlemlerinin kripto varlık hizmet sağlayıcıları tarafından raporlanması gerekmektedir. Ayrıca ülkede AML/CTF, KYC, CTR ve STR zorunlulukları ve güçlü bir denetim mekanizması söz konusudur.
SİNGAPUR	MAS	Singapur'da PSA uygulanmaktadır. Ülkede kripto varlık hizmet sağlayıcılarına 627 milyon dolar fon aktarımı sağlanarak destek verilmiş, aynı zamanda lisans alma ve AML/CFT prosedürlerine uyum zorunluluğu getirilmiştir. Ayrıca ülke denetim mekanizmaları yönünden teknolojik alt yapısını güçlendirme çalışmaları sürdürmektedir.
VENEZUELA	SUNACRIP	Venezuela SUNACRIP düzenlemelerine entegre ilerlemektedir. Ülke, FATF üyesi olmamasına rağmen AML/KYC prosedürlerini uygulamaya çalışsa da denetim yetersizlikleri sebebiyle kara para aklama ve terörizmin finansmanı ile mücadelede yetersiz kalmaktadır.

EK 2: Kripto Para Vergilendirmesinde Ulusal Politikalar: Seçilmiş Ülkeler

Tablosu

Ülkeler	Hukuki Tanım	Vergisel Statü ve Detay
TÜRKİYE	Belirsiz	Türkiye’de kripto para birimleri henüz vergilendirilmemektedir. Ancak kripto paraların vergilendirilmesi yönünde çalışmalar sürdürülmektedir. Ek olarak Türkiye’de kripto para birimleri ödemeler haricinde yasal olarak kullanılmaktadır.
ABD	Gayri Maddi Varlık	ABD’de %15-%20 oranlarında sermaye kazancı vergisi alınmaktadır. NFT’ler için bu oran %28’dir. Madencilik işlemleri gerçekleştirenler raporlama yükümlülüğü ile birlikte gelir vergisine tabi tutulmaktadır.
ALMANYA	Özel Varlık	Almanya’da %45 oranında gelir vergisi ve %5,5’lik ek vergi uygulanmaktadır. 1 yıldan daha fazla muhafaza edilen kripto paralar ve 600 euro altında kalan kazançlar vergiden muaf tutulmaktadır.
BAE	Dijital Değer Temsilcisi	BAE’de vergi uygulanmamakta ve KDV muafiyeti sağlanmaktadır. Ülkede kripto paralara karşı herhangi bir ya da yasaklama söz konusu olmamaktadır.
BİRLEŞİK KRALLIK	Gayri Maddi Varlık	Birleşik Krallık’da %20-%45 sermaye kazancı vergisi, gelir vergisi ve ticari kazanç vergisi uygulanmaktadır. Ülkede 3.000 sterlin değerinde sermaye kazanç muafiyeti sağlanmaktadır.
FRANSA	Taşınabilir Varlık	Fransa’da sermaye kazançlarında %30 oranında ticari faaliyet ve madencilikte ise %45 oranında gelir vergisi alınmaktadır. Kripto varlıklar Fransız hukuk sitemine göre taşınabilir mal (eşya) statüsünde görülmektedir.
HOLLANDA	Sermaye Varlığı	Hollanda’da kripto para kullanıcıları %36 oranında gelir vergisi ve KDV’ye tabi tutulmaktadır. Ülkede kripto paralar resmi ödeme aracı olarak görülmemektedir.
HİNDİSTAN	Dijital Varlık	Hindistan’da %30 sabit oranda özel bir vergi uygulaması söz konudur. Ayrıca ülkede kripto paralar üzerinden %1 oranında kaynaktan vergi kesintisi alınmaktadır. Bu vergilendirme oranlarına madencilik kazançları da dâhil edilmektedir.
JAPONYA	Finansal Varlık	Japonya’da gelir ve sermaye kazançlarına %15-%55 oranlarında vergi uygulanmaktadır. Ek olarak, madencilik ve DeFi işlemleri de aynı oranlarda vergilendirilmektedir. Diğer ülkelerden farklı olarak Japonya’da kripto paralar resmi para birimi statüsünde yasal ödeme aracı olarak görülmektedir.
KANADA	Emtia	Kanada’da elde edilen gelirin %50’si üzerinden gelir vergisi alınmaktadır. Ülkede kripto paralar yatırım ve transfer amacıyla kullanılabilir. Ülkede kripto paralar yatırım ve transfer amacıyla kullanılabilir.
SİNGAPUR	Gayri Maddi Mülk	Singapur’da kripto para aracılığı ile yapılan alım satım işlemlerinde mükellefler %7 oranında mal ve hizmet vergisi ve KDV’de sorumlu tutulmaktadır. Ancak ülkede yatırım kazançları vergiden muaf tutulmaktadır. Kripto para dostu olarak bilinen ülkede yatırımcılara yönelik vergi teşviki söz konusu olmaktadır.
VENEZUELA	Kriptoaktif	Venezuela’da mükellefler %6-%34 oranlarında ticari işlem ve madencilik işlemleri için gelir vergisine tabi tutulmakta ayrıca alım satım işlemlerine %16 oranında KDV uygulanmaktadır. Ülkenin resmi kripto para birimi olan Petro kaldırılmış olsa da diğer kripto paraların kullanımı yasal olarak devam etmektedir.

TURNİTİN RAPORU

Büşra YAYLA 23316465001

ORIGINALITY REPORT

9%	7%	7%	3%
SIMILARITY INDEX	INTERNET SOURCES	PUBLICATIONS	STUDENT PAPERS

PRIMARY SOURCES

1	dspace.atilim.edu.tr Internet Source	1%
2	acikerisim.uludag.edu.tr Internet Source	<1%
3	acikbilim.yok.gov.tr Internet Source	<1%
4	Anıl Çiçek. "Blockchain entegrasyonu ile kara para aklama ve terörün finansmanın engellenmesinin Türkiye üzerindeki sosyo ve makro ekonomik etkileri", Marmara Üniversitesi (Turkey), 2024 Publication	<1%
5	dergipark.org.tr Internet Source	<1%
6	Akkaya, Hüseyin. "Sınıraşan bir suç olarak mali suçlar ve bu suçlarla mücadelede kurumlar: Türkiye ile seçilmiş ülke uygulamaları, karşılaştırmaları ve işbirliği arayışları", Bursa Uludag University (Turkey), 2023 Publication	<1%
7	turkishlawblog.com Internet Source	<1%
8	rue.ee Internet Source	<1%

9	Submitted to The Scientific & Technological Research Council of Turkey (TUBITAK) Student Paper	<1%
10	hdl.handle.net Internet Source	<1%
11	Submitted to Police Academy Student Paper	<1%
12	ms.hmb.gov.tr Internet Source	<1%
13	Submitted to Ahi Evran Aniversitesi Student Paper	<1%
14	docplayer.biz.tr Internet Source	<1%
15	Er, Yasin Miraç. "Kara Para Aklama Suçu", Marmara Üniversitesi (Turkey), 2022 Publication	<1%
16	Mutlu Serter, Eda. "Vergilendirmede Yeni Dönüşüm : Kripto Paralar", Marmara Üniversitesi (Turkey), 2024 Publication	<1%
17	www.researchgate.net Internet Source	<1%
18	Yıldırım, Buğrahan. "Kripto para Kullanma Niyetini Belirleyen Faktörler", Maltepe University (Turkey), 2024 Publication	<1%
19	dspace.ankara.edu.tr Internet Source	<1%
20	Submitted to Marmara University Student Paper	

<1 %

21

Submitted to Beykent Universitesi

Student Paper

<1 %

22

Safdari, Akbar. "Bankacilik Sisteminde Kara Para Aklamasinin onlenmesi, IRan Bankacilik Sistemine Bir Model onerisi.", Marmara Universitesi (Turkey), 2021

Publication

<1 %

23

www.bkvd.org.tr

Internet Source

<1 %

24

Submitted to Istanbul Aydin University

Student Paper

<1 %

25

www.canada.ca

Internet Source

<1 %

26

abakus.inonu.edu.tr

Internet Source

<1 %

27

legal.com.tr

Internet Source

<1 %

28

Submitted to Atilim University

Student Paper

<1 %

29

acikerisim.karabuk.edu.tr:8080

Internet Source

<1 %

30

bener.com

Internet Source

<1 %

31

Şahin, Ayşegül. "Çok kriterli karar verme tekniği yardımıyla portföy seçimi: Gelişmiş ve gelişmekte olan ülkelerin pay piyasasında

<1 %

Promethee yöntemi üzerine bir uygulama",
Dokuz Eylül Üniversitesi (Turkey), 2024

Publication

32 Kopuz, Busra. "Odemeler Bilancosu
Kalemlerinin Muhasebeleştirilme Esasları",
Marmara Üniversitesi (Turkey), 2021

Publication

33 exchangegoldforcash.com

Internet Source

34 kriptokoin.com

Internet Source

35 Submitted to Inonu University

Student Paper

36 Kocaoglu, Ece. "Kayit Disi Ekonomi ve Kara
Para Iliskisi", Bursa Uludag University
(Turkey), 2022

Publication

37 ankarabilim.edu.tr

Internet Source

38 usbkonferansi.comu.edu.tr

Internet Source

39 Karaçalı, Cemal. "Kripto paraların
muhasebeleştirilmesi: Bir uygulama", Bartın
University (Turkey), 2024

Publication

40 acikerisim.nevsehir.edu.tr

Internet Source

41 Gonul, Seda. "Toplumsal Hareket tartismalari
baglaminda dunya Sosyal Forumu", Marmara
Universitesi (Turkey), 2021

Publication

42	Submitted to Koc University Student Paper	<1 %
43	Kılınçarslan, Burak. "Uluslararası Ticaret ve Ekonominin Evrileceği Yeni Dünya; Kripto ve Metaverse Evrenleri İncelemesi", Marmara Üniversitesi (Turkey), 2023 Publication	<1 %
44	Submitted to TechKnowledge Turkey Student Paper	<1 %
45	epdf.pub Internet Source	<1 %
46	www.muharrembalci.com Internet Source	<1 %
47	Ayaz, Ezgi Zeynep. "OECD Ülkelerinde Cinsiyete Dayalı Bütçeleme Yaklaşımları", Hitit University (Turkey) Publication	<1 %
48	Degirmenci, Olgun. "Mukayeseli Hukukta Ve Turk Hukukunda suçtan Kaynaklanan malvarlığı değerlerinin aklanması suçu", Marmara Üniversitesi (Turkey), 2021 Publication	<1 %
49	obekgil, Hayati. "Bankacılık Suçları Ve Suç Gelirlerinin Aklanmasının önlenmesi: Türkiye Ve Dünya Bankacılık Sektörü İç Denetim Yaklaşımları", Marmara Üniversitesi (Turkey), 2022 Publication	<1 %
50	Saygıoğlu, Sıla. "Kripto varlıkların medeni hukuk bağlamında incelenmesi.", Bilkent	<1 %

42	Submitted to Koc University Student Paper	<1 %
43	Kılınçarslan, Burak. "Uluslararası Ticaret ve Ekonominin Evrileceği Yeni Dünya; Kripto ve Metaverse Evrenleri İncelemesi", Marmara Üniversitesi (Turkey), 2023 Publication	<1 %
44	Submitted to TechKnowledge Turkey Student Paper	<1 %
45	epdf.pub Internet Source	<1 %
46	www.muharrembalci.com Internet Source	<1 %
47	Ayaz, Ezgi Zeynep. "OECD Ülkelerinde Cinsiyete Dayalı Bütçeleme Yaklaşımları", Hitit University (Turkey) Publication	<1 %
48	Degirmenci, Olgun. "Mukayeseli Hukukta Ve Turk Hukukunda suçtan Kaynaklanan malvarlığı değerlerinin aklanması suçu", Marmara Üniversitesi (Turkey), 2021 Publication	<1 %
49	obekgil, Hayati. "Bankacılık Suçları Ve Suç Gelirlerinin Aklanmasının önlenmesi: Türkiye Ve Dünya Bankacılık Sektörü İç Denetim Yaklaşımları", Marmara Üniversitesi (Turkey), 2022 Publication	<1 %
50	Saygıoğlu, Sıla. "Kripto varlıkların medeni hukuk bağlamında incelenmesi.", Bilkent	<1 %

Universitesi (Turkey)

Publication

-
- 51 Taşova, Ahmet Burak. "Kara Paranın Aklanması İle Mücadelede Kamu Kurumlarının Rolü", Hitit University (Turkey) <1 %
Publication
-
- 52 Yılmaz, oznur. "Ticari Faaliyetlerin cifte Vergilendirme bağlamında Türkiye Ve secilmiş ülkeler Nezdinde İncelenmesi", Marmara Üniversitesi (Turkey), 2021 <1 %
Publication
-
- 53 www.tbb.org.tr <1 %
Internet Source
-
- 54 Arslan, Beyza. "Teknik ve Ceza Hukuku Boyutuyla Kripto Paranın Kara Para Aklama Suçunda Kullanılması ve Sonuçları", Marmara Üniversitesi (Turkey), 2023 <1 %
Publication
-
- 55 iccsor.com <1 %
Internet Source
-
- 56 lexist.com.tr <1 %
Internet Source
-
- 57 www.yumpu.com <1 %
Internet Source
-
- 58 Tecim, Burak Ali Han. "Kayıt dışı ekonomide vergi ve vergi denetiminin önemi", Dokuz Eylül Üniversitesi (Turkey), 2024 <1 %
Publication
-
- 59 acikerisim.iku.edu.tr <1 %
Internet Source
-

60	nek.istanbul.edu.tr:4444 Internet Source	<1 %
61	readgur.com Internet Source	<1 %
62	www.ademcetinkaya.com Internet Source	<1 %
63	www.arpt.gov.gn Internet Source	<1 %
64	www.motors-addict.com Internet Source	<1 %
65	Ozkalayci, Cihan. "Turkiye Cumhuriyet Merkez Bankasi'nin Turk Idari Teskilati Icerisindeki Yeri.", Marmara Universitesi (Turkey), 2021 Publication	<1 %
66	tureng.com Internet Source	<1 %
67	www.acikerisim.aku.edu.tr Internet Source	<1 %
68	www.bascihukuk.com Internet Source	<1 %
69	www.breakingnews.com.tr Internet Source	<1 %
70	www.gtmd.org.tr Internet Source	<1 %
71	www.guncelkpssbilgi.com Internet Source	<1 %
72	www.haberekspres.com.tr Internet Source	<1 %

73	www.hurriyet.com.tr Internet Source	<1 %
74	Bakır, Eren. "Covid-19 Pandemisi Sürecinde Kripto Para Birimleri ile Ekonomik Göstergeler Arasındaki İlişki", Balıkesir University (Turkey), 2024 Publication	<1 %
75	Bulu, Meltem. "Küreselleşme sürecinde vergi politikalarının doğrudan yabancı sermaye yatırımları üzerindeki etkileri", Dokuz Eylül Üniversitesi (Turkey), 2024 Publication	<1 %
76	Dossekeyev, Olzhas. "Türkiye ve Kazakistan Hukukunda Suçtan Kaynaklanan Malvarlığı Değerlerini Aklama Suçu", Dokuz Eylül Üniversitesi (Turkey), 2024 Publication	<1 %
77	Küçükkıralı, Zeynep. "Dijital Finansallaşma Kavramı Çerçevesinde Dijital Veri: Blok Zincir Teknolojisinin Finansal İş Modelleri ve Kripto para Piyasaları", Dokuz Eylül Üniversitesi (Turkey), 2024 Publication	<1 %
78	Olgun, İbrahim. "Türk Vergi Hukukunda Tahsil", Marmara Üniversitesi (Turkey), 2023 Publication	<1 %
79	coingenius.news Internet Source	<1 %
80	dspace.balikesir.edu.tr Internet Source	<1 %
	e-gezgin.blogspot.com	

81	Internet Source	<1 %
82	kriptoocası.net Internet Source	<1 %
83	openaccess.altınbas.edu.tr Internet Source	<1 %
84	Birgili, Mehmet Feyzi. "Kara Para Akalama İle M¼cadelede Uygulanan Mali Politikalar", Dokuz Eylul Universitesi (Turkey), 2024 Publication	<1 %
85	Mehmet Yuşa K¼se, Ahmet K¼stek¼i. "chapter 2 The Relationship Between the Development of Central Bank Digital Currencies and Cryptocurrencies", IGI Global, 2024 Publication	<1 %
86	Shaban, Furkan. "İslam Hukukuna gore Kripto Para Biriminin Para Olma Keyfiyeti: Bitcoin ornegi", Bursa Uludag University Publication	<1 %
87	abdullahcavus.com.tr Internet Source	<1 %
88	graffitihaber.com Internet Source	<1 %
89	papyrus.bib.umontreal.ca Internet Source	<1 %
90	paratic.com Internet Source	<1 %
91	tr.cryptonews.com Internet Source	<1 %

tr.iksadkongre.com

92	Internet Source	<1 %
93	www.azbucuk.com Internet Source	<1 %
94	www.seckin.com.tr Internet Source	<1 %
95	www.srp-legal.com Internet Source	<1 %
96	www.yapikrediinvestorrelations.com Internet Source	<1 %
97	Çalışkan, Tuğba. "Dijital Dönüşüm Sürecinde Siber Güvenlik Farkındalığı: Konya'da Bilişim Sektöründe Faaliyet Gösteren Kobiler Üzerine bir Araştırma", Necmettin Erbakan University (Turkey), 2025 Publication	<1 %
98	Üstünsoy, Pelin. "TMS/TFRS ve Muhasebe Meslek Mensuplarının Görüşleri Çerçevesinde Kripto Paraların Muhasebeleştirilmesi.", Kirsehir Ahi Evran University (Turkey), 2024 Publication	<1 %
99	Aksu, Halis. "Küresel Boyutuyla Kripto Paralar ve Bunların Türkiye'de Vergilendirilebilirliği Üzerine Bir Değerlendirme", Dokuz Eylül Üniversitesi (Turkey), 2024 Publication	<1 %
100	Arystanbayeva, Assem. "Instagram'da Kazakistan Anlatımı: Seyahat İçeriği Üreten Türk Sosyal Medya Fenomenlerinin Kazakistan'a Ait Fotoğraflarının	<1 %

Göstergebilimsel Bağlamda İncelenmesi",
Sakarya Üniversitesi (Turkey), 2024

Publication

101 Aydin, Emrullah. "Cari işlemler aCigini Azaltmaya yönelik yapısal Reformlarda Devletin rolü: Türkiye Enerji piyasası üzerine Bir İnceleme.", Marmara Üniversitesi (Turkey), 2021

Publication

102 Bildik, Dilara. "Finansal Yenilikler ve Türkiye'deki Ticari Bankaların Performansına Etkileri", Hitit University (Turkey)

Publication

103 Cakmak, Meltem. "Kripto paraların gelişim süreci, Blok Zincir Teknolojisi Ve Kripto paraların Türkiye'De Vergilendirilmesi", Marmara Üniversitesi (Turkey), 2020

Publication

104 Submitted to Cyprus International University

Student Paper

105 Demiryürek, Emre. "Türk Ceza Kanunu Kapsamında Suçtan Kaynaklanan Malvarlığı Değerlerini Aklama Suçu (TCK M. 282)", Dokuz Eylül Üniversitesi (Turkey), 2024

Publication

106 Eksiogullari, Tugba Ayiran. "Uluslararası Bankacılıkta suç Gelirlerinin Aklanmasının önlenmesi.", Marmara Üniversitesi (Turkey), 2021

Publication

107 Güzel, Volkan. "Türkiye'de Kayıt dışı Ekonominin Önlenmesinde Vergi Denetiminin

<1 %

Yapısı ve Önemi", Dokuz Eylül Üniversitesi
(Turkey), 2024

Publication

108 Submitted to Istanbul University <1 %
Student Paper

109 Kiliç, Ramazan. "Kredi kartı sahteciliği", <1 %
Marmara Üniversitesi (Turkey), 2021
Publication

110 Macunluoğlu, özgür Utku. "Kamu Mali <1 %
Yönetiminin Yeniden Yapılandırılmasında
Gelir Denetiminin Değerlendirilmesi", Bursa
Uludağ University (Turkey), 2021
Publication

111 acikerisim.aydin.edu.tr <1 %
Internet Source

112 bctr.org <1 %
Internet Source

113 earsiv.hitit.edu.tr <1 %
Internet Source

114 iksadyayinevi.com <1 %
Internet Source

115 kongre.akademikiletisim.com <1 %
Internet Source

116 p2acca.wordpress.com <1 %
Internet Source

117 vergidosyasi.com <1 %
Internet Source

118 www.asiyedemirel.av.tr <1 %
Internet Source

119	www.denib.gov.tr Internet Source	<1 %
120	www.encazip.com Internet Source	<1 %
121	www.gazeteduvar.com.tr Internet Source	<1 %
122	www.iccdss.org Internet Source	<1 %
123	www.karapara.gen.tr Internet Source	<1 %
124	www.mondaq.com Internet Source	<1 %
125	www.turkiyeegitim.com Internet Source	<1 %
126	www.vergiraporu.com.tr Internet Source	<1 %
127	www.yarin11.com Internet Source	<1 %
128	www5.tbmm.gov.tr Internet Source	<1 %
129	Aksakal, Mehmet. "Karapara Aklama Suçu ile Organize Suçu ve Terörizmin Finansmanı Suçu Arasındaki İlişki ve Mücadele Yöntemleri", Balıkesir University (Turkey), 2024 Publication	<1 %
130	Ayık, Sinan. "Sirketlerin Halka Acilma Surelerinde Bagimsiz Denetimin onemi ve Bagimsiz Denetcinin Sorumluluklari", Marmara Universitesi (Turkey)	<1 %

131 Gülen, Merve. "Bankacilik Sektöründe Kamu ve Özel Bankaların Fınansal Performanslarının Kargılağtırılması", Hitit University (Turkey)

Publication

<1%

132 Kayaroğlu, Neslihan. "Mali Teşvik Uygulamaları İçinde Vergi Harcamalarının Yeri ve Önemi: Gelir Vergisi Üzerinden Bir İnceleme", Dokuz Eylül Üniversitesi (Turkey), 2024

Publication

<1%

133 Kursuz, Tugba. "Vergilendirmenin Gelir Dağılımına Etkileri Ve Türkiye'deki Durumu", Marmara Üniversitesi (Turkey), 2021

Publication

<1%

134 M. Affan Badar, Ruchika Gupta, Priyank Srivastava, Imran Ali, Elizabeth A. Cudney. "Handbook of Digital Innovation, Transformation, and Sustainable Development in a Post-Pandemic Era", CRC Press, 2024

Publication

<1%

135 acikerisim.deu.edu.tr

Internet Source

<1%

136 Çıplak, Gamze. "Yolsuzlukla Mücadelede Kamu Tedarik Mevzuatı: Türkiye Açısından Değerlendirilmesi", Dokuz Eylül Üniversitesi (Turkey), 2024

Publication

<1%

137 "Blockchain Economics and Financial Market Innovation", Springer Science and Business

<1%

Media LLC, 2019

Publication

138 "Metaverse", Springer Science and Business Media LLC, 2023 <1%

Publication

139 Aliyev, Aydin. "Kuresel Finansal Istikrarin Saglanmasinda Imf'Nin Rolu.", Marmara Universitesi (Turkey), 2021 <1%

Publication

140 Aslan, Aylin. "Financial Economics of Cryptocurrency Markets", Bilkent Universitesi (Turkey) <1%

Publication

141 Aslantas, Esra. "Vergiye gonullu Uyum: Izaha Davet muessesesi", Marmara Universitesi (Turkey), 2020 <1%

Publication

142 Dere, Yasin. "Kripto para birimi Bitcoin ile ekonomik göstergeler arasındaki ilişkinin ekonometrik bir analizi", Dokuz Eylul Universitesi (Turkey), 2024 <1%

Publication

143 Gundogdu, Aysel. "Bankacilik Sisteminde Duzenleme Ve Denetleme Otoriteleri: Secilmis ulkeler Ve Turkiye Uygulaması", Marmara Universitesi (Turkey), 2021 <1%

Publication

144 Güntekin, Funda. "E-Vergilendirme Uygulamalarının Vergiye Gönüllü Uyum Üzerine Etkisi", Dokuz Eylul Universitesi (Turkey), 2024 <1%

Publication

145 Matpan, BūŖra. "Oecd Őlkelerinde Vergi Cennetleri İle Mőcadele YaklaŖımları", Hitit University (Turkey) <1 %
Publication

146 Mutluoğlu, Derya. "Kripto para Birimleri ve Suçtan Kaynaklanan Malvarlığı Değerlerini Aklama Suçu", Ankara Üniversitesi (Turkey), 2024 <1 %
Publication

147 Pehlivan, İbrahim. "Kripto Paraların MuhasebeleŖtirilmesi ve Raporlanması", Balıkesir University (Turkey), 2024 <1 %
Publication

148 Salt, Esra. "Tőrkiye'deki turizm geliŖme alanlarında mekânsal planlama: Bodrum Yarımadası turizm merkezleri őrneđi", Mimar Sinan Fine Arts University (Turkey), 2024 <1 %
Publication

149 Taylar, Yildirim. "Vergi hukukunda vergiyi doğuran olay", Dokuz Eylől Üniversitesi (Turkey), 2024 <1 %
Publication

150 Turan, Melih. "İslami Finansın Ekonomi-Politiği Bağlamında Finansal Teknolojiler: Merkeziyetsiz Finans Uygulamaları", Marmara Üniversitesi (Turkey), 2023 <1 %
Publication

151 Yeniay, Ali. "Mali suçlar kapsamında Tőrkiye'de ve Almanya'da vergi kaçakçılığının değerlendirilmesi", Bursa Uludağ University (Turkey), 2023 <1 %
Publication

152	Erkoc, Cagla. "Türkiyede'Ki Vergi Yukunun Gelir Dagilimi uzerine Etkileri.", Marmara Universitesi (Turkey), 2021 Publication	<1 %
153	workingpaperseries.ticaret.edu.tr Internet Source	<1 %
154	www.avekon.org Internet Source	<1 %
155	www.taygunozmestik.com Internet Source	<1 %
156	Çinar, Dilek. "Türk Vergi Hukukunda ölüm ve Sonuçları", Dokuz Eylul Universitesi (Turkey), 2024 Publication	<1 %

Exclude quotes On

Exclude matches Off

Exclude bibliography On

ÖZGEÇMİŞ

Adı ve Soyadı:

Öğrenim Durumu:

Derece	Alan	Üniversite	Yıl
Lisans			
Yüksek Lisans			

İş Deneyimi:

Çalıştığı Yer	Görev	Yıl

Yabancı Diller :

Yayınlar :

Tarih :

